

MJESEČNA REVIIJA HRVATSKE MATICE ISELJENIKA
MONTHLY MAGAZINE OF THE CROATIAN HERITAGE FOUNDATION

BROJ / NO. 11
STUDENI / NOVEMBER 2016.

65
GODINA

MATICA

950 godina Šibenika
Najstariji izvorni
grad u Hrvata

ISSN 1330-2140

9 771330 214009

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXVI
Broj / No. 11/2016

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mirjana Piskulić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Novinarka / Journalist
Naida Šehović

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Šibenik

(Foto: Arhiva TZ Grada Šibenika)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

62 HRVATSKA IZ ZRAKA SJEVERNI VELEBIT

5 Uhićenja bivših pripadnika HVO-a	15 HMI: Izložba dječjih radova posvećenih glagoljici
6 Ugovori za programe i projekte Hrvata u BiH	16 Pečuh: Umro Đuro Franković
7 Maribor: Pogreb žrtava komunističkoga režima	19 Knjiga Robina Harrisa "Stepinac – His Life and Times"
8 Zagreb: Konferencija Meeting G2	20 Otvoren slatkovodni akvarij u Karlovcu
12 Sedlarov film o Antunu Kikašu	23 Rovinj: Susret književnika hrvatskih manjina
	24 Budimpešta: Konferencija "Brendiranje narodnosnih tjednika"
	25 Intervju: Branka Pavić Blažetin (Mađarska)
	27 Intervju: Milan Puh (Brazil)
	31 Francuska: Umro Mirko Vidović
	33 Proslava 950. rođendana Šibenika
	36 Slovenija: Promocije u Lendavi
	37 HMI: Predstavljanje knjige Zvonimira Čilića
	38 'Orašar - najljepša božićna bajka'
	45 Nekrolog: Ante Kunek (Australija)
	46 Fotograf Vinko Bezić iz Sydneya
	49 Mateo Šaina tv-zvijezda u Irskoj
	53 Matičin vremeplov
	54 Istaknuta kanadska Hrvatica Ana Ganza

KOLUMNNE

11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	41 (S)kretanja (Šimun Šito Ćorić)	42 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)	50 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)	58 Djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu (Jozo Župić)	61 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

HRVATSKA IMA NOVU VLADU

ZAGREB - Hrvatska je u srijedu, 19. listopada, dobila novu, 14. Vladu, Sabor je nakon cjelodnevne rasprave, glasovima većine zastupnika iskazao povjerenje premijeru Andreju Plenkoviću (HDZ) i njegovim ministrima. Od

139 nazočnih, za povjerenje novoj Vladi glasovao je 91 zastupnik, tri su bila suzdržana, a 45 protiv. Članovi Vlade zatim su prisegnuli da će svoje dužnosti obnašati časno i savjesno, poštovati Ustav i zakone, zauzimati se za sveko-

liki napredak Republike Hrvatske. Novoj Vladi čestitao je i zaželio uspješan i djelotvoran rad predsjednik Hrvatskoga sabora Božo Petrov.

Plenkovićeva Vlada ima 19 ministarstava, četvero potpredsjednika, koji su ujedno i ministri: Davor Ivo Stier ministar je vanjskih i europskih poslova, Damir Krstičević obrane, Martina Dalić gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva, a uprave Ivan Kovačić. Ministar financija je Zdravko Marić, unutarnjih poslova Vlaho Orepić, pravosuđa Ante Šprlje, graditeljstva Lovro Kušćević, rada i mirovinskoga sustava Tomislav Čorić. Ministrica demografije, obitelji, mladih i socijalne politike je Nada Murganić, kulture Nina Obuljen Koržinek, regionalnoga razvoja i fondova europske unije Gabrijela Žalac. Resor turizma vodi Gari Cappelli, poljoprivrede Tomislav Tolušić, znanosti i obrazovanja Pavo Barišić, zaštite okoliša i energetike Slaven Dobrović, a mora, prometa i infrastrukture Oleg Butković. Ministar hrvatskih branitelja je Tomo Medved, a zdravstva Milan Kujundžić. Novi ministar je i Goran Marić čije će ministarstvo, koje još nije osnovano, upravljati državnom imovinom. Ključnim ciljevima svoje Vlade Plenković je označio stabilan i trajan gospodarski rast, stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta, zaustavljanje iseljavanja i demografsku obnovu te društvenu pravednost i solidarnost.

ARGENTINSKI HRVAT POTPREDSJEDNIK HRVATSKE VLADE

Davor Ivo Stier novi je hrvatski ministar vanjskih poslova i jedan od potpredsjednika Vlade. Stier je jedan od najbližih suradnika šefa HDZ-a i premijera Andreja Plenkovića. Kao i Plenković, Stier je bio zastupnik u Europskome parlamentu. Usto, nakon nedavnih unutarstranačkih izbora u HDZ-u, kada je Plenković izabran za predsjednika, Stier je postao politički tajnik. Stier je rođen 1972. u Buenos Airesu, živio je u četvrti Flores koju uglavnom nastanjuje srednji stalež. Stierova obitelj podrijetlom je iz Samobora, a on je potomak političkih emigranata koji su došli u Argentinu nakon Drugoga svjetskog rata. Stierov otac bio je liječnik, a majka Marija Lukač sveučilišna profesorica. U Hrvatsku je Stier prvi put došao 1990. godine u sklopu programa Hrvatske matice

iseljnika, a drugi put tri tjedna prije pada Vukovara kao novinar argentinskoga lista *El Cronista* i *Radio America*. U Argentinu se vraća u veljači 1992. godine, gdje je diplomirao politologiju i međunarodne odnose na Katoličkom sveučilištu u Buenos Airesu, te kasnije i novinarstvo.

Stier se u Hrvatsku ponovno vratio 1996. godine na poziv Ministarstva vanjskih poslova, nakon čega je radio u hrvatskim veleposlanstvima u Washingtonu i Bruxellesu, a do 2009. godine bio je savjetnik predsjednika vlade Ive Sanadera za vanjsku

politiku. Bio je zastupnik u Hrvatskome saboru od 2011., a onda je 2013., s liste HDZ-a, izabran za zastupnika u Europskome parlamentu. Mandat za Europski parlament osvojio je i 2014., koji je obavljao sve donedavno.

Plenkovićeve potpora hrvatskim braniteljima

Hrvatski premijer siguran je da su uhićenja pripremana dulje vremena, a tajming drži indikativnim. Uhićenici imaju dvojno državljanstvo, države RH i BiH, a dvojica su ujedno i visoki umirovljeni časnici HV-a

Plenković je rekao da je oko slučaja uhićenja u stalnome kontaktu i s predsjednikom Kolindom Grabar Kitarović i s predsjednikom Sabora Božom Petrovom.

Premijer Plenković na sjednici Vlade

Tekst/foto: Hina

Premijer Andrej Plenković na sjednici Vlade 3. studenoga izrazio je zabrinutost zbog uhićenja deset pripadnika HVO-a u Orašju. "Hrvatska država učinit će sve da nakon pobjede u Domovinske ratu pruži potporu hrvatskim braniteljima, spriječi pokušaje revizije povijesnih događaja te zaštititi hrvatske nacionalne interese. Ovaj slučaj neće nas zaustaviti u provedbi političkih ciljeva programa s kojima smo pobijedili na izborima", rekao je Plenković u obraćanju na početku sjednice.

Hrvatski premijer siguran je da su uhićenja 10 pripadnika HV-a iz Orašja pripremana dulje vremena, a tajming drži indikativnim. Uhićenici imaju dvojno, hrvatsko i bosanskohercegovačko dr-

žavljanstvo, a dvojica su ujedno i visoki umirovljeni časnici Hrvatske vojske. Izvijestio je da od trenutka njihova uhićenja do danas održava intenzivnu komunikaciju i sastanke s nadležnim ministrima, glavnim državnim odvjetnikom, ravnateljem Sigurnosno-obavještajne agencije u kojima, kako je rekao, nastoji prikupiti što više relevantnih podataka o konkretnom slučaju, kao i problematici optužnica za ratne zločine u BiH. Rekao je i da je ministarstvima vanjskih poslova, hrvatskih branitelja, obrane, unutarnjih poslova i pravosuđa naložio da pribave sve relevantne podatke i osiguraju pravnu i konzularnu pomoć uhićenima s kojima je Hrvatska u kontaktu preko Veleposlanstva RH u BiH. "O slučaju smo obavijestili naše partnere, najviše dužnosnike EU-a i NATO-a i prenijeli našu zabrinutost", rekao je Plenković i dodao

Uhićenja zbog ratnih zločina

Desetorica bivših pripadnika Hrvatskog vijeća obrane (HVO) s područja Bosanske Posavine uhićena su 31. listopada pod sumnjom da su počinili ratne zločine nad osobama srpske nacionalnosti. Među uhićenima je Đuro Matuzović (64), umirovljeni general HVO-a i organizator obrane na području Orašja i ratni zapovjednik oraško-ga zbornog područja. Uhićeni su i Ivo Oršolić (64), Tado Oršolić (56), Marko Dominković (54), Joso Nedić (60), Marko Baotić (68), Marko Blažanović (61), Mato Živković (52), Anto Živković (57), Stijepo Đurić (51). Kako je navelo Tužiteljstvo BiH, tereti ih se da su kao pripadnici struktura HVO-a u Orašju, vojne policije HVO-a i policijskih struktura, kao i stražari u logorima i objektima za zatočenje počinili ratni zločin nad većim brojem žrtava srpske nacionalnosti s područja Orašja i okolnih mjesta od travnja 1992. pa do srpnja 1993. godine. Tereti ih se da kazneno djelo zločina protiv čovječnosti.

da je oko slučaja uhićenja u stalnome kontaktu i s predsjednikom Kolindom Grabar Kitarović i s predsjednikom Sabora Božom Petrovom.

Plenković je u svome obraćanju podsjetio na svoj prošlotjedni posjet BiH i razgovore koje je tamo imao, nedugo nakon kojega je "na žalost došlo do događaja koji je ponovno opravdano izazvao brigu hrvatske javnosti". Naglasio je da je europska budućnost BiH jedini put za stabilnost i prosperitet te Hrvatskoj izuzetno važne susjedne zemlje, ali "što je jednako važno i zalag jednakopravnosti i opstojnosti naših sunarodnjaka, bosanskohercegovačkih Hrvata". ■

ENG Ten former soldiers of the Croatian Defence Council from the Bosanska Posavina region were arrested on the 31st of October on suspicion that they committed war crimes against persons of Serbian ethnicity.

Maksimalna potpora Hrvatima u BiH

"Suradnja i zajedništvo su najbolji put za uspješnu realizaciju konkretnih i važnih projekata, koji osiguravaju bolju kvalitetu života, koji stvaraju preduvjete za nova radna mjesta, a samim time i ostanak Hrvata u svome rodnom kraju"

Tekst: Uredništvo

U prostorijama Hrvaticice matice iseljenika 6. listopada održano je potpisivanje ugovora o dodjeli sredstava za financiranje programa i projekata od posebnog interesa za hrvatski narod u BiH.

Uz predstojnika Državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonka Milasa potpisivanju ugovora nazočio je ministar vanjskih i europskih poslova Miro Kovač; Stipe Mamić, pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i sporta; Denis Kovačić, pomoćnik ministra zdravlja; Iva Hraste Sočo, pomoćnica ministra kulture te Renata Paškalić, veleposlanica Bosne i Hercegovine u RH, Milan Kovač, predsjednik UO HMI-ja i Mirjana Piskulić, v.d. ravnateljice HMI-ja.

Tom prigodom predstojnik Milas izrazio je uvjerenje kako će potpomognuti projekti i programi postići svoj cilj – podizanje kvaliteta života Hrvata u BiH, njihovu dobrobit i prosperitet, da se "hrvatski narod osjeća dobro i da bude ono što je uvijek bio – svoj na svome".

Ministar vanjskih i europskih poslova Miro Kovač, predstojnik Državnog ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas

"Hrvati u Bosni i Hercegovini jesu i trebaju biti lideri i lokomotiva razvoja cijele zemlje. Državni ured za Hrvate izvan RH i cijela hrvatska vlada pružat će maksimalnu potporu u tome. Jer suradnja i zajedništvo su najbolji put za uspješnu realizaciju konkretnih i važnih projekata, projekata koji osiguravaju bolju kvalitetu života, projekata koji stvaraju preduvjete za nova radna mjesta, a samim time i ostanak Hrvata u svome rodnom kraju", izjavio je Milas.

Ravnatelj Katoličkoga školskog centra u Banjoj Luci mons. Ivica Božinović zahvalio je hrvatskoj vladi što je prepoznala kvalitetu i pomogla u 65 projekata i programa. Naglasio je kako je važna poruka i to što su potpomognuti projekti raspoređeni po cijeloj BiH gdje žive Hrvati.

Miro Kovač, ministar vanjskih i europskih poslova poručio je kako je cilj jačanje hrvatskog elementa u BiH i države kao takve. Istaknuo je da su Hrvati jedan narod koji ima dvije domovine te da je BiH prvi prioritet hrvatske vlade na području vanjske politike.

Nakon potpisivanja ugovora s korisnicima potpore u Matici, uz nazoč-

nost mnogih uglednika i predstavnika medija, upriličen je prigodni program.

Podsjećamo, Vlada Republike Hrvatske je na 39. sjednici, održanoj 14. rujna 2016. godine, donijela Odluku o raspodjeli sredstava za financiranje kulturnih, obrazovnih, znanstvenih, zdravstvenih i ostalih programa i projekata od interesa za hrvatski narod u BiH iz sredstava Državnoga proračuna RH za 2016. godinu. Slijedom navedene odluke mjerodavna tijela koja sudjeluju u radu Povjerenstva te prate provedbu programa i projekata od interesa za hrvatski narod u BiH potpisala su s pravnim osobama/nositeljima programa i projekata ugovore o financijskoj potpori.

Cijeli postupak oko objave i provedbe natječaja provodi Državni ured za Hrvate izvan RH uz stručnu pomoć resornih ministarstava: kulture, zdravlja, znanosti, obrazovanja i sporta te vanjskih i europskih poslova. ■

ENG CHF headquarters in Zagreb played host on the 6th of October to the signing with the State Office for Croats Abroad of an agreement on the allocation of funding for programmes and projects of special interest to the Croatsians of Bosnia-Herzegovina.

Povijesna istina - залог za bolju budućnost

Javnim pogrebom posmrtnih ostataka dosad ekshumiranih žrtava iz Hude Jame, njih 778, među kojima je većina Hrvata, dovršen je proces prijenosa njihovih tijela iz stratišta u obilježenu grobnicu

Tekst/foto: Hina

Pokopom u grobnicu u mariborske memorijalnom parku za žrtve rata Dobrova u prisutnosti hrvatskoga i slovenskoga državnog vrha, 27. listopada završen je pogreb i komemoracija žrtava komunističkih zločina ekshumiranih iz stratišta Huda Jama pokraj Laškoga.

Javnim pogrebom posmrtnih ostataka dosad ekshumiranih žrtava partizanskoga zločina iz Hude Jame, njih 778, među kojima je većina Hrvata, dovršen je proces prijenosa njihovih tijela iz stratišta u obilježenu grobnicu. Na pogrebu su govorili slovenski predsjednik Borut Pahor, predstavnik obitelji stradalih u Hudoj Jami Peter Sušnik te predstavnici Katoličke crkve u Sloveniji i Hrvatskoj.

Simboličnom spuštanju lijesa u grobnu koju je dovršen pogreb prisustvovali su hrvatski premijer Andrej Plenković, predsjednik Hrvatskoga sabora Božo Petrov, ministar vanjskih poslova Davor Ivo Stier, potpredsjednici Sabora Milijan Brkić i akademik Željko Reiner, kao i nekoliko saborskih zastupnika.

Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović odaje počast žrtvama

Samo neki od njih odlučili su dati izjavu za medije, uključujući bivšega ministra kulture i saborskoga zastupnika Hrvatske demokratske zajednice Zlatka Hasanbegovića: "Slovenske i posebice hrvatske vlasti u različitim mandatima nisu učinile dovoljno za rasvjetljavanje ovih zločina. Naša je politička obveza da učinimo sve da se utvrdi istina, da se pronađu sva grobišta i dostojno obilježe", rekao je Hasanbegović. "Ovo nas podsjeća i na potrebu konačnog dovršetka procesa demontaže jugoslavensko-komunističkog naslijeđa u hrvatskome javnom životu, demontaže njegovih duhovnih

"Slovenske i posebice hrvatske vlasti u različitim mandatima nisu učinile dovoljno za rasvjetljavanje ovih zločina", rekao je bivši ministar kulture Zlatko Hasanbegović.

Grabar Kitarović: Svaka žrtva zaslužuje pijetet

"Svaka žrtva zaslužuje pijetet i danas je dan kad se u miru, s dostojanstvom, moramo pokloniti žrtvama, a povijesna istina se mora utvrditi jer je ona залог za bolju budućnost", rekla je predsjednica Grabar Kitarović nakon što se poklonila žrtvama pokraj buduće zajedničke grobnice na mariborske groblju.

Slovenski predsjednik Borut Pahor založio se za dostojan pokop svih poginulih ili ubijenih u ratu i poslijeratnim izvansudskim egzekucijama. "Naša je razumska ljudska i državnička dužnost da civilizirano pokopamo žrtve rata i poratnih egzekucija. Time ne mijenjamo povijest, nego ćemo tako promijeniti našu budućnost", rekao je Pahor.

nasljednika i svih ključnih aktera kao ključni preduvjet za okončanje procesa konstituiranja moderne hrvatske nacije i istinske društvene integracije na zdravim temeljima, ne na laži, već na povijesnoj istini", rekao je Hasanbegović. ■

Hrvatsko izaslanstvo na čelu s premijerom Plenkovićem i predsjednikom Sabora Petrovom

ENG Top Croatian and Slovenian officials took part in a burial at the Dobrova memorial park for war victims in the town of Maribor – the burial completes the commemoration of victims of communist era crimes exhumed from the Huda Jama mass grave near Laško.

Hrvati iz domovine i svijeta zajedno u biznisu

Konferencija nastavlja povezivati uspješne Hrvate diljem svijeta pa je tako i ove godine okupila veliki broj sudionika kako bi ih povezala u zajednička ulaganja u Hrvatskoj, a zajedno su zaključili da Hrvatska ima golemi potencijal

Sudionici i gosti druge konferencija Meeting G2

Tekst: **Ivana Rora** Foto: **Ratko Mavar**

Poslovna konferencija *Meeting G2* održana je drugi put u kongresnome centru Forum Zagreb od 10. do 12. listopada 2016., a okupila je oko 170 poduzetnika i gospodarstvenika iz 18 zemalja svijeta. Konferencija, koja je održana pod nazivom *Hrvati zajedno u biznisu*, nastavlja povezivati uspješne Hrvate diljem svijeta pa je tako i ove godine okupila veliki broj sudionika kako bi ih povezala u zajednička ulaganja u Hrvatskoj, a zajedno su zaključili da Hrvatska ima golemi potencijal i da je njezina snaga znanje koje treba ujediniti.

Prvi dan konferencije, 10. listopada, bio je u znaku dobrodošlice sudionicima

Tihomir Orešković poručio je nazočnima, kao i svim poslovnim ljudima u dijaspori, da njihov glas "mora biti snažniji" u izgradnji poslovnih veza s domovinom.

iz raznih krajeva svijeta koji su posjetili tadašnjeg predsjednika Vlade, Tihomira Oreškovića, u Banskim dvorima. U svom obraćanju predsjednik Vlade Orešković rekao je da Hrvatska ima goleme potencijale za napredak u kojem ima mjesta za sve koji se žele vratiti i stvarati novu dodanu vrijednost. Pozvao je sudionike konferencije da se vrate, ulažu i otvore svoje tvrtke te tako pridonese snažnijem napretku domovine. Jednako tako važne su i ideje te drugi pogled na mogućnosti koje se pružaju u Hrvatskoj. Predsjed-

nik Vlade Orešković iznio je svoja iskustva poslovnoga čovjeka koji se vratio u Hrvatsku te naglasio da će nove ideje zemlju učiniti uspješnijom. Poručio je nazočnima, kao i svim poslovnim ljudima u dijaspori, da njihov glas "mora biti snažniji" u izgradnji poslovnih veza s domovinom.

POVEZIVANJE GOSPODARSTVA

Tijekom večeri prvoga dana održana je svečana večera dobrodošlice u kongresnome centru FORUM Zagreb, gdje

su dobrodošlicu svima poželjeli Tonči Buterin u ime G2 tima i Zvonko Milas, predstojnik Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, a nakon toga je uslijedila zanimljiva i osebujna predstava SKUD-a "Ivan Goran Kovačić".

Drugi dan Meeting G2.2 konferencije, 11. listopada, započeo je uvodnim govorima Josipa Hrgetića, direktora projekta G2, Mire Kovača, ministra vanjskih i europskih poslova te Darka Horvata, ministra poduzetništva i obrta te svečanim otvorenjem konferencije. "Mi, hrvatski poduzetnici iz iseljeništva, želimo ulagati i raditi na povezivanju gospodarstva, ali investicije traže sigurnost i idu tamo gdje je sustav jasan i učinkovit", rekao je Josip Hrgetić, direktor projekta G2.

Na prvoj panel diskusiji "Hrvatske inovacije - mit ili stvarnost", pod vodstvom moderatorice Doris Vukšić iz agencije HAMAG-BICRO, sudjelovali su Sven Maričić, Vjeran Vrbanc, Dubravko Kičić, Đuro Horvat i Monika Mikac. Zaključak sudionika jest da hrvatske inovacije jesu stvarnost, no bez suradnje inozemnih ulaganja i potpore sa strane u bilo kojem obliku, vrlo su teško izvedive.

BRENDIRANJE HRVATSKE

"Kako uspjeti u poslu u Hrvatskoj" je naizgled jednostavno pitanje, ali povlači sa sobom mnoštvo problema i prepreka, a upravo to je bila tema druge panel diskusije koju je moderirao Stjepan Lović iz Odvjetničkoga društva Grubišić & Lović & Lalić, a sudjelovali su Don Markušić, Davor Huić, Davor Tudorović, Matt Sertić, Lidija Horvatić i Danko Sučević.

U trećoj panel diskusiji "Izvoz - nove prilike", koju je moderirala Gordana Gelenčer, sudjelovali su Joseph Gene Petrić, Želimir Kramarić, Hrvoje Galičić, Zvonimir Viduka i Vjekoslav Majetić. Na četvrtoj panel diskusiji predstavili su se uspješni primjeri privatizacije u Hrvatskoj, razgovor je moderirao Krešimir Profaca, a sudjelovali su Tomislav Boban, Mario Dužić i Siniša Žanetić.

Kristijan Pakšec moderirao je panel na temu "Jesu li hrvatske visokoobrazovne institucije usmjerene na globalno tržište" na kojem su Milivoj Marković, Hrvoje Balen, Vedran Podobnik, Alen Jerkunica i Hrvoje Jerković predstavili svoje obrazovne programe i istaknuli nekoliko ključnih problema u obrazovnom sustavu u Hrvatskoj, a među najvećima je kako pripremiti što bolje mlade za tržište rada da bi bili sposobni za rad, a ne za burzu.

Treći dan, 12. listopada, započeo je s temom *Brendiranje Hrvatske*. Božo Sko-

"Mi, hrvatski poduzetnici iz iseljeništva, želimo ulagati i raditi na povezivanju gospodarstva, ali investicije traže sigurnost i idu tamo gdje je sustav jasan i učinkovit", rekao je Josip Hrgetić, direktor projekta G2.

ko, Caroline Spivak, Slaven Reljić, Dubravko Šimenc, Luka Duboković i Zlata Prpić, uz stručno vođenje Darella Šarića, ističu da je brendiranje glavna tema današnjice, a mnogobrojnim primjerima pokušali su dokazati da živimo u prekrasnoj zemlji punoj potencijala kojih, za razliku od stranaca, sami nismo svjesni u pravoj mjeri niti to iskorištavamo na način na koji bismo mogli i trebali. A to je zapravo i značenje slogana *Croatia full of life*.

Panel "Brendiranje Hrvatske"

SENATOR MARK BEGICH

Konferenciju je svojom prezentacijom *Building a reputation* uvećao i bivši senator Aljaski, unuk hrvatskoga iseljenika Mark Begich. Nakon što je podijelio sa sudionicima uspješnu priču svoje obitelji, dotaknuo se posjeta Vukovaru dan prije i zaključio da je Hrvatska slična Aljaski u nekim aspektima kao što su turizam i priroda. "Trebamo znati kako investirati i nešto graditi. Ideja je najbitnija. Vrlo je moćno kada imate ideju i vjerujete da možete uspjeti. Ljudi će to prepoznati...", naglasio je Begich.

Industrija zdravlja jedna je od vodećih industrija u svijetu, istaknuo je Miroslav Dragičević u uvodu panela *Prilike za razvoj zdravstvenoga turizma*. Riječ je

o tržištu najveće svjetske potražnje i cilj diskusije je bio pronaći alate da se ozbilnije primimo posla i riješimo situaciju u kojoj se nalazi zdravstvo. Uz Maju Pokrovac, Ronald Zivic, Ljuba Djurdjevic, Haris Boko i Ivan Šimić otvorili su temu o kojoj se u medijima vrlo malo govori, *Energetski sektor u Hrvatskoj - alternativni izvori energije*. Cilj ove diskusije bio je vidjeti što se izvan granica Lijepe Naše radi dobro i što bi se od toga moglo primijeniti u Hrvatskoj. Posljednju panel diskusiju vodio je Igor Starčević, a sudjelovali su uspješni Hrvati diljem svijeta: Ivan Čurić, Robert Jakubek, Trpimir

Renić, Sanela Dropulić i Denis Rubić.

Na kraju drugoga radnoga konferencijskog dana organizatori su saželi zaključke konferencije koje će naknadno uručiti novoj Vladi Republike Hrvatske zajedno s preporukama. Nakon toga sudionici su posjetili Ured predsjednice Republike Hrvatske i prošetali se gradom.

Četvrti dan, u četvrtak 13. listopada, sudionici Meetinga posjetili su Rijeku na inicijativu australske delegacije pod vodstvom hrvatskoga veleposlanika u Australiji Damira Kušena i pritom se upoznali s velikim infrastrukturnim projektima u Primorsko-goranskoj županiji te održali sastanke s predstavnicima Grada Rijeke, Primorsko-goranske županije, Županijske komore Rijeke, Luke Rijeke, Lučke uprave Rijeke, Jadrolinije i brodogradilišta 'Viktor Lenac'.

Organizatori već pripremaju idući Meeting G2.3 na kojem žele okupiti još više Hrvata iz različitih zemalja s ciljem da se razgovara, posluje i predlaže kako život u Hrvatskoj učiniti što kvalitetnijim, ali i kako jačati međusobno povjerenje te raditi na umrežavanju Hrvata u cijelome svijetu. ■

ENG The Forum Zagreb congress centre hosting the second Meeting G2 conference from the 10th to 12th of October 2016, gathering some 170 private sector participants from eighteen countries.

ISELJENIČKA VIJEST

NOVI KARDINAL BLASE J. CUPICH

RIM - Na kraju Angelusa 9. listopada papa Franjo najavio je da će se 19. studenoga, dan uoči zatvaranja Svetih vrata milosrđa, održati konzistorij na kojem će kreirati sedamnaest novih kardinala. Iz 11 su država sa svih pet kontinenata, a među njima je i jedan hrvatskih korijena: nadbiskup Chicaga, mons. Blase J. Cupich. Rođen je u Omahi, 19. ožujka 1949., te je jedno od devetero djece Blase i Mary (rođ. Mayhan) Cupich. Za nadbiskupa Chicaga imenovao ga je papa Franjo 2014. Pohađao je Sveučilište sv. Tome u Minnesoti u gradu Saint Paulu, na kojem je stekao prvostupničku diplomu iz filozofije 1971. Zatim je u Rimu studirao na Papinskom sjevernoameričkom sveučilištu i Papinskom sveučilištu Gregorijani. Zaređen je 16. kolovoza 1975. Cupich je više puta pohodio Hrvatsku. Djed i baka su mu rođeni nedaleko od Slavonskoga Broda odnosno Varaždina te su jedno prije, a drugo poslije Drugoga svjetskog rata otišli u Ameriku.

U svome biskupskom grbu Cupich ima crvenu i bijelu šahovnicu. Za Radio Vatikan je rekao: "Moji djed i baka uključili su se u osnivanje župe u maloj zajednici Hrvata koji su živjeli u dijelu Omahe. Ta župa zvala se Sveti Petar i Pavao, stoga je taj blagdan za mene vrlo važan. Također, ustoličen sam na blagdan bazilike sv. Petra i Pavla. Čitav naš život, u obitelji, sazdan je od toga da smo dio Crkve. Išli bismo u župnu crkvu srijedom na večer i učili narodne plesove, hrvatsko kolo i učili pjesme. Pružilo mi je ne nužno osjetljivost samo za siromašne, već me je poučilo važnosti toga da smo svi jedno. Svaki put kad se vratim u Hrvatsku,

to mi je prilika da posjetim crkve gdje su moji baka i djed kršteni. To je za mene vrlo dirljivo. Također sam se povezao s članovima obitelji iz mjesta odakle su mi baka i djed došli", otkrio je mons. Cupich.

DVOSMJERNE MIGRACIJE: IZAZOVI TREĆE HRVATSKE PARADIGME

Novi potpredsjednik hrvatske Vlade te ministar vanjskih i europskih poslova iseljenički je sin Davor Ivo Stier, sjajni mislilac i jedan od sukreatora nove hrvatske paradigme na putu zrelosti demokracije
Lijepe Naše

Cjelovita vizija razvitka hrvatskog društva ključna je tema u domaćoj političkoj areni, kako opozicije tako i pozicije u novome devetom sazivu Sabora i četrnaeste Vlade čiji je premjer iz redova HDZ-a Europejac Andrej Plenković. Stupivši na scenu, on je promijenio politički diskurs vrativši građanstvu kulturu političkoga dijaloga visokih standarda participativne demokracije. Nakon Tuđmanove državotvorne i euroatlantske paradigme, koje su odredile razvojni smjer u prvih 25 godina neovisne Hrvatske, danas je najveći izazov našim građanima širom otvoriti političke i ekonomske institucije. Osnova ekonomskoga programa Plenkovićeve tima usredotočena je na pet ključnih područja, što bi 2017. moglo učiniti godinom poduzetništva. Na prvome mjestu je cjelovita porezna reforma; drugom, ulaganje u djelatnosti s najvećim potencijalom rasta (poljoprivreda, turizam, izvozno usmjeren industrija); trećem, povećanje učinkovitosti institucija; četvrtom, osiguranje održivosti javnih financija, a na petome mjestu je reforma obrazovnoga sustava.

Plenkovićev blizak suradnik, novi dopredsjednik Vlade i ujedno ministar vanjskih i europskih poslova RH iseljenički je sin Davor Ivo Stier, jedan od sukreatora te treće hrvatske razvojne matrice. Vjerujemo da će njihov tim, obogaćen iskustvom Mostovih reformista na čelu s predsjednikom Sabora Božom Petrovim, u tome i uspjeti! Taj je budući razvojni okvir Stier prvi nazvao paradigmom društvene integracije, koja podrazumijeva uključivanje i dosad marginaliziranih hrvatskih građana u političke i ekonomske institucije koje su u velikoj mjeri bile rezervirane za privilegiranu manjinu. Paradigma društvene integracije implicira proces razbijanja monopola vlasti manjine, rušenje nevidljivih ali stvarnih zidova u društvu koji

Piše: Vesna Kukavica

većinu građana ostavljaju izvan političkih i ekonomskih institucija te uključivanje hrvatskih građana u te institucije sukladno njihovim sposobnostima, a ne političkim i interesnim vezama, kako tumači Stier u svojoj knjizi *Nova hrvatska paradigma* (2015.).

Argentinski Hrvat Davor Ivo Stier, kojega lijevčari u našem Saboru vrijeđaju da ne može voljeti Hrvatsku jer u njoj nije rođen – posjeduje golemo iskustvo u kreiranju javnih politika, koje je stekao i kao naš istaknuti zastupnik u Europskome parlamentu te glavni pregovarač Europske pučke stranke u Odboru za razvoj. Dobitnik je nagrade *The Parliament Magazine MEP Award 2015* za najboljeg zastupnika na području razvojne politike. Prije izbora u EP bio je zastupnik u Saboru i dopredsjednik Odbora za vanjsku politiku. Diplomirao je u Argentini političke znanosti, međunarodne odnose i novinarstvo. U Zagrebu je zatim završio Diplomatsku akademiju te djelovao u diplomaciji više od petnaest godina. Nakon rada u našem veleposlanstvu u Washingtonu djelovao je u Stalnoj misiji pri NATO savezu u Bruxellesu. Kao savjetnik predsjednika Vlade za vanjsku politiku, a zatim kao posebni izaslanik predsjednice Vlade za euroatlantsku suradnju radio je na završetku pregovora za punopravno članstvo RH u NATO-u i EU. Odlikovan je Redom kneza Branimira za promicanje političkoga dijaloga u Europskome parlamentu. Sa suprugom Veronikom, profesoricom anglistike i hispanistike, odgaja djecu Paulu, Martina i Dominika. Obitelj mu je podrijetlom iz Slavonije s tatine strane i iz Zadra i Pelješca s mamine strane, koji su se iselili u Argentinu nakon Drugoga svjetskog rata. Stie-

rov otac bio je liječnik, a majka ugledna filozofkinja i sveučilišna profesorica dr. sc. Marija Liliana Lukač-Stier, aktualna članica Akademskog vijeća za etiku u medicini na Nacionalnoj argentinskoj medicinskoj akademiji te niza međunarodnih znanstvenih odbora. Riječju, Davor (rodivši se 1972. u Buenos Airesu) ostvario je povratnički *didov san*.

Od iseljeničkih zajednica Stiera u ministarskoj ulozi odmah očekuje posao vezan uz *Sveobuhvatni ekonomski i trgovinski sporazum* CETA, koji su EU i Kanada potpisale 30. 10. 2016. u Bruxellesu, otvarajući njime put ukidanju carina na gotovo sve proizvode u međusobnoj trgovini. Slobodna trgovina i globalizacija zaštitile su mnogobrojne ljude od siromaštva. Jedan od Stierovih zadataka bit će i – kako je rekla hrvatska predsjednica na zagrebačkom susretu Kanadsko-hrvatske poslovne mreže u prigodi potpisivanja toga *Sporazuma* Kolinda Grabar Kitarović – osigurati "dvosmjerne migracije" između RH i Kanade kako se više ne bio događalo da obrazovani ljudi trajno odlaze iz Hrvatske, nego treba osigurati njihov povratak nakon učenja i skupljanja iskustva u inozemstvu. "To je možda najteži zadatak koji je pred nama", ustvrdila je. Posebnu ulogu u razvoju hrvatsko-kanadskih odnosa, po njezinim riječima, ima mnogobrojna zajednica kanadskih Hrvata. Spomenuvši *Končar*, 3. maj, *Borovo*, *Podravku* i druge tvrtke prisutne u Kanadi, istaknula je da za povećanje trgovinske razmjene od 44,7 milijuna dolara treba stvoriti poslovne prilike za iseljenike iz Kanade, ali i dolazak kanadskih tvrtki u Hrvatsku te potaknuti suradnju u građevinarstvu, IT-ju i energetici, uz poticanje mobilnosti mladih. Predsjednica Grabar Kitarović, Plenković i Stier, kako stvari stoje, imat će čast kao naš elitni mladi tim preuzeti rotirajuće predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 2020. godine. ■

ENG Deputy Prime Minister and Minister of Foreign and European Affairs Davor Ivo Stier comes from an emigrant family settled in Argentina. He has been decorated with the Order of Duke Branimir for his work in promoting dialogue in European Parliament and is a recipient of the Parliament Magazine MEP Award for 2015 for best deputy in the field of EU development policy.

Let hrvatskog Anteja

Uz izvrsnu glumačku postavu, scenarist Hrvoje Hitrec i redatelj Sedlar rekonstruirali su javnosti nepoznate detalje dramatične ratne zrakoplovne zgrade iz Domovinskoga rata, koju im je vjerodostojno prenio sam Kikaš

Gospodarstvenik, kulturni djelatnik i filantrop Anton Kikaš

Tekst: Vesna Kukavica

Unazočnosti mnogobrojnih uglednika, među kojima je bila i Matičina ravnateljica Mirjana A. M. Piskulić, održana je svečana premijera igrano-dokumentarnoga filma Jakova Sedlara *Nisam se bojao umrijeti – domoljubna misija Antona Kikaša 1991.* u poznatome zagrebačkome kinu CineStaru u Branimir centru 20. listopada. Uz izvrsnu glumačku postavu, Andreja Dojkića u glavnoj ulozi – Kikaša, Armanda Assantea u ulozi Paula engleskoga trgovca oružjem, Božidara Alića, Dragana Despota, Duška Gojića i ostale – scenarist Hrvoje Hitrec i redatelj Sedlar rekonstruirali su javnosti nepoznate detalje dramatične ratne zrakoplovne zgrade višestrukoga sretnog ishoda

iz Domovinskoga rata, koju im je vjerodostojno prenio sam Kikaš.

Fabula filma koja se događa na tri kontinenta (Sjeverna Amerika, Afrika, Europa), sažeta u sat i pol vremena, usredotočuje se na donaciju oružja hrvatske zajednice Torontoa Ministarstvu unutarnjih poslova i Zboru narodne garde RH, vrativši nam u sjećanje potresne događaje s početka velikosrpske agresije na golemi dio hrvatskoga teritorija.

NA SVJETSKIM NASLOVNICAMA

"Te 1991. nisam uopće dvojio trebam li se odazvati pomoći domovini kako bi se obranila od *do zuba naoružanog* agresora, kojega smo konačno dostojanstveno i pobijedili", tumači u filmu Kikaš, dodajući da su rekonstruirali taj junački čin za buduće naraštaje s porukom filma da je patriotska ljubav hrvatskog iseljništva i naroda u domovini iznimno snažna.

Inženjer geodezije Anton Kikaš, priznati kanadski gospodarstvenik, filantrop, humanitarac i hrvatski kulturni djelatnik iz dijaspe, rođen je 1941. u Bijakovcima pokraj Međugorja (BiH). Na svjetske naslovnice dospio je prije 25 godina kada je 31. kolovoza 1991. godine s Boeingom 737 *Uganda airlinesa* s 19 tona lakoga pješačkog i protuoklopnog naoružanja za netom osnovani Zbor narodne garde tek začete Republike Hrvatske sletio na zagrebački Pleso. Zrakoplov u kojem se nalazio Kikaš presreli su piloti iz dva Miga 21 s naredbom smrtono-

snog dejstva Ratnog vazduhoplovstva JNA i naredili pilotu u ranu zoru da odmah prizemlji zrakoplov na pistu aerodroma našega glavnoga grada Zagreba. Pretraga aviona pozorno je snimljena *milicijskom* videokamerom i javno objavljena, dok je Kikaš završio u zarobljeništvu daleko od Lijepe Naše u glavnome gradu Srbije, a ugandski

avion prebačen u zračnu bazu oružanih snaga SFRJ na Batajnici u blizini Beograda. Kasnije, tj. 25. studenoga će biti, srećom, razmijenjen u Sarajevu s grupom uhićenih oficira JNA na čelu s generalom Milanom Aksentijevićem.

EMBARGO UN-a HRVATSKOJ

I danas u određenim krugovima moći *balkanske regije* postoje dvojbe oko tog čina kanadskoga Hrvata – koliko je Hrvatskoj naštetila doprema ilegalnog naoružanja dok su još funkcionirale savezne vlasti Jugoslavije, a rat se tek zahuktavao. Naime, toga zadnjeg dana kolovoza '91. prvi hrvatski predsjednik i vrhovni

"Te 1991. nisam uopće dvojio trebam li se odazvati pomoći domovini kako bi se obranila od do zuba naoružanog agresora, kojega smo konačno dostojanstveno i pobijedili."

Premijera filma održala se istovremeno u dvije prepune dvorane zagrebačkog kina CineStar u Branimir centru (Foto: Slobodna Dalmacija)

zapovjednik dr. sc. Franjo Tuđman, na temelju članka 102. Ustava RH, sazvao je i presjedao sjednicom Vlade nacionalnog jedinstva – koja se očitovala na Deklaraciju Ministarskog vijeća Europske zajednice od 27. kolovoza i službenu Izjavu State Departmenta SAD-a od 29. kolovoza. Sudbonosni je to dan suglasja Međustranačkog vijeća RH kada zapovjednik Zbora narodne garde RH upućuje pukovnika Milu Dedakovića sa "zadatkom zapovijedanja svim oružanim snagama na teritoriju općine Vukovar i Ilok", a Vlada RH na čelu s Franjom Gregurićem poziva sve predstavnike RH u savezним institucijama, uključujući i diplomaciju, da se stave na raspolaganje Republici Hrvatskoj. Kninski i korenički pobunjenici i agresorska JNA dotle zauzimaju srce naše domovine – Plitvice, na objavljenoj željenoj crti velike Srbije Virovitica – Karlovac – Karlobag.

Oponenti zaboravljaju da se na vremenskoj okomici - istina četiri tjedna prije uvođenja embarga UN-a Hrvatskoj na uvoz oružja - Kikašev solistički čin referira na predaju oružja Teritorijalne obrane tadašnje SR Hrvatske "Jugoslavenskoj narodnoj armiji" i to uoči agresije na Hrvatsku, točnije 1990. Dogodilo se to samo pedesetak tjedana prije početka velikosrpske vojne agresije na Hrvatsku – podsjećamo zdvojne što se i danas čude *tko nas bre zavađi*. Naoružanje TO-a tadašnji SKH-SDP na čelu s Ivicom Račanom predao je JNA pa je Hrvatskoj na taj način oduzeto oružje kojim se moglo naoružati dvjesto tisuća ljudi - uključujući znatnu količinu protu-

oklopnoga i protuzračnoga naoružanja. U opasnosti od ratnog sukoba morala se zatim Hrvatska suočiti praktično lišena ratne tehnike, osim skromne količine lakoga pješачkog naoružanja policijskih postrojbi, lovačkog, muzejskog i trofejnog oružja. Do Kikaševa leta Hrvatska je tobože uživala status mlade, nenaoružane zemlje kojoj je tek prijetila agresija.

TO JE JEDINA ISTINA

"Oružje sam kupio od južnoafričkih trgovaca oružja, Engleza, preko kojih sam riješio i transport do Hrvatske. Dobio sam avion *Uganda airlines* s komplet-

"Isključivo greškom pilota nisam uspio isporučiti to naoružanje napadnutoj domovini. Sve što se pričalo u zadnjih četvrt stoljeća o toj zrakoplovnoj drami su teške spekulacije i laži."

nom posadom. Kada smo ušli u tadašnji jugoslavenski zračni prostor, zove nas beogradska kontrola leta da se predstavimo i kažemo gdje idemo te što prevozimo. Prethodni dogovor s pilotom je bio da kaže kako letimo za Krk, kako bismo prikriili pravu destinaciju, a to je bio aerodrom u Ljubljani. Međutim, nakon što je pilot rekao da prevozimo *general cargo*, nespretno je dodao kako letimo za Ljubljano. Sukladno tome kontrola leta nam je dala rutu leta preko Mostara, Bihaća i Zagreba te dalje za Ljubljano. No, pilotu sam rekao da se drži mora. Tek sam kasnije shvatio da pilot doista leti rutom beogradske kontrole leta... Nema psovke koje tada nisam izrekao. Negdje iznad Bihaća nas je pozvala kontrola leta iz Zagreba i naredila da sletimo na Pleso. Tada je sve bilo gotovo. I to je jedina istina. Isključivo greškom pilota nisam uspio isporučiti to naoružanje napadnutoj domovini. Sve što se pričalo u zadnjih četvrt stoljeća o toj zrakoplovnoj drami su teške spekulacije i laži", dokumentira u filmu kanadski biznismen Kikaš za čiju se razmjenu osobno angažirao državni vrh RH.

Zarobljen u letu poput mitskoga Anteja, Anton Kikaš se othrvao sigurnoj smrti snagom patriotskoga duha, a dođirnuvši sveto hrvatsko tlo u razmjeni generalskoga plijena, vinuo se u galeriju nepobjedivih divova našega obrambenoga Domovinskog rata.

Nakon Zagreba, film je prikazan u nizu hrvatskih gradova - od Splita, Dubrovnika do Vukovara - čija se publika sa zahvalnošću, ganućem i ponosom prisjetila junačkoga čina velikoga domoljuba Antona Kikaša. ■

Scena iz filma o Antonu Kikašu

ENG Jakov Sedlar's semi-documentary film *I Was Not Afraid to Die – Anton Kikaš' Patriotic Mission in 1991* saw its premiere showing in Zagreb. The film reconstructs details previously unknown to the broader public of a dramatic plane ride during the Homeland War.

JELAČIĆEV ROĐENDAN - PRAZNIK HRVATSKE MANJINE U SRBIJI

SRBIJA - U organizaciji Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva "Jelačić" iz Petrovaradina i Hrvatskoga nacionalnog vijeća Republike Srbije u nedjelju, 16. listopada 2016. godine, svečano je obilježen Dan rođenja bana Josipa Jelačića, jedan od četiriju nacionalnih praznika hrvatske manjine u Republici Srbiji. Svečano obilježavanje blagdana započeto je svetom misom u petrovaradinskoj crkvi sv. Jurja, u kojoj je kršten ban Jelačić, a nastavljeno bogatim kulturno-umjetničkim programom u amfiteatru na SPENS-u u Novome Sadu. Obilježavanju ovoga važnog blagdana

nazočili su dr. Slaven Bačić, predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća, Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije te mnogobrojni drugi predstavnici najznačajnijih hrvatskih institucija, udruga i društava iz Republike Srbije, kao i brojni uzvanici: ministar rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja Republike Srbije Aleksandar Vulin, veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji Gordan Markotić, zamjenik ministra kulture, javnog informiranja i odnosa s vjerskim zajednicama Auto-

nomne pokrajine Vojvodine dr. Nebojša Kuzmanović, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša, predsjednik Skupštine grada Novog Sada Zdravko Jelusić, pomoćnik gradonačelnika Novog Sada Aleksandar Petrović, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata Mato Jurić i drugi. Obilježavanju su nazočili i predstavnici Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, savjetnik s posebnim položajem za hrvatsku nacionalnu manjinu Milan Bošnjak i stručni suradnik Hrvoje Šincek.

(www.hrvatiizvanrh.hr)

SENATOR MARK BEGICH U VUKOVARU

VUKOVAR - Vukovarski gradonačelnik Ivan Penava primio je u utorak, 11. listopada, posebnog savjetnika američke predsjedničke kandidatkinje Hillary Clinton za odnose s Hrvatima i Republikom Hrvatskom, senatora Marka Begicha, kojega je izvijestio o gospodarskom stanju i perspektivama razvoja Vukovara.

"Veliko mi je zadovoljstvo što sam se susreo s gradonačelnikom Vukovara i što sam uopće u Hrvatskoj jer sam hrvatskog podrijetla", izjavio je novinari senator Marko Begich. Dodao je da je gradonačelnika Penavu, uz ostalo, izvijestio i o onome što je radio dok je bio na dužnosti gradonačelnika aljaškoga grada Anchoragea. "Problemi su nam slični. Razgovarali smo i o gospodarskom razvoju, a razmijenili smo i niz ideja", rekao je senator Begich.

Novinare je zanimalo što bi za odnose SAD-a i Hrvatske mogla značiti eventualna pobjeda kandidatkinje Hillary Clinton na američkim predsjedničkim izborima, a senator Begich rekao je da je kandidatkinja Clinton u svojoj predsjedničkoj kampanji istupila prema hrvatskoj zajednici, podsjetivši na veliki interes američke politike prema ovom području te naglasivši da je Republika Hrvatska jak i prepoznatljiv partner SAD-a. "Vjerujem u njezinu predsjedničku pobjedu. Činjenica je da je u svojoj kampanji Hillary Clinton istupila prema hrvatskoj zajednici, u želji da više sazna o Hrvatima i Republici Hrvatskoj, kao i o Hrvatima u središnjoj Bosni, što je velik znak interesa američke politike prema ovom području", istaknuo je senator Begich. (Hina)

‘Glagoljica u dječjem oku i srcu’

Prema riječima organizatora riječ je o likovnom natječaju koji postoji već 16 godina, a inicijatori su likovni umjetnici, Iločani Ankica i Ante Karačić, koji žive i rade u njemačkome gradu Iserlohn

Otvorenje izložbe "Glagoljica u dječjem oku i srcu" u Hrvatskoj matici iseljenika

Tekst: **Naida Šehović** Foto: **Snježana Radoš**

U izložbenome prostoru Hrvatske matice iseljenika 7. listopada otvorena je međunarodna izložba djece hrvatskih iseljenika pod nazivom "Glagoljica u dječjem oku i srcu". Ove godine izložba je nastala uz pomoć Udruge *Jedna muzika* iz talijanskoga Molisea i Udruge *Hrvatsko-talijanski mozaik Rim*. Prema riječima organizatora riječ je o likovnom natječaju koji postoji već 16 godina, a inicijatori su hrvatski iseljenici i likovni umjetnici, Iločani Ankica i Ante Karačić, koji žive i rade u njemačkome gradu Iserlohn. Ide-

ja o izložbi nastala je kako bi povezala djecu hrvatskih iseljenika izvan domovine s Hrvatskom. Na natječaj je pristiglo više od tisuću učeničkih radova diljem svijeta. Uz učenike u projekt je bilo uključeno i 200 učitelja iz 150 škola i ostalih udruga iz 17 različitih zemalja. Izložba će nakon Iserlohna, Rima, Molisea, Tkona na Paš-

manu i Zagreba biti predstavljena i u Zadru te u Subotici.

Uvodnim riječima obratila se Nives Antoljak, organizatorica izložbe u ime Hrvatske matice iseljenika, predstavila je glavne inicijatore, bračni par Karačić, te dodala kako je njihov trud i rad u matičinoj kući prepoznatljiv te da je ovo druga po redu izložba kojom su se predstavili. Inicijatori izložbe posebno su zahvalili prisutnoj Kati Oreč, umirovljenoj djelatnici Hrvatskoga informativnog centra i Diani Šimurini Šoufek, urednici web portala HMI-ja. Nakon obraćanja Ankice i Ante Karačića govorila je predstavica društva *Glagoljica* koja je istaknula kako je HMI mjesto gdje se

dobre ideje ujedinjuju, promiču i šire kako u domovini tako i izvan, dodala je kako treba širiti znanje i promicati ljubav prema hrvatskoj domovini i riječi i na kraju kako lijepu hrvatsku kulturnu baštinu treba svima predstaviti.

Prisutnima se obratila i Antonella D'Antuono, predstavnica moliških Hrvata i predsjednica hrvatske udruge iz Molisea *Jedna muzika*, govoreći 'na našo' odnosno na jeziku moliških Hrvata. Također, veliku ulogu imala je i Zrinka Bačić, potpredsjednica udruge *Hrvatsko-talijanski mozaik Rim*, koja je izjavila jednom prigodom kako je glavni cilj izložbe zapravo kulturna promidžba. "Učenici hrvatske nastave pokazali su da je hrvatska škola u Rimu mjesto na kojemu se obogaćuju upoznavanjem kulture svojih djedova i pradjedova, ali ne na način da tu kulturu sebično drže za sebe i isključivo među sobom, već tako da je predstavljaju drugima, čime daju opipljiv doprinos svojoj zajednici i gradu u kojemu žive te ujedno njeguju multikulturalnu razmjenu kao stil života, koji nas uči poštovati i prepoznavati ljepotu u različitostima."

Izložbu je na otvorila v.d. ravnateljica HMI-ja Mirjana Ana-Maria Piskulić, uz riječi da svaka ova slika pokazuje kako i glagoljica može biti inspirativna, a zatim je svima čestitala Dan neovisnosti. ■

Ideja o izložbi nastala je kako bi povezala djecu hrvatskih iseljenika izvan domovine s Hrvatskom. Na natječaj je pristiglo više od tisuću učeničkih radova diljem svijeta.

ENG The Glagolitic Script in the Eyes and Hearts of Children exhibition opened at the Croatian Heritage Foundation headquarters in Zagreb on the 7th of October. Joining the pupils involved in this international project were 200 teachers from 150 schools and associations from seventeen countries.

Odlazak zaslužnoga hrvatskoga narodnosnog djelatnika

Njegovo djelo, njegovi intelektualni naponi, narodnosna djelatnost i snažna hrvatska historijska svijest daju nam za pravo ustvrditi kako smo izgubili jednog od stupova etničke elite Hrvata u Mađarskoj

Etnograf, pisac i političar Đuro Franković (1945. - 2016.)

Tekst: Đuro Vidmarović

Sa zaprepaštenjem sam pročitao u Hrvatskome glasniku, tjedniku Saveza Hrvata u Mađarskoj, od 13. listopada 2016., vijest da je 9. listopada u Pečuhu "nakon kratke i teške bolesti" preminuo Đuro Franković, utemeljitelj Saveza Hrvata u Mađarskoj i jedan od najvećih hrvatskih nacionalnih djelatnika u Republici Mađarskoj XX. stoljeća.

Đuro Franković (mađ. *Frankovics György*) rođen je u Foku, 9. veljače 1945., pripada podravskome ogranku Hrvata u Mađarskoj. Za ovaj ogranak smatra se kako nije nastao iseljavanjem, već je dio hrvatskoga etničkog prostora od vremena doselidbe. Pokojni Đuro Franković bio je hrvatski publicist, knji-

ževnik, etnograf, znanstvenik, kulturni i narodnosni djelatnik. Bavio se etnografijom i usmenom književnosti Hrvata u Mađarskoj. Obitelj Franković živjela je u podravskome selu Lukovišću, gdje je Đuro završio osnovnu školu, dok je srednju školu pohađao u Budimpešti u tadašnjoj "Hrvatsko-srpskoj gimnaziji", koja je tada bila jedina takva škola u Mađarskoj. Na studij odlazi u Pečuh gdje na Visokoj učiteljskoj školi, na tzv. Južnoslavenskome nastavnom odjelu, studira "južnoslavensku povijest".

SKUPLJAČ NARODNOG BLAGA

Vrlo rano osjetio je ljepotu i vrijednost hrvatske kulturne baštine, kao i sklonost pisanju, ali i radioizvještavanju. Na poticaj direktora Baranjskoga županijskoga etnografskog muzeja Lasla Mandokija počeo je skupljati narodne pripovijetke Hrvata, a rezultate svoga rada objavio je u Godišnjaku pečuskoga Muzeja Janus Panonius. Tijekom godina razvio se u vrsnog etnografa i skupljača narodnog blaga koje je proučavao i publicirao. Tijekom proteklih pedeset godina asimilacija je progutala mnoga hrvatska sela i naselja, većina starijih govornika je preminula tako da su Đurini zapisi i snimke iznimno dragocjen materijal, ali i svjedočanstvo o postojanju jednog naroda na mađarskim ravnicama.

O Frankovićevu marljivom etnograf-

skom radu svjedoči i činjenica da je od 1993. bio urednik zbornika Mađarskoga etnografskog društva (*Magyar Neprajzi Tarsasag*) za hrvatsku manjinu. Zbornik nosi ime *Etnografija Hrvata u Mađarskoj*.

Đuro Franković prikupio je sačuvana djela hrvatskoga pisca iz Mađarske Antuna Karagića koji je u ondašnjemu komunističkom režimu bio proganjan, onemogućivan, držan u logoru, zbog čega je nakon puštanja i preminuo. Karagićeva književna djela obradio je i objavio 2003. pod imenom *Kazališni komadi i novele*. Jedno vrijeme Franković je uređivao "Pogled", časopis za kulturu i društvena pitanja koji je ravnopravno zastupao sve hrvatske skupine u Mađarskoj. Pisao je i za tradicionalni godišnjak Hrvatske državne samouprave iz Budimpešte "Hrvatski kalendar", ali i za glasila u Hrvatskoj i Austriji.

ZNAČAJAN DRUŠTVENI I POLITIČKI RAD

Đuro Franković objavio je velik broj djela s temama iz života i narodne kulture i tradicije Hrvata u Mađarskoj. Isto tako, objavio je i djela koje govore o Nikoli Šubiću Zrinskom. Pisao je knjige i udžbenike za djecu (*Narodopis*, 2001.). Značaj njegova pedagoškog rada je što je u njima dao pozornost zanemarenim i nedovoljno isticanim velikanima hrvatske povijesti.

Pokojni Đuro Franković bio je hrvatski publicist, književnik, etnograf, znanstvenik, kulturni i narodnosni djelatnik. Bavio se etnografijom i usmenom književnosti Hrvata u Mađarskoj.

Vrlo je značajan Frankovićev društveni i politički rad. Nakon pada komunizma i demokratskih promjena u Hrvatskoj i Mađarskoj Đuro se uključio u politički život svoje manjine i odigrao važnu povijesnu ulogu. Otkrit ću detalj koji se do sada zanemarivao u člancima o pokojnome Frankoviću. S još dvojicom sunarodnjaka bio je sudionik osnivačkoga Sabora Hrvatske demokratske zajednice koji je održan u Zagrebu 24. veljače 1990. godine. Sudionici toga povijesnog skupa dobro se sjećaju Đurina nastupa i preuzimanja nove hrvatske nacionalne i državne zastave (službeno još nepriznate), uz riječi: "Ovo je naš barjak, a ne onaj..." Bio je to dirljiv i nezaboravan doživljaj.

Nakon toga bio je sudionik inicijative za osnivanje samostalne hrvatske manjinske udruge u Mađarskoj kako bi se konačno napustio jugounitaristički tzv. Demokratski savez Južnih Slavena u Mađarskoj (DSJS) koji je služio uništenju materinskoga hrvatskog jezika i gašenju historijske svijesti hrvatskog pučanstva. Zakonodavstvo nove Republike Mađarske 1990. g. Hrvate u Mađarskoj priznalo je kao samostalnu povijesnu manjinu. Ovu pozitivnu situaciju Đuro je dobro shvatio i krenuo u akciju. Početkom 1990. godine organiziraju se na njegovu inicijativu u Baji i Pečuhu udruge koje ne žele djelovati u okvirima DSJS-a. Uz Đuru Frankovića treba istaknuti Kornela Matkovića i pokojnog Antuna Mujića jer imaju neosporne zasluge u tom procesu. Zahvaljujući njima osnovan je i Savez Hrvata Mađarske.

Pisci Đuro Vidmarović, Đuro Franković i dr. sc. Sanja Vulić na promociji u HMI broja 13. Etnografije

Nakon pada komunizma i demokratskih promjena u Hrvatskoj i Mađarskoj Đuro se uključio u politički život svoje manjine i odigrao važnu povijesnu ulogu.

Iskoristivši taj povijesni trenutak, predstavnici hrvatskih subetničkih skupina (Bunjevci, Bošnjaci, Dalmatinci, Gradišćani, Podravci, Pomurci, Raci i Šokci) na svome prvom kongresu 2. - 3. studenoga 1990. u Sambotelu utemeljili su Savez Hrvata u Mađarskoj, svoju prvu krovnu udruhu. To je Dan Hrvata u Mađarskoj koji se u organiziranju Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj slavi svake godine.

Nakon Kongresa iz tiska izlazi prvi broj Hrvatskoga glasnika (2. svibnja 1991.), potkraj iste godine *Hrvatski ka-*

lendar, osniva se *Znanstveni institut, Društvo hrvatskih prosvjetnih djelatnika, Društvo hrvatskih književnika, Mađarsko-hrvatsko društvo*, počinje svoj rad i *Hrvatsko kazalište* u Pečuhu.

VIŠE PJSNIK, NEGOT POLITIČAR

Na žalost, u novim političkim situacijama i igrama Đuro Franković nije se snalazio. Bio je više pjesnik, nego političar, ponekad emotivan i eksplozivan, tako da je na idućem saboru Saveza Hrvata morao odstupiti, s puno gorčine i razočaranja, nakon čega napušta politiku i posvećuje se znanstvenome i književnome radu.

Đuro Franković ostavio je iza sebe impozantan opus. Njegovo djelo, njegovi intelektualni naponi, narodnosna djelatnost i snažna hrvatska historijska svijest daju nam za pravo ustvrditi kako smo izgubili jednog od stupova etničke elite Hrvata u Mađarskoj i jednog od velikih Hrvata 20. stoljeća. Mjesto mu je u perivoju slavnih pripadnika naroda hrvatskoga. Neka mu je vječna slava i hvala! ■

ENG Đuro Franković, a prominent Croatian in Hungary passed away in Pécs in his 72nd year. He was the founder of the Federation of Croats in Hungary and one of the leading Croatian national activists in that country in the 20th century.

Franković, Đuro: *Narodopis*, Croatica, Budimpešta, 2001.

Zbirka pjesama Đure Frankovića

Naslovnica Etnografije Hrvata u Mađarskoj urednika Đure Frankovića

PREDSEDNIK PARAGVAJSKE UDRUGE HRVATA U ZAGREBU

ZAGREB - U ponedjeljak, 17. listopada, predstojnik Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas održao je sastanak s Hugom Emauelom Estigarribijom Villasantijem, predsjednikom Paragvajске udruge Hrvata.

Estigarribije Villasanti izvijestio je predstojnika Milasa o radu i aktivnostima Paragvajске udruge Hrvata koja je s radom započela u listopadu 2015. te posebno istaknuo tečaj hrvatskog jezika koji provode za 30 polaznika, kao i nastojanja intenzivnije suradnje s Državnim uredom. Naglasio je

kako je interes za učenjem hrvatskoga jezika u konstantnom porastu te im je u tom smislu potrebna pomoć Državnoga ureda kako bi udruga mogla i dalje nesmetano okupljati Hrvate i provoditi tečaj učenja hrvatskoga jezika te širiti hrvatsku kulturu i običaje. Predstojnik Milas zahvalio je predsjedniku Villasantiju i svim članovima Paragvajске udruge Hrvata. Naglasio je kako će Državni ured Hrvatima u Paragvaju biti siguran oslonac i partner u njegovanju i očuvanju hrvatskoga identiteta, kulture i jezika. (www.hrvatiizvanrh.hr)

PETI 'SUSRET HRVATSKIH STUDENATA NJEMAČKE'

NJEMAČKA - U organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda u Njemačkoj, u suradnji s Hrvatskom katoličkom misijom Berlin, organiziran je od 28. do 30. listopada V. susret hrvatskih studenata Njemačke. Prethodna četiri susreta održana su u Frankfurtu. Na dvodnevnom Susretu u Berlinu sudjelovalo je 80 mladih iz Darmstadta, Esslingena, Filderstadta, Ingoldstadta, Frankfurta, Kassela, Krefelda, Münchena, Stuttgarta, Weiblingena, Splita, Zagreba i Berlina. Uz hrvatske svećenike iz Berlina, predvođene voditeljem misije fra Franom Čugurom, na Susretu su sudjelovali i posebni gosti: papinski nuncij mons. Nikola Eterović, Davor Pavuna, hrvatski znanstvenik koji živi u Švicarskoj, zatim vlč. Ivica Komadina, delegat za

hrvatsku pastvu u Njemačkoj, dr. Adolf Polegubić, urednik mjesečnika 'Živa

zajednica' i Romana Kašaj, suradnica u Uredu u Frankfurtu.

Susret hrvatskih studenata započeo je u subotnje jutro okupljanjem u misijskoj dvorani. Tu je sve okupljene pozdravio fra Frano Čugura. S radom i djelovanjem Svete stolice, Nuncijature i općenito crkve i kršćanstva danas u svijetu mladima je izvrsno govorio apostolski nuncij, nadbiskup dr. Nikola Eterović. O svom upoznavanju i poimanju vjere, predavanjem naslovljenim naslovom "Život i ljubav", svjedočio je znanstvenik Davor Pavuna koji je i večer prije Susreta studenata, u crkvi svetoga Sebastijana, hrvatskim vjernicima govorio na temu "Susret sa živim Bogom". Mladi su se tijekom susreta upoznawali, razgovarali, družili, zabavljali, šetali gradom, pjevali, molili. Dvodnevni susret mladih završio je u nedjeljno popodne. (Sonja Breljak)

Dr. Robin Harris "Stepinac – His Life and Times"

Autor je istaknuo da je za njega kao povjesničara uvijek najvažnija istina pa je i cilj njegove knjige od početka bio isti – istražiti, razumjeti i opisati istinu o Stepincu

Tekst: Uredništvo (Izvor: Radio Marija)

Prva cjelovita knjiga o Stepinčevu životu i vremenu na engleskome jeziku pod naslovom "Stepinac – His Life and Times" autora dr. Robina Harrisa predstavljena je 21. listopada u dvorani Bl. Alojzija kardinala Stepinca na Hrvatskome katoličkom sveučilištu u Zagrebu. O knjizi i okolnostima njezina nastanka govorili su rektor HKS-a prof. dr. Željko Tanjić, povjesničar prof. dr. Jure Krišto i sam autor dr. Robin Harris, a program je moderirao dr. Stjepo Bartulica.

Naglašavajući važnost objavljivanja te knjige baš na engleskome jeziku, rektor Tanjić rekao je kako je ona plod jednog lijepog prijateljstva između autora Harrisa i dvojice hrvatskih kulturnih velikana iz Londona Chrisa Cvičija i dr. Branka Franolića, kojima je knjiga i posvećena. Čast mu je što je dr. Harris odnedavno i predavač na Odsjeku za povijest HKS-a te što je postao član hrvatske akademske zajednice. Knjiga je jednako tako i plod dugotrajnoga dokumentarističkog autorova rada u proučavanju Stepinčeva života i vremena, rekao je rektor Tanjić, što smatra iznimno važnim za hrvatsku nacionalnu i vjersku povijest. Riječ je o kompletnoj biografiji Alojzija Stepinca na engleskome jeziku, prvoj nakon 25 godina hrvatske neovisnosti, a prema mišljenju rektora Tanjića, ta bi knjiga trebala biti u svakom našem veleposlanstvu u svijetu jer je nastala iz pera kompetentnog autora i jer jezikom na kojem je pisana pridonosi internacionalizaciji u procesu kanonizacije.

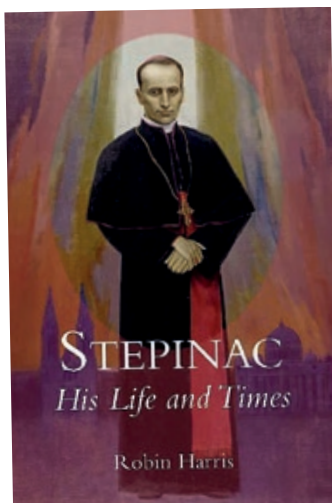
Povjesničar prof. Jure Krišto, koji je i član mješovite komisije HBK i Srpske pravoslavne crkve o kardinalu Alojziju Stepincu, kao predstavljatelj toplo je preporučio knjigu dr. Harrisa za čitanje jer je, među ostalim vrijednostima, potkrijepljena autentičnim dokumentima i arhivskom građom, najavivši uskoro i hrvatski prijevod te knjige u izdanju Školske knjige iz Zagreba.

Autor Harris na hrvatskome jeziku pročitao je svoj govor, naglasivši da je sada, kao građanin Hrvatske, svjestan da mora govoriti hrvatskim jezikom. Istaknuo je da je za njega kao povjesničara uvijek najvažnija isti-

na pa je i cilj njegove knjige od početka bio isti – istražiti, razumjeti i opisati istinu o Stepincu. Smatra da u proučavanju Stepinčeva života i rada nema nedostatka informacija, postoji samo trajni nedostatak želje da ih se iščita. Stepinčev život bio je predmet najdetaljnijih studija, i to upravo zbog zlonamjernih optužbi protiv njega, od montiranog procesa pa sve

do danas. "Od svih prikupljenih izvora, mi danas znamo da je Stepinac na kraju suđenja sasvim opravdano rekao: 'Ja kažem javno pred svom nazočnom publikom, makar se i smijala, pred diplomatskim zborom, ukoliko je prisutan, pred stranim novinarima – ako ja budem zaista osuđen, pred Bogom kažem da sam nevin osuđen, savjest mi je čista i budućnost će pokazati da sam bio u pravu'", naglasio je dr. Harris. U nadi da će njegova knjiga pomoći Papinim ekumenskim nastojanjima za što boljim odnosima među crkvama te da će općenito pomoći pozitivnom rješenju svih pitanja vezanih uz bl. Stepinca, dr. Harris je zaključio: "Bolje razumijevanje povijesne stvarnosti kao korak prema opraštenju nešto je što svaki razuman čovjek mora poželjeti."

ENG Dr Robin Harris' *Stepinac – His Life and Times* is the first comprehensive English language book on Cardinal Stepinac. The book was promoted at the Croatian Catholic University in Zagreb.

"Osluškuj zvukove prirode"

U 25 bazena Aquatike, kojima je predstavljen cijeli tok krške rijeke, pliva pet tisuća jedinki od stotinu vrsta riba iz hrvatskih rijeka. Čak 98 posto te investicije vrijedne 36,7 milijuna kuna financirala je Europska unija

Margarita Markušić Kulaš,
ravnateljica Aquatike

vić i posebno istaknuo važnost akvarija za edukaciju općenito te posebno za znanstvena istraživanja o slatkovodnom ribljem bogatstvu.

EDUKATIVNI I TURISTIČKI ZNAČAJ

Istraživačko-edukativni i turistički značaj novoga akvarija istaknuli su i karlovački gradonačelnik Damir Jelić, župan Ivan Vučić, ministar zaštite okoliša Slaven Dobrović i ministrica regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Gabrijela Žalac.

Aquatika je smještena neposredno uz obalu rijeke Korane. Autor arhitektonskoga projekta Aquatike je studio 3LHD. Cilj oblikovanja bilo je afirmiranje šetnice te stvaranje novog mjesta susreta u

gradu Karlovcu. Namijenjen je ponajprije edukativnome turizmu - učenicima, studentima, hobistima i znanstvenicima, ali i svim turistima. Zgrada akvarija uklopljena je u prirodni okoliš. Kuća je potpuno prekrivena zemljom. Koncept oblikovanja nadahnut je nasipima i šancima karlovačke zvijezde. U središtu se nalazi trg s ulaznim prostorom, suvenirnicom, caffè barom, čitaonicom i uredima. Izložbeni postav akvarija je prikaz flore i faune hrvatskih rijeka i njihovih ekosustava, geološke prošlosti te tradicijske kulture.

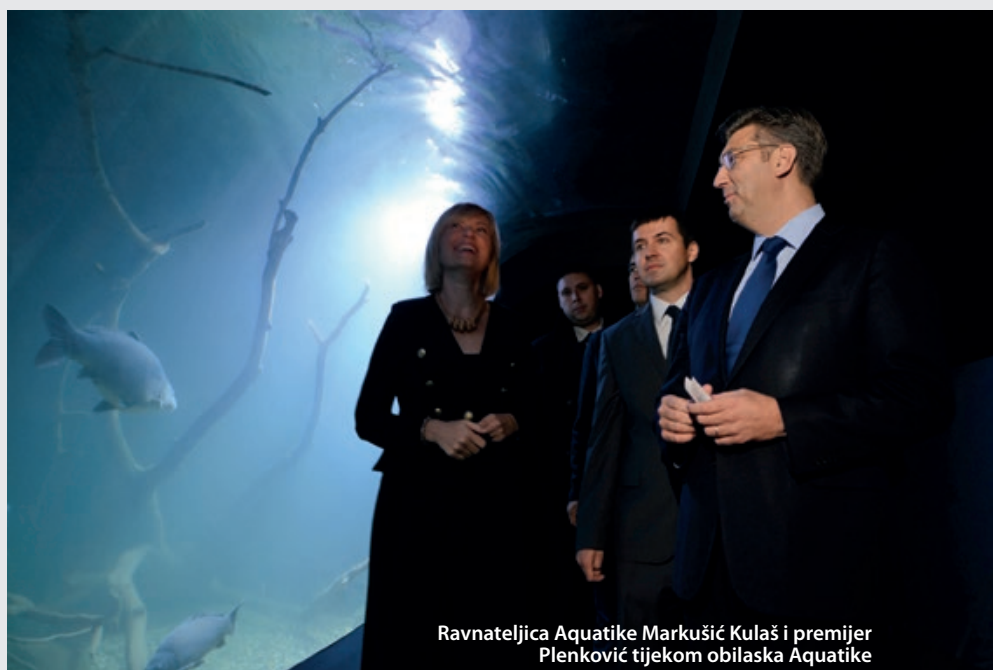
Scenarij izložbe je linearan i uz njega se nižu riječni biotopi od izvora do ušća, prateći čitav tok rijeke. Izložba počinje "izvorom" na trgu, a zatim se uz pješačku rampu s akvarijima spušta u podrumsku

Scenarij izložbe je linearan i uz njega se nižu riječni biotopi od izvora do ušća, prateći čitav tok rijeke.

Tekst/foto: Hina

Aquatiku, prvi slatkovodni akvarij u Hrvatskoj, izgrađen u Karlovcu gotovo u cjelini sredstvima Europske unije, u subotu 22. listopada otvorio je premijer Andrej Plenković i pritom istaknuo kako je to "odličan primjer dodane vrijednosti našeg članstva u Europskoj uniji, uz sinergiju gradske i županijske razine te ministarstava".

U 25 bazena Aquatike, kojima je predstavljen cijeli tok krške rijeke, pliva pet tisuća jedinki od stotinu vrsta riba iz hrvatskih rijeka. Čak 98 posto te investicije vrijedne 36,7 milijuna kuna financirala je Europska unija iz operativnoga programa "Regionalna konkurentnost". Aquatika će bez sumnje bitno pridonijeti boljoj kulturnoj i turističkoj ponudi grada Karlovca, rekao je Plenković.

Ravnateljica Aquatike Markušić Kulaš i premijer Plenković tijekom obilaska Aquatike

Aquatika je smještena neposredno uz obalu rijeke Korane. Autor arhitektonskoga projekta je studio 3LHD. Cilj oblikovanja bilo je afirmiranje šetnice te stvaranje novoga mjesta susreta u gradu Karlovcu.

etažu sa špiljskim i močvarnim staništima. Posjetitelji će u akvariju moći vidjeti više od 100 vrsta riba te više od 40 endemskih vrsta koje žive ili su u prošlosti živjele u hrvatskim rijekama.

'AKVARIJSKI BONTON'

Na ulazu u Aquatiku posjetitelji dobiju "akvarijski bonton" s pravilima: "Budi tih i osluškuju zvukove iz prirode, ne hrani ribice niti im ubacuj išta u akvarije, ne skači po umjetnim stijenama, ne kucaj po akvarijskim stijenama, uopće ih ne diraj, nema rolanja ili trčanja, ribicama treba mir." Obilazak počinje silaskom uz edukacijski zid i velike bazene koji predočuju izvorište rijeka, okoliš, biljke, ribe, stijene i tok vode. Spuštanjem niz rampu sadržaj akvarija se mijenja, sve do špiljskih sustava gdje žive mnoge endemske vrste riba u potpuno druk-

čijem okolišu.

Dr. Goran Jakšić, viši stručni suradnik, kaže posjetiteljima da je Hrvatska u Europi najbogatija ihtiofaunom jer u njezinim vodama živi oko 150 vrsta riba, od kojih je trećina endemskih, to jest vrsta koje imaju ograničeno područje rasprostranjenosti. "Od 50 endemskih vrsta, 38 pripada rijekama Jadranskog slijeva, a 12 Crnomorskog slijeva. Ovih dana često se govorilo da Aquatika ima 40 vrsta endema, no istina je da ih je od ukupno 50-ak sada oko 25 jer nisu još sve prikupljene i uvođić će se postupno. Neke namjerno nisu uznemiravane zbog ugroženosti", rekao je Jakšić.

Među najugroženije ribe na svijetu spada mala riba s područja Ogulina, zove

se slijednica. Nema je nigdje drugdje, a znanstveni dio tima u Aquatici pokušat će u posebnoj tamnoj komori za mriješćenje uzgojiti u kontroliranim uvjetima ugroženu vrstu i vratiti je u prirodu.

BOGATSTVO HRVATSKIH RIJEKA

U akvariju su zanimljive ribice iz endemske vrste "hrvatski pior" ili, kako ga još zovu, "lički pior", ali nema primjerice "svjetlice" jer je ima toliko malo da je procjena da bi se dodatno ugrozio njezin opstanak ako bi se uzela iz prirode. Možda kada se malo oporavi broj jedinki, kaže Jakšić.

Dio akvarija je gotovo u mraku jer mnoge rijeke uz Jadran ljeti presuše i tada ribe žive u špilji. A u akvariju planiraju i eksperimentalno mriješćenje što je, napominju, složen postupak. Dio bogatstva hrvatskih rijeka je neistražen i karlovački akvarij je prilika za znanstvenike pa su se Aquatici već najavili za

suradnju mnogi instituti i prirodoslovni fakulteti. Akvarijska tehnologija, koja kontrolira temperaturu, strujanje vode, pH-vrijednost, ambijent i omogućuje oponašanje prirodnih uvjeta u akvarijima, skrivena je od pogleda publike.

Informacije o Aquatici i događajima mogu se naći na njezinoj mrežnoj stranici: www.aquariumkarlovac.com ■

ENG Aquatika, Croatia's first freshwater aquarium, built in Karlovac with predominantly European Union funding, was opened on the 22nd of October by Prime Minister Andrej Plenković.

Premинуo Tonči Čović - počasni generalni konzul RH u Novome Zelandu

Na žalost, tek nedavno sam primio tužnu vijest da nas je u petak, 5. kolovoza o. g., u svome domu u Orakei, okružen članovima obitelji ostavio nezaboravni "barba Tonči" - počasni generalni konzul Republike Hrvatske u Novome Zelandu sa sjedištem u Aucklandu.

Tonči je rođen u Tučepima kraj Makarske. Zajedno s roditeljima stigao je kao dijete 1939. u Novi Zeland gdje se školovao i odrastao. Od 1972. do 1982. bio je gradonačelnik grada Waitemata – Hedgesona, a nakon toga direk-

tor međunarodne zračne luke Auckland. Primio je odličje od britanske kraljice Elizabete II.

God. 1992. predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman imenovao ga je prvim počasnim generalnim konzulom u Novome Zelandu.

Na ispraćaju su bili uz suprugu Ivicu i djecu Silvane, Filipa i Stipu, mnogobrojni ugledni članovi novozelandskog društva, kao i bivši djelatnici Generalnoga konzulata RH u Aucklandu Edita i Pero Andrijašević. (Mladen Ibler)

Umro prof. dr. sc. Nenad Bićanić

U subotu 8. listopada na Velome Lošnju umro je prof. dr. sc. Nenad Bićanić, dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jedan od vodećih znanstvenika u svijetu s područja građevinarstva i računalne mehanike. Rođio se 6. rujna 1945. u Zagrebu. Diplomirao je na Građevinskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a doktorirao na Velškom sveučilištu (*University of Wales, Swansea*) 1978. Radio je na Građevinskome fakultetu u Zagrebu gdje je 1985. izabran za redovitoga profesora. Godine 1985. odlazi u veliku Britaniju gdje je do 1994. predavač na Velškom sveučilištu. Izabran je za profesora građevinarstva 1994. na Sveučilištu u Glasgowu (*Glasgow University*), a ujedno je bio redoviti profesor u naslovnome zvanju Građevinskoga fakulteta u Zagrebu i Građevinskoga fakulteta u Rijeci. Od 1997. do 2001. bio je predstojnik Građevinskoga odjela Sveučilišta u Glasgowu. Bio je direktor Zajedničkoga istraživačkog instituta za mehaniku materijala i struktura te bioinženjering (*Joint Research Institute of Mechanics of Materials and Structures and Bioengineering*). Za dopisnoga člana HAZU-a izabran je 2010.

Prof. dr. sc. Nenad Bićanić svojim je radovima znatno pridonio razvoju građevinarstva i računalne mehanike i odgojio

mnogobrojne mlade znanstvenike, među kojima i nekoliko iz Hrvatske. Područje njegova rada obuhvaćalo je metodu konačnih elemenata, metodu diskretnih elemenata, metodu diskontinuiranih deformacija, statiku i dinamiku konstrukcija, konstitutivne modele krhkih materijala, modeliranje ponašanja betona pri naglim opterećenjima i velikim temperaturama.

Objavio je više od 150 članaka u međunarodnim časopisima i zbornicima sa skupova koji su 296 puta citirani u *Web of Science*. Bio je organizator dugogodišnje serije međunarodnih konferencija o modeliranju ponašanja betona i betonskih konstrukcija te jedan od osnivača i bivši predsjednik Udruge za računalnu mehaniku u inženjerstvu (*Association for Computational Mechanics in Engineering*). Izabran je za člana Instituta za građevinarstvo u Londonu i Međunarodne asocijacije za računalnu mehaniku. Također je bio urednik međunarodnoga časopisa *International Journal of Computers & Concrete* za Europu.

I nakon odlaska u Veliku Britaniju prof. Bićanić intenzivno je surađivao s hrvatskim znanstvenicima i stručnjacima sudjelujući u poslijediplomskoj nastavi, u realizaciji dva TEM-PUS-ova projekta i radom u Hrvatskom društvu za mehaniku koje ga je izabralo za svoga počasnoga člana. (HAZU)

O književnosti između dviju domovina

Pozdravnim riječima skupu se obratila i v.d. ravnateljica HMI-ja Mirjana Piskulić, podsjetivši na riječi don Branka Sbutega koji je isticao kako uživa biti manjina jer to znači biti privilegiran

Kao i uvijek Šimun Šito Ćorić je sudionike počastio pjesmom

Skup je organizirao HKD Rovinj "Franjo Glavinić", uz potporu Grada Rovinja

Tekst: **N. Orlović Radić (Glas Istre)**

Foto: www.rovinj.hr

Izvedbom himne i svečane pjesme Istarske županije 27. listopada započeo je u rovinjskome Domu kulture XIII. susret književnika hrvatskih manjina s književnicima u Republici Hrvatskoj. Mnogobrojnim sudionicima Susreta u ime domaćina, Hrvatskoga kulturnog društva "Franjo Glavinić", pozdravnim riječima obratio se predsjednik Društva dr. Branimir Crljenko. U ime Grada Rovinja sudionike je pozdravio predsjednik rovinjskoga Gradskog vijeća Davorin Flego, koji je podsjetio da je Rovinj grad u kojem se njeguju, poštuju i žive različitosti svih njegovih sugrađana. Pozdravnim riječima skupu se obratila i v.d. ravnateljica

Hrvatske matice iseljenika Mirjana Piskulić, podsjetivši na riječi don Branka Sbutega koji je isticao kako uživa biti manjina jer to znači biti privilegiran.

Okupljene pisce na svečanosti otvorenja predstavila je domaćica susreta Sonja Dušić, dok su ulomke iz vlastitog stvaralaštva čitali Mato Arlović, Stipe Cvitan, Šimun Šito Ćorić, Drago Draguzet, Ljubica Kolarić-Dumić, Robert Hajsan, Avelina Kovačić, Desanka Matijević, Tomislav Milohanić, Nevenka Nekić, Miroslav Sindik i Ana Šoretić.

Drugi dan Susreta prošao je u znaku stručno-znanstvenoga skupa, na kojemu se moglo poslušati čak 15 priopćenja na temu književnosti između dviju domovina, o standardima zaštite manjina te ostale zanimljive autorske referate sudionika susreta. Tako je "O pravima nacionalnih manjina u RH" govorio Mato Arlović, a Robert Hajsan predstavio temu "Školstvo za hrvatske učenike u austrijskome Gradišću". Tema Đure Vidmarovića bila je "Josip Gujaš-Đuretin, uz 40. obljetnicu smrti", Antonija Sammartina "Pisana riječ na moliškohrvatskom danas", a Damira Murkovića "Ratifikacija protokola ugovora o kulturnoj suradnji između TR

i RH". Ljubica Kolarević-Dujmić govorila je na temu "Ikavica - izgubljeni govor srijemskih Hrvata", a naslov izlaganja Jakova Ivančića bio je "Petrovaradin jučer, danas, sutra". Veljko Kajtaziji imao je temu "Položaj Roma u RH", Nevenka Nekić "Povijest kao tema književnog djela", a Ana Šoretić "Ovi onkraj rijeke, hrvatska poezija na širokom prostoru". Jasminka Domaš svoje izlaganje nasloвила je "Uloga hrvatskog radija u zaštiti autohtonih hrvatskih manjina nekad i danas", Tuge Tarle "Nostalgija za zavičajem u djelima hrvatskih autora iz dijaspor", Šimun Šito Ćorić "Stotinu najznačajnijih Hrvata i Hrvatica od stoljeća sedmog do danas". Jelena Dodig izložila je priopćenje predsjednice Zajednice prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata pod naslovom "Kad srce zašuti", a Željko Glasnović "Imaju li manjine izvan RH ona prava koja uživaju manjine u Hrvatskoj".

Stručno-znanstveni skup organizirao je HKD Rovinj "Franjo Glavinić", uz potporu Grada Rovinja i pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, Državnoga ureda za Hrvate izvan RH i Hrvatske matice iseljenika. ■

Mato Arlović

ENG The 13th meeting of Croatian minority and homeland writers kicked off at the civic centre of the Croatian coastal town of Rovinj on the 27th of October.

Ključ izgradnje brenda i manjinski mediji

Na konferenciji u Budimpešti svoja iskustva i probleme s kojima se susreću predstavili su predstavnici tjednika Hrvata u Mađarskoj, Austriji i Srbiji. Svi su izrazili potrebu za međusobnim povezivanjem, ali i potrebu povezivanja s medijima u domovini

Sudionici konferencije iz Mađarske, Hrvatske, Austrije i Srbije

Tekst: Uredništvo (izvor Glas Hrvatske)

Foto: Hrvatski glasnik

Upovodu 25. obljetnice Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj, u Medijskome centru Croatica u Budimpešti organizirana je 6. i 7. listopada međunarodna konferencija "Brendiranje narodnosnih tjednika" na kojoj se, uz ostalo, raspravljalo i o mogućnostima njihova razvoja i snažnijeg brendiranja te važnosti takvih tjednika u očuvanju i promicanju nacionalnoga identiteta.

Na konferenciji su sudjelovali glavna urednica Hrvatskoga glasnika Branka Pavić Blažetin, glavna urednica Hrvatske riječi iz Subotice Jasminka Dulić, glavni urednik Hrvatskih novina iz Željeznoga Petar Tyran, urednik hrvatskih radijskih

i televizijskih programa mađarskoga državnoga javnog servisa MTVA Andrija Pavleković, politolog Božo Skoko, predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gudan. Sudjelovali su i predstavnici Hrvatske radiotelevizije. Kako se na HRT-u prate Hrvati izvan Hrvatske predstavio je v.d. glavnoga urednika Glasa Hrvatske Ivo Kujundžić. Davor Lončarić iz HRT-ova centra Osijek približio je temu Interneta i društvenih mreža kao potporu radijskoj emisiji za manjine.

U doba globalizacije i ubrzanoga razvoja informacijskih tehnologija zadaća je sve zahtjevnija, istaknuto je na konferenciji u Budimpešti. Posebice je važno prilagoditi se novim medijskim platformama, koje su bliže mlađim naraštajima, rekao je komunikacijski stručnjak dr. Božo Skoko: "Izazov je stare teme identiteta prikazati u novome ruhu i na za-

nimljiv način. Drugim riječima, spustiti ih na tu razinu njihovih medija, njihovih izričaja, njihove razine obraćanja."

To već rade u medijskome centru Croatica. Osim što izdaju tjednik i emitiraju internetski radijski program, imaju internetsku i Facebook stranicu, a uskoro pokreću i internetsku televiziju. "Na novim medijima uspijevamo ih privući i to dosta. Mladi su vrlo slikovni, oni vole sebe prepoznati, lajkati na fotografijama, oni vole kada mi njih prepoznamo", zaključuje Branka Pavić Blažetin, glavna urednica Hrvatskoga glasnika.

Predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivan Gudan čestitao je obljetnicu Hrvatskome glasniku te istaknuo da je za mnoge Hrvate u Mađarskoj nezamislivo da petkom ne prelistaju novi broj tjednika, kao i da sve veći broj mladih posjećuje njihovu internetsku i Facebook stranicu. "Ja ne mogu zamisliti da nemamo taj medij, odnosno da nemamo Croaticu", poručio je.

Na konferenciji u Budimpešti svoja su iskustva i probleme s kojima se susreću i uspjehe koje postižu predstavili i predstavnici tjednika Hrvata u Austriji i Srbiji. Svi su izrazili potrebu za međusobnim povezivanjem, ali i potrebu povezivanja s medijima u domovini. Suradnja će biti sve bolja i opsežnija, uz češću razmjenu materijala, vijesti i informacija.

Slavljenicima iz Croatice i Hrvatskoga glasnika obljetnicu je čestitao i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Goran Grlić Radman pohvalivši njihovu poštornost, odgovornost i profesionalnost. ■

"Izazov je stare teme identiteta prikazati u novome ruhu i na zanimljiv način. Drugim riječima, spustiti ih na tu razinu njihovih medija, njihovih izričaja, njihove razine obraćanja."

ENG Representatives of Croatian language weeklies in Hungary, Austria and Serbia and experts from Croatia discussed the challenges they face at the Branding Ethnic Weeklies conference in Budapest.

Uz 25. rođendan tjednika Hrvata u Mađarskoj

"Hrvatski glasnik zapravo je bio prva institucija Hrvata u Mađarskoj. Nakon demokratskih promjena 1990. Hrvati u Mađarskoj utemeljuju Savez Hrvata u Mađarskoj koji pokreće tjednik Hrvata u Mađarskoj"

Razgovarao: **Stipan Balatinac**

U godini smo obilježavanja 25. rođendana Hrvatskoga glasnika, samostalno-ga tjednika Hrvata u Mađarskoj. Iza Branke Pavić Blažetin, glavne i odgovorne urednice Medijskoga centra *Croatica* (MCC) i uredništva, niz je događaja koji su u službi obilježavanja jubileja.

Hrvatski glasnik slavi 25. rođendan, međutim hrvatski tisak u Mađarskoj ima znatno dulji vijek trajanja.

- Hrvatski tisak u Mađarskoj svoje početke ima negdje u drugoj polovini 19. stoljeća, u Kalači su izlazile *Bunjevačke i šokačke novine*, bilo je novinskih izdanja kratkog daha između dvaju svjetskih ratova, a gradišćanski Hrvati utemeljili su 1910. u Juri tjednik koji je izlazio do 1922. godine. Nakon trianonskih granica taj se tjednik nakon nekoliko godina stanke ponovno pokreće u Beču. Hrvati u Mađarskoj nakon II. svjetskog rata, zahvaljujući upravo politici socijalističke Mađarske, dobivaju tjednik kao i ostale veće manjine. Već 1946. godine Hrvati imaju nakon formiranja Demokratskoga saveza Južnih Slavena (DSJS) tjednik koji je izrazito propagandnoga karak-

"Naše je uredništvo izrazito malobrojno. Kada nabrajam i hvalim se našim platformama pa kazujem koliki broj novinara ih puni sadržajem, svi me gledaju u čudu."

Glavna urednica
Branka Pavić
Blažetin

tera, on izlazi negdje do revolucionarnih događaja 1956. Od listopada 1957. obnavljaju se narodnosni savezi, tako i DSJS opet ima tjednik *Narodne novine*, za Srbe, Hrvate i Slovence u Mađarskoj, koji izlazi neprekidno sve do prvoga broja Hrvatskoga glasnika. U Narodnim novinama Hrvati, Srbi i Slovenci u Mađarskoj imali su napise ne na hrvatskome, nego na srpskohrvatskome i hrvatsko-

srpskome, kako se onda zvao taj umjetni jezik, poslije i na slovačkome jeziku.

Počeci nisu bili laki, rekao bih čak da je pokretanje Hrvatskoga glasnika bilo mukotrpno, međutim tjednik je u ovih 25 godina prešao velik put.

- Hrvatski glasnik zapravo je bio prva institucija Hrvata u Mađarskoj. Nakon

demokratskih promjena 1990. godine, raspadom DSJS-a, Hrvati u Mađarskoj utemeljuju Savez Hrvata u Mađarskoj koji je politički partner mađarskoj vlasti, i osnivač tjednika Hrvata u Mađarskoj. Prvi glavni urednik tjednika bio je Marko Marković, do 26. veljače 1992. godine. Odnijela ga je prerana smrt. Do prosinca 1992. v. d. glavnog urednika je Đuro Franković, tadašnji predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj. Od siječnja 1993. do kraja ožujka 2005. glavni je urednik Ladislav Gujaš. Od listopada 2005. ja sam na čelu tjednika do siječnja 2014. kada se formira Medijski centar Croatica i bivam izabrana za glavnu urednicu MCC-a. Novi mediji kucaju nam na vrata i o njima treba razmišljati. Temelj cjelokupne medijske proizvodnje i njezine potrošnje upravo je Hrvatski glasnik, to se vidi i po broju pretplatnika i po broju posjeta svim našim platformama. Internetskom Radiju Croatica posvećujem veliku pozornost, imamo pet emisija tjedno, od kojih su tri informativnog karaktera s puno priloga, ali najvažniji, najposjećeniji brand medijske proizvodnje ovdašnjih Hrvata upravo je Hrvatski glasnik. Jer kad kažete Glasnik, više-manje svi Hrvati u Mađarskoj znaju o čemu je riječ.

Nije dovoljna samo tehnika, potrebni su i ljudi, profesionalci, novinari. Koliko novinara radi i u kakvoj raspodjeli?

- Naše uredništvo je izrazito malobrojno. Kada nabrajam i hvalim se našim platformama pa kazujem koliki broj novinara ih puni sadržajem, svi me gledaju u čudu. Pet novinara, lektor kao vanjski suradnik, ja, glavna urednica, i dvoje ljudi kao tehnička pozadina. Mi proizvodimo sav sadržaj spomenutih platformi koji je žanrovski vrlo raznolik, 90% je naša proizvodnja, a uz žanrovsku raznolikost tu su i različiti mediji kao što je tiskani medij, zatim radijski te online platforme i uz to Facebookove platforme... Mala smo ekipa koja pokušava pratiti trendove. Planiramo neke nove projekte, pokretanje internetske televizije u Medijskome centru Croatica, vjerujem da će to dovesti do proširenja uredništva kako bi se mogao taj zadatak na pravi način obavljati. Vidjet ćemo što će donijeti budućnost. ■

ENG The Hungarian-based independent weekly Hrvatski Glas (Croatian Voice) celebrates its 25th birthday this year. We spoke with the magazine's chief editor Branka Pavić Blažetin.

ISELJENIČKA VIJEST

DUBROVAČKA GLAZBENA VEČER U BEČU

AUSTRIJA – Dana 24. listopada u hrvatskom veleposlanstvu u Beču održana je Dubrovačka večer pod nazivom "Fortepiano nas povezuje, Dubrovnik u pohode Beču" na kojoj je izveden glazbeno-scenski kolaž "Druga strana povijesti" Udruge *Sve ostalo je glazba*. Program upućuje na bogatstvo hrvatske kulturne baštine i važnost Dubrovnika kao centra kulturno-povijesnih događaja. "Dubrovačka kulturna sredina, koja je u glazbenom ozračju bila u dosluhu s čitavom Europom u drugoj polovini 18. stoljeća, održavala je i vrlo bliske kontakte s Bečom i Habsburškom monarhijom", rekao je savjetnik za kulturu u Veleposlanstvu Domagoj Marić mnogobrojnoj publici.

Pijanistica Ivana Jelača na fortepianu i Stjepan Nodilo na klasičnoj oboi izveli su djela Wolfganga Amadeusa Mozarta, Luke Sorkočevića, Josepha Haydna i Gaetana Donizettija. Scenski program vodio je Dubrovčanin Marojica Bijelić u ulozi znanstvenika, filozofa, pjesnika i diplomata Ruđera Boškovića koji je govorio o kulturnome životu Beča i Dubrovnika i uz ostalo rekao kako je diplomat i skladatelj Luka Sorkočević pisao i o bečkim društvenim događajima poput balova u dvorcu Schönbrunn, kao i o glazbenome geniju Mozarta, koji je svoja besmrtna djela stvarao na Walterovu instrumentu. Okosnica priče projekta je povijesni instrument - fortepiano iz radionice bečkoga graditelja instrumenata Antona Waltera. Jedan primjerak posjedovao je Mozart koji se danas nalazi u Salzburgu, a među još 10-ak sačuvanih primjeraka u svijetu ulazi i dubrovački Walterov fortepiano iz 1790. koji je iz Beča u Dubrovnik dospio u 19. stoljeću i čuva se u Kulturno-povijesnome muzeju Kneževa dvora.

Dubrovačku večer u hrvatskom veleposlanstvu u Austriji organiziralo je Hrvatsko-austrijsko društvo Dubrovnik u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika - Podružnica Dubrovnik, uz potporu Grada Dubrovnika, Dubrovačko-neretvanske županije, Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH te Zračne luke Dubrovnik. (Ivana Jelača)

Put od Pule do Brazila

"Moj glavni plan je nastaviti raditi na približavanju navedenih zemalja i omogućiti Brazilcima i Hrvatima bolji pristup informacijama i znanju proizvedenom u svakoj zemlji..."

Mr. Milan Puh

živanja i pisanja". Profesor je hrvatskoga jezika u Croatiji Sacri Paulistani (CSP) i Društvu prijatelja Dalmacije (SADA), dva hrvatska doma u Sao Paulu. Stručni je suradnik za slavenske jezike na Sveučilištu Srednjeg zapada Savezne države Paraná. Od srpnja 2013. godine pomoćni je voditelj pedagoško-antropološke istraživačke skupine u Angoli, zadužen za snimanje i obradu intervjua na terenskom istraživanju.

Otkud ljubav prema portugalskome jeziku?

- Ljubav prema portugalskome jeziku rodila se uz moj kontakt s Brazilom, posebno s njegovom kulturom: glazbom, filmovima, pa čak i sapunicama koje su se prikazivale devedesetih godina kod nas. Jako me zanimalo kako funkcionira zemlja koja toliko vlastite kulture uspije stvoriti i predstaviti svijetu. Tako sam još krajem srednje škole počeo samostalno učiti portugalski jezik.

Kako je tekao Vaš put prema Brazilu?

- Krajem srednje škole, gimnazije koju sam završio u rodnome gradu Puli, htio sam razumjeti više i bolje kulture koje se nama čine iznimno egzotičnima i dosta stranim, zato sam se upisao na studij antropologije i portugalskoga jezika i književnosti budući da je to bila prva godina kad je bilo moguće kombinirati ove dvije studentske grupe na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. To je bilo još 2005. godine pa sam tako proveo idućih pet godina u Zagrebu, izučavajući kulture i jezike svijeta i specijalizirajući se u luzofonome svijetu. Na trećoj godini studija, sredinom 2008. godine, došao sam u izravni kontakt s jednim profesorom brazilске književnosti koji je u to vrijeme radio kao lektor na fakultetu, a uz taj kontakt i s mojim trenutačnim mentorom na doktorskom studiju Valdirom Barzottom. Navedeni profesor održao je niz radionica te ga je

Razgovarala: **Naida Šehović**

Foto: **Privatni album MP**

Impresivna i zanimljiva biografija mladoga magistra lingvističara u brazilskom adresom bila je povod ovom razgovoru, ali i prilika za upoznavanjem njegova rada. Milan Puh rođen je 1986. godine u Puli, polaznik je interdisciplinarnoga doktorskog studija "Jezik i obrazovanje" s temom "Jezikna politika u njegovanju kulture i jezika slavenskih naroda u Brazilu". On je magistar znanosti portugalskoga jezika i književnosti pri Sveučilištu u Sao Paulu, magistar lingvistike na Sveučilištu u Zagrebu te prvostupnik portugalskoga jezika i književnosti i antropologije. Znanstveni je novak na Pedagoškome fakultetu Sveučilišta u Sao Paulu, asistira u sklopu kolegija "Metodike nastave portugalskoga jezika" i "Znanstvenog istra-

Milan Puh sa sudionicima
Brazilskih dana u Puli

zanimalo ima li kandidata u Hrvatskoj koji bi otišli u Brazil, točnije u São Paulo na magistarski studij filologije i portugalskoga jezika. U to vrijeme znao sam da želim dalje nastaviti studirati pa sam se spremno prijavio. Dobio sam preporuku od profesora s matičnoga studija, prijavio se na natječaj, a morao sam proći sve faze odabira kandidata jer u ono vrijeme nije postojala službena razmjena između dviju zemalja, pogotovo ne na poslijediplomskoj razini. Ono što me privuklo dodatno Brazilu bila je mogućnost da studiram kao brazilski studenti, pod jednakim uvjetima i obvezama, ali i to što je studij za strance besplatan, kao i činjenica da je Sveučilište u São Paulu jedno od 40 najboljih na svijetu, a najbolje u Latinskoj Americi. Nakon završetka magistarskoga studija počeo sam predavati hrvatski jezik u hrvatskoj zajednici u São Paulu te počeo surađivati s Centrom za slavenske studije u Saveznoj državi Paraná, što me potaknulo da se pozabavim temom slavenskog useljavanja u Brazil, posebno onoga hrvatskog.

Sudjelovali ste kao organizator knjige "Hrvatska u Brazilu: useljeničke priče i priče o useljenju", možete li nam reći kako je nastala ta knjiga?

- Knjiga je nastala djelomično kao rezultat mojeg istraživanja na doktorskoj studiji, ali također kao i nužnost da se bolje razumije hrvatsko useljavanje u Brazil koje je iznimno slabo izučavano, što me je kao profesora hrvatskoga

jezika u zajednici i angažiranoga pojedinca smetalo. Naime, dolazeći u kontakt s mnogim potomcima Hrvata koji su se uselili prije stotinu ili više godina, primijetio sam da mnogi od njih nisu razumjeli ili znali puno o svojim korijenima. To je tako budući da njihovi preci nisu puno o tome govorili, a i nije postojao nikakav materijal, knjiga ili nešto slično gdje bi mogli naučiti nešto više ili doći do informacija. U razgovoru s vodstvom doma *Croatia Sacra Paulistana* došao sam do ideje da krenemo sustavno istraživati useljavanje osoba iz Hrvatske te smo pripremili projekt koji je prihvatio i sufinancirao Državni ured za Hrvate izvan RH 2015. godine. Tada smo krenuli pripremati knjigu uvodnoga karaktera gdje sam, uz pomoć kolega povjesničara i ostalih zainteresiranih pojedinaca iz zajednice, objasnio u glavnim crtama povijest Hrvatske istaknuvši razloge iseljavanja, a kolega stručnjak za Brazil naglasio je razloge zbog kojih je toliko njih useljeno u zemlju. Uz to, raspravili smo razloge navodne slabe prisutnosti hrvatske zajednice, iako smatramo da ima između 50 i 100 tisuća Hrvata i njihovih potomaka u zemlji, a broj raste jer se mlađe generacije u sve većoj mjeri zanimaju i identificiraju s materinskom zemljom svojih predaka.

Rekli ste u knjizi da ne postoji sustavna i kvalitetna informiranost o prisutnosti Hrvata na tom području kao ni o procesu nastanka hrvatskih zajednica i jezgri. Zašto je tako i može li se uopće doći do tih podataka u nadolazećem razdoblju?

- Smatram da je to karakter samog useljavanja budući da se do početka 1950-ih jako mali broj ljudi uselio s izrazitim hrvatskim identitetom. Radi lo se većinom o useljenicima iz ruralnih krajeva Dalmacije (većinom iz Blata na Korčuli), te iz Slavonije (s naglaskom na Baranju, zapadnu Slavoniju i Podravinu) čija je glavna ideja bila domoći se dobre zemlje za obrađivanje i ostvariti "američki" san pa su se tako jako malo brinuli o tome da prenesu što više svojeg identiteta tj. hrvatstva mladim generacijama. Mnogi od njih nisu imali potrebno obrazovanje za takav vid istraživanja, ali i sama država Brazil dugo vremena je gledala na useljenike kao na možebitni problem u budućnosti pa je tako iznimno puno radila na njihovu asimiliranju. Tome nije pridonijela ni činjenica da Hrvatska kao samostalna zemlja nije postojala do 1991., što znači da su svi useljenici došli sa službenim identitetom koji je bio austrougarski, talijanski, austrijski, jugoslavenski itd., što čini dostupnost informacija i dokumenata u javnim arhivima jako teškim jer je nužno prodrijeti dubinski u imena, prezimena, nazive koje su dobivali i tome slično. Useljavanje je bilo uglavnom po principu "državna narudžba" određenog broja osoba koje su trebale ići raditi na farme kave u unutrašnjosti savezne države São Paulo budući da ropstvo više nije bilo izvedivo, no vlasnici farmi podjednako su se ponašali i prema europskim doseljenicima koji su nakon što bi odradili ugovoreno, redovito odlazili ili bježali u São Paulo, stvarajući jednu dosta urbanu zajednicu. Još možemo pridonijeti da mnogi od useljenika također nisu bili etnički Hrvati pa ih time nije toliko možda ni zanimalo da se povežu s ostalim pripadnicima svoje zemlje.

Nakon završetka magistarskoga studija počeo sam predavati hrvatski jezik u hrvatskoj zajednici u São Paulu te proučavati hrvatsko useljavanje u Brazil.

Umjetnički rad članice hrvatske zajednice u Brazilu

Koliko su zastupljene hrvatske zajednice u Brazilu?

- Hrvatsku zajednicu možemo podijeliti u tri grupe: onu najveću koja je smještena u gradu São Paulu, gdje živi urbani život srednjeg staleža, onu manjih zajednica (najčešće nekoliko obitelji) koje su raštrkane po cijelom Brazilu, ali ipak ih je najviše na jugu Brazila te na zajednicu podunavskih Nijemaca koji su se iselili nakon Drugoga svjetskog rata te nakon kraćeg stajanja u Austriji, uselili se u saveznu državu Paraná, gdje su dobili zemlju i time čine najveću ruralnu zajednicu koja je izašla iz Hrvatske. Ja trenutačno surađujem s dvjema hrvatskim zajednicama: Društvom prijatelja Dalmacije koje je nastalo nakon doseljavanja većeg broja Blačana 1920-ih i tridesetih godina i *Croatijom Sacrom*

Surađujem na području kulturno-obrazovnih projekata i nastave hrvatskoga jezika s Društvom prijatelja Dalmacija i *Croatijom Sacrom Paulistanom*.

Paulistanom, hrvatskim domom koji su osnovali Hrvati pristigli nakon 1945. godine, i to na području kulturno-obrazovnih projekata i nastave hrvatskoga jezika. Postoji jako veliko zanimanje za Hrvatsku u zajednicama, ali i velik broj aktivnosti i događaja pa tako možemo reći da se događa preporod hrvatskih zajednica u zemlji jer se opsežno radi.

Kako je bilo voditi istraživački projekt *Povijest Hrvata i hrvatskog useljeništva u Brazilu*?

- Projekt je iznimno zanimljiv, pun neočekivanih otkrića i kontakata, ali isto-odobno i jako težak i zahtjevan posao s obzirom na činjenicu da postoji samo jedna knjiga koja govori o ovoj temi, ona Nikice Talana "Hrvatska - Brazil: kulturno-povijesne veze". To znači da cijeli posao samog istraživanja iziskuje puno vremena i traženja po raznim arhivima, a uz to omogućuje da se zajednica što više povezuje i to mi pruža iznimno zadovoljstvo budući da postoji jako velika želja zajednice da pridonese istraživanju i mnoge su se obitelji uključile neformalno u rad. Sve to postiže pozitivan efekt na zajednicu, ali i na moje istraži-

vanje na doktorskome studiju jer sam u stalnome kontaktu s ljudima i mogu prenijeti rezultate istraživanja onima kojima je to potrebno.

Možete li nam reći nešto više o manifestaciji "Hrvatski tjedan"?

- Hrvatski tjedan započeli smo 2014. godine u povodu proglašenja "Hrvatskog dana", 12. lipnja, a iste godine održavalo se Svjetsko prvenstvo u nogometu pa smo iskoristili priliku u *Croatiji Sacri Paulistani* da pripremimo niz aktivnosti koje bi približile Hrvatsku brazilskoj publici. Na taj način održali smo predavanja o manje znanim zanimljivostima, prikazali film "Noćni brodovi", održali tematske večeri s prilagođenim jelovnikom, što smo i nastavili, a pritom smo odlučili izravno uključiti u naš tjedan Hrvatsku kako bismo osnažili odnose između dviju zemalja. Već 2015. godine uspjeli smo ostvariti suradnju s hrvatskim institucijama, i to s Turističkom zajednicom grada Pule te Gradskom knjižnicom i čitaonicom Pula, što je omogućilo da upotpunimo naš tjedan kulinarским radionicama, predavanjima o očuvanju zavičajne književnosti i jezika te koncertom održanim na jednom od govora čakavskoga dijalekta Istre. Time je naš tjedan narastao, kao i posjećenost i povezanost s matičnom zemljom na kulturnoj, umjetničkoj, akademskoj i turističkoj osnovi.

Organizirali ste i simpozij "Brazilski dani u Puli" te izložbu "Rt Kamenjak – biološka raznolikost Hrvatske" u Brazilu i još niz drugih događaja, predavanja o hrvatskoj književnosti, povijesti, folkloru... što mislite o povezanosti i suradnji Hrvatske i Brazila?

- Ideja "Brazilskih dana u Puli" slična je onoj "Hrvatskog tjedna" u Sao Paulu ako uzmemo u obzir nedovoljnu povezanost dviju zemalja na jednoj stabilnijoj i redovitijoj razini jer se ovim kulturnim događajima žele približiti općoj publici, a i posebno zainteresiranima, teme koje se obično ne obrađuju s posebnom

Milan Puh na simpoziju Brazilski dani u Puli

Nastava hrvatskog jezika u Društvu prijatelja Dalmacije u Sao Paulu

Postoji jako veliko zanimanje za Hrvatsku u zajednicama, ali i velik broj aktivnosti i događaja pa tako možemo reći da se događa preporod hrvatskih zajednica u Brazilu.

je i povezivanje ovih dvaju događaja koji će se dogoditi 2017. godine kada će odabrani članovi hrvatske zajednice sudjelovati kao uzvanici na "Brazilskim danima u Puli" čija će tema biti "Hrvati u Brazilu" na okruglom stolu o životu zajednice u novoj domovini i otvaranje prve fotografske izložbe nastale dobrovoljnim priložima članova naše zajednice.

Što trenutno radite i koji su Vam daljnji planovi?

- Trenutačno završavam doktorski studij na temu "Kultura i obrazovanje u očuvanju i njegovanju slavenskih kultura u Brazilu" te radim na Pedagoškome fakultetu Sveučilišta u São Paulu gdje predajem Metodiku nastave portugalskoga jezika i Metode znanstvenog istraživanja i pisanja, a uz to držim tečajeve hrvatskoga jezika i kulture u dvama zajednicama koje postoje u São Paulu – Društvu prijatelja Dalmacije i *Croatijski Sacri Paulistani* i radim na istraživanju useljavanja iz Hrvatske u Brazil. Moj glavni plan je nastaviti raditi na približavanju navedenih zemalja i omogućiti Brazilcima i Hrvatima bolji pristup informacijama i znanju proizvedenom u svakoj zemlji, ali i pokušati oformiti studij hrvatskoga jezika i književnosti na matičnom sveučilištu, što znači da ću još neko vrijeme provesti na relaciji Brazil - Hrvatska. ■

ENG An interview with Milan Puh, a native of Pula and a researcher now living and working in Brazil's Sao Paulo. His interests include the history of Croatian emigration to Brazil and Croatian-Brazilian cultural links.

IN MEMORIAM

U Kotoru održana komemoracija za Darija Musića

Istaknuti bokeljski Hrvat, hrvatski aktivist i publicist Dario Musić umro je u 79. godini života 24. listopada na liječenju u Italiji. U palači Bizanti u Kotoru 29. listopada održana je komemoracija za čovjeka koji je svojim djelovanjem, humanošću i kulturnim zalaganjem za Hrvate u Crnoj Gori zaista učinio jako puno. Na početku se nazočnima obratio Mario Brguljan, predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Kotor, osvrnuvši se na Musićev životni put. "Dario je prihvatio uključenje u aktivnosti Hrvatskoga građanskog društva, da bude tajnik Društva, a u nadolazećim godinama obnašao je mnoge odgovorne dužnosti kao član Predsjedništva. Od tada su njegove aktivnosti u HGD-u uspješne, prepoznatljive kako u krugu korpusa u Crnoj Gori tako i u Hrvatskoj", istaknuo je Brguljan. Također je naglasio da je u njegovu domu godinama djelovalo prvo uredništvo Hrvatskoga glasnika. Veliki napredak o podizanju hrvatske svijesti učinjen je 2004., kada je uspješno pokrenut projekt "Učimo hrvatski" čiji je voditelj bio Dario Musić. Značajne manifestacije, susreti, kao i obilježavanje događaja iz povijesti Hrvata u Crnoj Gori te povezivanje i udruživanje Crnogoraca i Bokelja u Hrvatskoj, gdje je Društvo bilo organizator, a Dario Musić član, ostavile su veliki i prepoznatljivi trag. Autor je monografije Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore 2003. - 2013., uz druga mnogobrojna djela i knjige kojima je dao doprinos hrvatskoj nacionalnoj zajednici. Brguljan je podsjetio i na mnogobrojne projekte koje je Musić pokrenuo, kao što su Tjedan hrvatskih manjina, Hrvatski dani u Boki, Bokeljska priča i dr. Godine 2003., zahvaljujući njemu, obnovljena je manifestacija 'Tripundanske svečanosti', koja traje i danas. Iste godine je i nositelj projekta za pomoć bolesnima i nemoćnima, koji se godinama realizirao u suradnji s hrvatskim Crvenim križem.

Kao tajnik i član Predsjedništva Hrvatskoga građanskog društva Dario Musić djelovao je do 2005. Udruga dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice Dubrovnik dodijelila mu je počasno članstvo, a 2014. predsjednik RH Ivo Josipović odlikovao ga je ordenom Reda Ante Starčevića. (www.radiodux.me)

Egzilant nepokorena duha

U Zadru je 1971. zbog knjige pjesama "Hram nade" osuđen na četiri godine strogog zatvora. U Zagrebu je 1973. osuđen na još tri i pol godine robije zbog toga što je prilikom boravka u Francuskoj objavljivao u Hrvatskoj reviji

Tekst: Društvo hrvatskih književnika

U francuskome gradu Valenceu preminuo je, 13. listopada, hrvatski književnik i akademik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u dijaspori (HAZUD) Mirko Vido-
vić. Rođen u livanjskom selu Bili 1940., osnovnu školu pohađao je u rodnom selu, a nižu gimnaziju u Odžaku i u Bosanskome Šamcu. Nastavio je učiti u livanjskoj gimnaziji, a u drugom razredu gimnazije počeo je njegov život pisca i pjesnika. Nakon završetka gimnazije u Livnu upisao se na Filozofski fakultet u Zadru i diplomirao 1964. godine. Zaposlio se kao urednik Kulturne kronike u zadarskome 'Narodnom listu', u očekivanju da službeno bude imenovan asistentom u tamošnjem Institutu JAZU-a kao znanstveni istraživač. No, zbog vo-

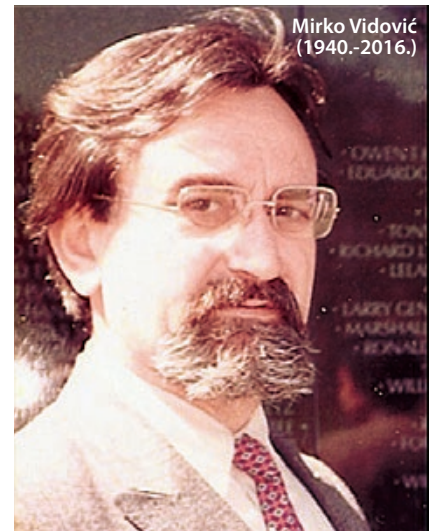
đenja ankete o populacijskoj problematiki u Zadru pao je u nemilost i morao je napustiti zemlju sa suprugom i djetetom i otići u Francusku. Nakon dolaska upisao je književnost i ruski jezik na Sveučilištu u Lyonu i magistrirao.

U Zadru je 1971. zbog knjige pjesama "Hram nade" osuđen na četiri godine strogog zatvora. Ponovno su mu sudili u Zagrebu i 1973. osuđen je na još tri i pol godine robije zbog toga što je prilikom boravka u Francuskoj objavljivao svoje radove u Hrvatskoj reviji. Nakon logora Stara Gradiška prebačen je u Srijemsku Mitrovicu. Nakon intervencije ondašnjeg predsjednika Francuske pušten je poslije izdržanih pet godina i dva mjeseca robije na uvjetnu slobodu i administrativno protjeran iz Jugoslavije.

U Francuskoj je objavio uspomene s robije pod naslovom "Sakrivena strana mjeseca". Knjiga je doživjela dva izdanja na hrvatskom te prijevode u cjelini na francuski i talijanski, a djelomično na engleski i španjolski. Na robiji je napisao i knjigu pjesama "Bijeli vitez" koja je objavljena na hrvatskome i francuskom jeziku u Švicarskoj. U inozemstvu je objavio i svoje knjige "Ribnjak Bethesda", "Boomerang" i "Što je to HNV".

Na zasjedanju III. sabora Hrvatskoga narodnog vijeća u Londonu 1980. bio je imenovan predsjednikom Sabo-

Na zasjedanju III. sabora Hrvatskoga narodnog vijeća u Londonu 1980. bio je imenovan predsjednikom Sabora HNV-a. Dobio je niz međunarodnih priznanja.

Mirko Vido-
vić
(1940.-2016.)

ra HNV-a. Dobio je niz međunarodnih priznanja: Zlatnu medalju grada Los Angelesa, Jubilarnu medalju Kijeva, uvršten je među 'velike suvremene pripovjedače' u glasilu 'Short Story International', koji izdaje Institut za međunarodnu kulturnu razmjenu u New Yorku, ušao je u američki Leksikon suvremenih europskih pisaca itd. Sudjelovao je na 'Međunarodnome meetingu poezije' u Parizu 1979. Godine 1986. pozvan je u članstvo ugledne Međunarodne akademije čije se sjedište nalazi u Italiji. Promaknut je 2002. u čast Viteza Akademije. Jedan je od osnivača Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u dijaspori (HAZUD).

Njegova bibliografija sastoji se od 1.280 objavljenih naslova, od toga 110 na stranim jezicima. U domovini je objavio i dvije zbirke pripovijedaka iz srednjovjekovne Bosne – "Drijenove svirale", 1993. te "Šta je, je – šta nije, nije" – zbirku anegdota iz vremena kolektivizacije livanjskih sela nakon Drugoga svjetskog rata. ■

Mirko oko 1960.

ENG Mirko Vido-
vić, a prominent writer, Croatian independence activist and member of the Croatian Academy of Sciences and Arts passed away in the French town of Valence on the 13th of October.

Prijavite se u Matičinu Zimsku školu hrvatskoga folklora

Plesovi dinarskog područja podučavat će se u Matičinoj Zimskoj školi hrvatskoga folklora u Koprivnici od 3. do 12. siječnja 2017. Organizatorica je Srebrenka Šeravić, prof., a voditelj Škole Andrija Ivančan, prof.

Škola folklora ovoga puta obuhvatit će plesove, nošnje, pjesme i glazbala hrvatskoga DINARSKOG PODRUČJA, odnosno narodne plesove Like, Podvelebitskoga kanala, Ravnih kotara, Bukovice, zadarskog priobalja, otoka Paga, Ugljana i Dugoga otoka, šibensko-primoštenskog priobalja, Zagore i otoka, Drniške i Sinjske krajine, Poljica, Zabiokovlja, Imotske krajine i doline Neretve te plesove Hrvata u Bosni i Hercegovini koji pripadaju tom plesnom području: zapadne i sjeverne Hercegovine, Završja, Kupresa, zapadne Bosne i srednjo-bosanskoga gorja. Uz praktična plesna predavanja održat će se i predavanja o narodnim nošnjama i pjesmama dinarskog područja, predavanja o plesnom pismu – kinetografiji i osnovama dječjega folklora. Planirana su i teorijska predavanja o scenskoj primjeni folklora, metodologiji rada sa seoskim folklornim grupama i posebno s reproduktivnim ansablama. Škola je namijenjena obrazovanju voditelja i članova hrvatskih folklornih i tamburaških skupina. Voditelj Škole je diplo-

mirani etnolog, etnokoreograf i umjetnički ravnatelj Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske "Lado" Andrija Ivančan. Uz Ivančana, predavanja će držati i drugi hrvatski folklorni stručnjaci: Vidoslav Bagur, Nenad Milin, Miroslav Šilić, Goran Knežević, Kristina Benko Markovica, Katarina Horvatić, Tibor Bün, maestro Siniša Leopold, šef dirigent Tamburaškoga orkestra HRT-a i Vjekoslav Martinić.

Polaznici mogu odabrati jednu od ponuđene tri grupe: ples, sviranje tambura (voditelj Tibor Bün, gost predavač maestro Siniša Leopold) i sviranje hrvatskih tradicijskih glazbala (voditelj Vjekoslav Martinić). Završna priredba, u kojoj će sudjelovati svi polaznici Škole, održat će se u Koprivnici u četvrtak, 12. siječnja 2017. u večernjim satima.

Budući polaznici trebaju popuniti prijavni listić i poslati ga najkasnije do 1. prosinca 2016. godine u Hrvatsku maticu iseljenika. Prijavni listić i sve dodatne informacije mogu se dobiti na adresi:

Hrvatska matica iseljenika
prof. Srebrenka Šeravić, rukovoditeljica Odjela za kulturu
10 000 Zagreb, Trg Stjepana Radića 3

Tel. 01/61 15 116 ■ Fax. 01/4550 700 ■ www.matis.hr ■ e-mail: srebrenka.seravic@matis.hr

Gradska plaža Banj

Najstariji izvorni grad u Hrvata

"Neka nas obilježavanje 950 godina prvog spomena Krešimirova grada potakne na razmišljanje što nam je sve Šibenik dao. Na taj način približit ćemo se odgovoru na pitanje što mi možemo dati Šibeniku." (I. Poljičak)

Tekst: **Naida Šehović**

Foto: **Turistička zajednica grada Šibenika**

Grad Šibenik ove godine slavi svoj rođendan, točnije 950. obljetnicu prvog spomena Šibenika. Pripreme za ovakav veliki događaj započele su prošle godine na sjednici šibenskoga Gradskog vijeća gdje je imenovan Inicijativni odbor, a njegovi članovi su dr. sc. Ivica Poljičak, aktualni predsjednik Gradskog vijeća Šibenika, gradonačelnik

Željko Burić, župan Goran Pauk te potpredsjednici GV Joško Šupe i Ante Rakić koji su od početka sudjelovali u kreiranju programa obilježavanja obljetnice.

Prema riječima Ivice Poljička, Šibenik, za razliku od drugih gradova na jadranskoj obali koje naseljavaju Hrvati, nema antičkih presedana. Šibenik su izvorno podignui Hrvati, što mu daje identitetnu specifičnost među svih hrvatskim gradovima na obali. Poljička voli reći kako je Šibenik samorodno hrvatski grad. Druga je specifičnost u tome što

Šibenčani točno znaju nadnevak prvoga spomena Šibenika, a to je sam Božić, 25. prosinca 1066. godine.

ISPRAVA HRVATSKOGA KRALJA

Poznato je da je isprava hrvatskoga kralja Petra Krešimira IV. izdana u Šibeniku 25. prosinca 1066. godine i smatra se najstarijim sačuvanim povijesnim izvorom prvoga spomena Šibenika. Iz te činjenice uobičajilo se da Šibenik s punim pravom zovu i Krešimirovim gradom te da se prvi spomen grada slavi kao njegov rođendan. Na taj način na Božić 2016. godine Šibenik će imati punih 950 godina svoga postojanja.

Upravo u povodu već spomenute obljetnice grada održan je 27. i 28. rujna u Gradskoj vijećnici međunarodni znanstveno-stručni skup "950 godina od prvog spomena Šibenika" u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetno-

Kupola katedrale sv. Jakova

Katedrala sv. Jakova građena više od stotinu godina

Tvrđava sv. Mihovila

Pogled s tvrđave Barone na šibenski arhipelag

Šibenik su izvorno podignuli Hrvati, što mu daje identitetnu specifičnost među svim hrvatskim gradovima na obali.

sti (HAZU), Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, Grada Šibenika i Muzeja grada Šibenika.

"Za ovaj znanstveni skup odabrali smo renomirane stručnjake koji su svojim znanstvenim radom pridonijeli boljem poznavanju povijesti Šibenika i njegove okolice. Najveći znanstveni doprinos ovog skupa je to što će na njemu, velikim dijelom, biti iznesen čitav niz potpuno novih znanstvenih spoznaja o povijesti Šibenika koje su rezultat proučavanja neobjavljenoga arhivskoga gradiva. U kronološkom smislu pokrivena su sva razdoblja, počevši od antike, preko srednjeg vijeka, razdoblja renesanse, ranoga novog vijeka i zaključno sa suvremenom poviješću i Domovinskim

ratom", izjavila je dr. sc. Iva Kurelac, s Odsjeka za povijesne znanosti HAZU.

RUJANSKI RATNI POTHVAT

Gradonačelnik Šibenika Željko Burić rekao je kako treba uvijek isticati značaj obljetnice 950 godina od prvoga spomena Šibenika jer je Šibenik najstariji izvorni grad u Hrvata. "Naravno da postoje puno starije urbane sredine na našem području, od Solina, Splita do Zadra, no ono što je značajno za grad Šibenik i u tom kontekstu za nacionalnu povijest nije dovoljno osvijetljeno i zato je važno što ova obljetnica ima i snažnu znanstvenu komponentu."

Na održanome međunarodnome znanstvenom skupu, multidisciplinarnoga karaktera, najviše su bile zastuplje-

Šibenski arhipelag sastoji se od 249 otoka, otočića i nadmorskih grebana

Tvrđava sv. Nikole nalazi se na ulazu u kanal Sv. Ante

ne teme humanističke znanosti. Kurelac je napomenula kako je veliki broj izlaganja bio s područja povijesti, povijesti umjetnosti, konzervatorstva, arheologije i filologije, ali i s područja etnologije, geografije i povijesti znanosti.

Osim 950. rođendana grada Šibenika, obilježeno je i dvadeset pet godina velikoga rujanskoga ratnog pothvata, a kao i svake godine obilježavanje je započelo komemoracijom za poginule branitelje u skradinskome zaleđu, pokraj spomen-križa u Velikoj glavi te misom u kapeli Gospe Fatimske u Dubravica-ma, dok je središnja proslava programa održana 15. i 16. rujna u Šibeniku.

Poljičak se slikovito izrazio o gradu Šibeniku dodajući kako je tvrđava sv. Mihovila svojevrсна maternica iz koje se rodio grad Šibenik, grad koji je ponikao iz kastruma i taj povijesni trenutak

označava neraskidivu povezanost tvrđave sv. Mihovila i Šibenika do današnjih dana. Upravo zbog toga središnja proslava 950. rođendana Šibenika održana je na tvrđavi sv. Mihovila.

ATRAKTIVAN I RAZNOLIK PROGRAM

Program 950. rođendana Šibenika je atraktivan i raznolik, od izložbe s tematikom prošlosti grada do multidisciplinarnoga znanstvenog skupa, uz mnogo-

Zaslужni Šibenčani

Kada govorimo o posebnostima nekoga grada uvijek treba istaknuti i njegove zaslužne ljude, poput kipara i graditelja Jurja Dalmatinca i Nikole Firentinca, pisca Antuna i Fausta Vrančića, slikara Nikole Vladanovca, Jurja Čulinovića, pjesnika Jurja Šižgorića, skladatelja Julija Skjavićevića i Ivana Šibenčanina, liječnika i botaničara Roberta Visianija, prvoga kanoniziranog sveca Nikolu Tavelića, Antu Šupuka - gradonačelnika od 1873., svećenika i kulturnog povjesničara don Krsta Stošića, književnika Ivu Brešana, emigrantskoga pisca, kulturnoga djelatnika i političara Vinka Nikolića, glazbenoga umjetnika Arsena Dedića, "košarkaškog Mozarta" Dražena Petrovića, glumca Gorana Višnjića, pop-klasičara Maksima Mrvicu... Svi su oni ostavili trag u povijesti Šibenika, a neki još uvijek crtaju te tragove.

Poljičak se slikovito izrazio o gradu Šibeniku dodajući kako je tvrđava sv. Mihovila svojevrsna maternica iz koje se rodio grad Šibenik.

brojne manifestacije, a u vrijeme Božića na stvarnu godišnjicu grada održat će se svečana akademija u Hrvatskome narodnom kazalištu Šibenik te niz predavanja posvećenih bitnim temama za grad.

U veliku proslavu bili su uključeni i najmlađi koji su nosili prepoznatljive šibenske kape, zbor HNK Zagreb izveo je hrvatsku operu "Nikola Šubić Zrinski", na blagdan sv. Mihovila održan je i koncert Mate Miše Kovača, udruge su predstavile autentične šibenske slastice, a Hrvatska pošta svoju marku posvećenu 950. obljetnici Šibenika. Upravo zato Poljička je rekao: "Svi smo mi 950-i. Svi smo mi Šibenik i pozvani smo da u ovoj godini obilježimo veliki jubilej koji nas čini posebnima na karti Hrvatske." ■

ENG This year the City of Šibenik celebrates its birthday – the 950th anniversary of the first mention of the town. The town was founded by Croats, making its identity specific among all coastal Croatian cities.

Svečano osvijetljena tvrđava Barone
prigodom otvorenja nakon obnove

Obljetnica časopisa i promocija čitanke

Jedan od osnovnih ciljeva časopisa *Glas* je dokumentiranje svih događaja na kojima sudjeluje i koje organizira Hrvatsko kulturno društvo Pomurje te da se članovi Društva mogu izražavati na materinskome hrvatskom jeziku

Predstavljajući časopisa *Glas* i čitanke za učenike hrvatskoga jezika u Sloveniji *Moje prve riječi*

Tamburaši HKD Pomurje zabavljali su publiku u pauzama

Tekst: **Đanino Kutnjak**

Kulturnu večer 13. listopada u Lendavi, gradu u slovenskom Pomurju, organizirano u tamošnjoj sinagogi u povodu izdavanja 20. broja časopisa *Glas* koji izdaje Hrvatsko kulturno društvo Pomurje, i promociju čitanke za učenike hrvatskoga jezika u Sloveniji "Moje prve riječi", svojim dolaskom su uveličali mnogobrojni gosti i suradnici.

O časopisu su govorili urednica Renata Lugomer Pohajda, prof. Aleksej Milinović, prvi lektor časopisa, Davor Dolencić, dugogodišnji urednik časopisa. U pauzama među predavanjima predstavili su nam se s dva nastupa: solistica Jasna Vuradin Popović uz glazbenu pratnju tamburaša HKD Pomurje koje je vodio Nikola Kraljić te potpredsjednica HKD Pomurje, Slavica Brkić, s dvije nadahnete recitacije svoje poezije. Jedan od

osnovnih ciljeva časopisa je dokumentiranje svih događaja na kojima sudjeluje i koje organizira Hrvatsko kulturno društvo Pomurje te da se članovi Društva mogu izražavati na materinskome hrvatskom jeziku i ujedno informirati široko čitateljstvo.

Slijedilo je predstavljanje čitanke "Moje prve riječi" autora magistra kroatistike Marija Malkoča koji je u predstavljanju opisao trogodišnji rad i iskustva koja je stekao kao učitelj hrvatskoga jezika u Sloveniji, zahvalio je za pomoć koju je dobio od predsjednika Saveza hrvatskih društava Slovenije i motiva koji su rezultirali i izdavanjem radne bilježnice koja je prethodila čitanci. Čitanku je grafički uredio dizajner koji uređuje i časopis *Glas*, Ninoslav Kutnjak. Tiskanje čitanke financira HKD Pomurje s namjerom da svaki učenik koji uči hrvatski jezik u Sloveniji na početku školske godine dobije besplatnu čitanku.

Nastava hrvatskoga jezika i kulture u Sloveniji projekt je u sklopu Hrvatske nastave u inozemstvu koji financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH. Nastava se trenutno održava u Lendavi, Mariboru, Velenju, Ljubljani i Grosuplju, a ukupno je formirano deset skupina. Nastava se uglavnom održava u osnovnim školama, no organizi-

rane su i dvije srednjoškolske grupe, u Lendavi i Mariboru. Pozitivni kritički osvrt na izdavanje čitanke dali su prof. Ivan Pranjić i prof. Sonja Vršić.

Nakon nadahnutih recitacija dr. Ivana Kosa, našega člana, za završnu misao zamolili smo veleposlanicu RH u Sloveniji Vesnu Terzić koja je pohvalila rad Društva i odličnu multikulturnu suradnju te izdavanje časopisa. Istaknula je napore za rješavanje statusa Hrvata u Sloveniji za priznatu manjinu i bila je ushićena sakralnim prostorom sinagoge, harmoničnim suživotom u višenacionalnoj Lendavi te čitankom za koju je rekla da je najljepša čitanka koju je vidjela te kako joj je žao da nije dijete jer bi lijepo bilo učiti iz takve čitanke.

Predsjednik HKD Pomurje, Đanino Kutnjak, na kraju je zahvalio svim počasnim gostima, svim članovima HKD Pomurje i svim posjetiteljima te je podijelio prigodne poklone gostima uzvanicama i članovima redakcije. ■

Nastava hrvatskoga jezika trenutno se održava u Lendavi, Mariboru, Velenju, Ljubljani i Grosuplju, a ukupno je formirano deset skupina.

ENG Many guests and associates took part in a culture event in Lendava, a Mura River region town in neighbouring Slovenia. The event featured the 20th issue of *Glas* (Voice) magazine and the promotion of *Moje prve riječi* (*My First Words*), a Croatian language reader for pupils learning the language in Slovenia.

Život u Lašvanskoj dolini

Knjiga sadrži tekstove različite tematike: od politike, nacionalnih i vjerskih pitanja do gospodarstva i kulture te predstavlja činjeničnu građu koja svjedoči o različitim segmentima života u Lašvanskoj dolini, u srednjoj Bosni

Tekst: Uredništvo Foto: Snježana Radoš

U Zagrebu je 13. listopada, u Hrvatskoj matici iseljenika, predstavljena knjiga "Ljudi i vrijeme" Zvonimira Čilića. Na promociji su, uz autora, govorili Tihomir Begić, izvršni urednik Večernjega lista, izdanje za BiH, i dr. sc. Nino Raspudić, sveučilišni profesor, novinar i kolumnist.

Knjiga predstavlja svojevrsnu kru- nu novinarskoga rada Zvonimira Čilića, istaknutoga viteškog, ali i srednjo- bosanskoga novinara i kroničara. Ona obuhvaća razdoblje od 1994. do 2014. godine jer je predratno i ratno vrijeme u Vitezu i u Lašvanskoj dolini već u velikoj mjeri dokumentirano i obrađeno u knjigama "Viteška ratna kronika" i "Svjetlost i nada – Bijeli put i bolnica u Novoj Biljoj", čiji je Čilić suautor i urednik.

Knjiga sadrži tekstove različite tematike: od politike, nacionalnih i vjerskih pitanja do gospodarstva i kulture te predstavlja činjeničnu građu koja svjedoči o različitim segmentima života u

Predstavljajući knjige "Ljudi i vrijeme":
Ivan Sajević, Tihomir Begić, autor
Zvonimir Čilić i Nino Raspudić

Lašvanskoj dolini, u srednjoj Bosni, a katkad i šire. Ovi, kronološki prezentirani novinski tekstovi, koje je Čilić bez naknadnih prepravki i zahvata prenio u knjigu, prilog su kompleksnoj slici naše novije, poslijeratne stvarnosti.

Autor knjige rođen je u Vitezu 1941. godine. Školovao se u Vitezu, Ljubljani i Sarajevu. Po obrazovanju je socijalni radnik, a po profesionalnom angažmanu novinar i publicist, prve je novinarske tekstove napisao sredinom šezdesetih u Sportskim novostima, a nastavio u

zagrebačkome Vjesniku. Od 1986. godine radio je za Slobodnu Dalmaciju, gdje se kasnije i zaposlio. Radi u Večernjem listu iz Zagreba od 2008. godine, a aktivan je kao suradnik portala Vitez.info. Tijekom protekla gotovo tri desetljeća surađivao je s različitim medijima: tjednicima Danas, Direkt i Horizont iz Mostara, bio je dopisnik Hine, Hrvatskoga radija, dugogodišnji je suradnik Hrvatskoga radija Herceg Bosna, a surađivao je i s Radiopostajom "Mir" Međugorje i Hrvatskim radijem iz Geelonga u Australiji. Jedan je od osnivača i prvi glavni urednik Radiopostaje Vitez, kasnije RTV-a Vitez te mjesečnika Privrednik, glasila Udruge poslodavaca Viteza.

Suautor je knjige "Viteška ratna kronika", monografija "Volim Vitez" i "Vitez, grad i općina" te nogometne monografije "66 godina NK Vitez", kroničar je i urednik svih 14 do sada tiskanih godišnjaka "Lašvanski ljetopis" te glavni urednik fotomonografije "Svjetlost i nada – Bijeli put i bolnica u Novoj Biljoj". Bio je do predsjednik Udruge hrvatskih novinara BiH. Živi i radi u rodnome Vitezu. ■

Na promociji su, uz autora, govorili Tihomir Begić, izvršni urednik Večernjega lista, izdanje za BiH, i dr. sc. Nino Raspudić, sveučilišni profesor, novinar i kolumnist.

Predstavljanje se održalo u prepunoj dvorani Hrvatske matice iseljenika

ENG The CHF hosted the presentation of prominent Central Bosnian journalist and chronicler Zvonimir Čilić's book *People and Time (Ljudi i vrijeme)*. The book discusses the various aspects of life in the Lašva Valley.

‘Orašar - najljepša božićna bajka’

Ova umnogome jedinstvena izložba o povijesti i različitim scenskim estetikama inozemnih i zagrebačkih uprizorenja baleta *Orašar* jedna je od najljepših poveznica hrvatske kulturne metropole s velikim kazališnim središtima Europe

Tekst: Vesna Ledić

U blagdanskome ozračju Božića i početka nove godine grad Zagreb tradicionalno nudi pregršt raznovrsnih umjetničkih doživljaja, među kojima pozornost publike, gotovo u pravilu, već godinama posebno privlače tematski osmišljeni izložbeni projekti Muzeja za umjetnost i obrt. Izuzmemo li bogat stalni postav, ove zime su svi izložbeni prostori u prizemlju toga popularnoga zagrebačkog muzeja rezervirani za izložbu *Orašar - najljepša božićna bajka*. Ova umnogome jedinstvena, nikad prije viđena i sadržajno sveobuhvatna izložba o povijesti i različitim scenskim estetikama inozemnih i zagrebačkih uprizorenja baleta *Orašar*, op. 71. Petra Iljiča Čajkovskoga (1840. –

1893.), jedna je od najljepših poveznica hrvatske kulturne metropole s velikim kazališnim središtima Europe.

Izložba *Orašar - najljepša božićna bajka*, koja se u Muzeju za umjetnost i obrt može razgledati do 26. veljače 2017., donosi priču o slavnoj povijesti toga planetarno popularnog baleta, počevši od njegove praiizvedbe (Marijinsko kazalište u Sankt Peterburgu, 18. prosinca 1892.) sve do današnjih dana. Autorski trojlist ovoga velikoga izložbenog projekta - Vesna Ledić (autorica ideje i voditeljica projekta), dr. sc. Arijana Koprčina (autorica i kustosica izložbe) i Saša Šekoranja (autor postava izložbe) - osmislili su muzejsku priču o bajkovitome baletu *Orašaru* koji uglavnom poznajemo samo iz vizure kazališnih gledatelja. No, začudan pogled izbliza na raznolike sastavnice te 124 godine "stare" plesne čaroli-

je – stvorene za djecu, ali i odrasle koji nisu zaboravili da su i sami nekoć bili djeca – omogućit će nam raskošna niska izloženih artefakata: hrvatski i inozemni kostimi, oglašnja i scenski nakit, raznovrsni rekviziti, dokumentarne fotografije, privatna kolekcija drvenih lutaka...

PARTNERSTVO GRADOVA PRIJATELJA

Zahvaljujući dugogodišnjem produktivnom partnerstvu gradova prijatelja Zagreba i Sankt Peterburga ostvarena je odlična suradnja zagrebačkoga Muzeja za umjetnost i obrt s Državnim muzejom za kazalište i glazbu iz Sankt Peterburga, koji je ovom jedinstvenom prigodom iz svoje bogate riznice prvi put jednoj inozemnoj instituciji posudio nadasve dragocjene artefakte sa sanktpeterburške praiizvedbe baleta *Orašara* (originalni scenografski kartoni, skice za kostime, fotografije i nekoliko također izvornih kostima).

Posudba Državnoga baleta iz Berlina, točnije iz opsežnoga fundusa njihove produkcije *Orašara* – postavljenog 2013. u koreografiji Vasilija Medvedeva i Jurija Burlake – osobito je zanimljiva jer je njihovo raskošno uprizorenje *Orašara*

Kostim draguljar

Začudan pogled izbliza na raznolike sastavnice te plesne čarolije – stvorene za djecu, ali i odrasle – omogućit će nam raskošna niska izloženih artefakata.

Scenografija

ra bilo vrlo dosljedno koncipirano kao vjerna rekonstrukcija izvornih scenografskih rješenja i originalne koreografije iz 1892. godine, čime je u ovome našem vremenu uspješno dočaran izvorni duh prvoga sanktpetrburškog uprizorenja toga najpopularnijeg baleta Petra Iljiča Čajkovskoga.

Jednako je značajna i posudba Zlatke milanskoga *Teatro alla Scala*. Posebnost tih milanskih kostima iz 1967. godine leži u činjenici da su specijalno kreirani za Scalinu ambicioznu produkciju *Orašara*, koji je tom prigodom prvi put zaživio u koreografiji znamenitoga ruskog baletana Rudolfa Njurejeva. Tumačeći ulogu Princa, Njurejev je u toj nezaboravnoj predstavi demonstrirao i svoje plesачko majstorstvo dok mu je – u ulozi Klare – i te kako dostojna partnerica bila svjetski glasovita talijanska balerina Carla Fracci. Ova kompleksna izložba Muzeja za umjetnost i obrt donosi i izbor iz kolekcije kostima Belinde Wright, primabalerine Londonskoga festivalskog baleta, kasnije preimenovanog u Engleski nacionalni balet. Nakon smrti

Belinde Wright zbirku je 2007. naslijedio njezin dugogodišnji plesni i životni partner – Hrvat Jelko Jureša.

INTEGRALNA HRVATSKA PRAIZVEDBA

Izložba Muzeja za umjetnost i obrt donosi i povijesni prikaz zagrebačkih izvedaba baleta *Orašar*, koje su odreda ostvarene na sceni Hrvatskoga narodnog kazališta, na kojoj je 1923. godine *Orašar* prvi put izveden pod svojim izvornim ruskim nazivom *Ščelkunščik*. Tom prigodom, zaslugom Margarete Froman, izvedeno je tek nekoliko prizora iz Čajkovskoga znamenitog baleta, koji je u cjelovitome obliku u Zagrebu praizveden prije osam i pol desetljeća – 2. prosinca 1931. godine. Koreografiju i režiju te integralne hrvatske praizvedbe *Orašara* potpisala je vrsna ruska balerina i pedagoginja Margareta Froman, autor scenografije i kostima bio je njezin brat Pavel Froman, a orkestrom je ravnao Krešimir Baranović. Na toj povijesnoj izvedbi *Orašara* ulogu Vile šećera otplesala je upravo Margareta Froman, koja je na scenu za-

grebačkog HNK *Orašara* ponovno postavila 1940., kada je scenografiju potpisao slikar Marijan Trepše. Nakon tridesetogodišnjeg izbivanja *Orašar* se tek 1970. vratio na zagrebačku scenu, i to u koreografiji i režiji Waczlawa Orlykowskog. S obzirom na to da je Orlykowskijev majstorski oblikovan *Orašar* u Zagrebu obnavljan četiri puta, upravo na toj dugovjeko predstavi odgojene su generacije hrvatskih plesača i poklonika klasičnoga baleta. U navedenim produkcijama svoj su značajan prinos dali i scenograf Zlatko Bourek, kostimograf Leo Bei te kostimografkinje Ika Škomrlj i Diana Kosec-Bourek, koje su reinterpetirale kostimografska rješenja Lea Beija.

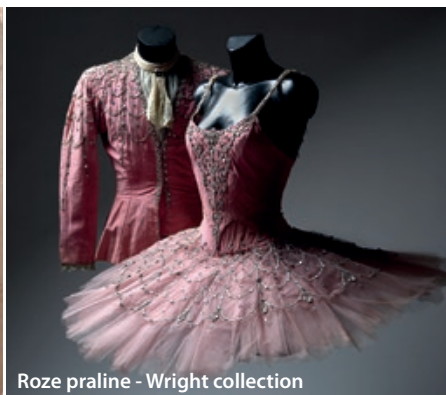
PETA SEZONA ZAREDOM

Počevši od 9. prosinca 2011. *Orašar* se na sceni zagrebačkoga HNK već petu sezonu zaredom izvodi u koreografiji i režiji Dereka Deana te u kostimima i scenografiji Roberte Guidi de Bagno.

Ovogodišnje scensko i izložbeno izdanje zagrebačkoga *Orašara* uz ostalo će biti zapamćeno i po odličnoj suradnji dviju susjednih ustanova u kulturi – Hrvatskoga narodnog kazališta i Muzeja za umjetnost i obrt, koji vrhunskom scenskom, ali i jedinstvenom muzeološkom prezentacijom tog remek-djela klasičnoga baleta grad Zagreb velikim slovima upisuju na kulturnu kartu svijeta. ■

Vila šećera

Roze praline - Wright collection

ENG The Nutcracker – The Finest Christmas Fantasy is an exhibition opened at Zagreb's Museum for Arts and Crafts. The exhibition showcases various aesthetic stage settings for The Nutcracker ballet, one of the most beautiful links of Croatia's cultural metropolis with the great theatre houses of Central Europe.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

*A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian.
Learn when and where you want.*

Sveučilište u
Zagrebu

@ srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

6. ožujka – 28. svibnja 2017.

March 6 - May 28, 2017

- 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)
- 150 nastavnih aktivnosti
- 24 sata online nastave u živo
- iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik
- interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika

- 7 learning units in the Moodle-based e-learning system
- 150 learning activities
- 24 hours of real-time communication online
- experienced language instructors, specialists in Croatian as L2
- an interactive, communicative and individual approach to language learning

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com

Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Pišem ovo s punom znanstvenom odgovornošću bez obzira na to što očekujem da će sad ponovno ovdje jedan od mojih nevjernih čitatelja dojaviti ovo odgovornima, kao što me nekad prijavio švicarskoj policiji zbog jednog moga drugog teksta. Naravno, bezuspješno i samo mi je digao cijenu, a sebe pred našima i Švicarcima spustio na prilično nisku granu. "I mi se u Švicarskoj pitamo dokle će UEFA i FIFA s našega terena tako neuko i protiv svih odgojnih pravila postupati", tvrdi nam u užem krugu u razgovoru o ovoj temi jedan švicarski sveučilišni profesor pedagogije. Bilo je to, uz dužu kavu i još ponešto, naše zajedničko komentiranje već uobičajenih kolektivnih kažnjavanja na sportskom polju od navedenih institucija. U njima se nalazi previše nestručnih i sve više, vidjeli smo posljednjih godina, običnih uhljeba čak i kriminalnog ponašanja.

A kakvi sve neuki primitivci sjede u navedenim institucijama zorno ilustrira dio kretenskog obrazloženja FIFA-e za kaznu Šimuniću: "...Na teritoriju po kojem se danas RH proteže Hrvati su za pravo činili manjinu pučanstva. Teritorij je bio napučen milijunima Srba, Židova i Roma. Radi stvaranja hrvatske države ustaše su izvršile pljačku srpske, židovske i romske imovine, masovna uhićenja, zatočenja u koncentracijske logore te masovna pogubljenja pripadnika židovskog, srpskog i romskog življa, kao i nasilnog prekrštavanja preostalog srpskog i židovskog življa... Ustaše su također pobile 40.000 Židova te čak 700.000 Srba..." E sad, druga je tema zašto i kako

UEFA i FIFA protiv ljudskih prava i osnovnih pedagoških pravila

Na nacionalnim sportskim savezima je da što prije potaknu Ured UN-a za ljudska prava i slične organizacije da konačno potegnu pitanje zašto UEFA i FIFA stalno krše Ženevsku konvenciju i gaze ljudska prava

to da nijedna vlast u RH, bila ona SDP-ova ili HDZ-ova, nije reagirala na ovo. Nije to samo uobičajena hrvatska šutnja, nego i gaženje one dane zakletve na ulasku u Hrvatski sabor!

Dakle, dovoljno je da netko zloćudan iz podzemlja ljudi na vlasti angažira jednoga jedinog umobolnika da uz garanciju zaštite našara na nekom igralištu jednoga prvoligaša neki nacistički znak pa da onda iz nogometnoga europskog

navija kao na kvalifikacijskoj utakmici za SP 2018. Kosova kao domaćina u Skadru u Albaniji, što su tu mogli napraviti igrači na terenu Kosova i Hrvatske i njihovi nacionalni nogometni savezi?!

Taj sustav "kolektivnog kažnjavanja" koje prakticiraju te europske institucije zadržane su iz totalitarnih sustava, posebice iz komunizma i fašizma, koji su ih stalno rabili. Dodatno ovome svemu, u samoj RH nađe se onih koji padnu u

i kako Ured visokog komesara UN-a za zaštitu ljudskih prava redovito iskazuje duboku zabrinutost zbog toga kolektivnog kažnjavanja koje izričito zabranjuju i izraelski zakoni i Ženevska konvencija (IV. Ženevska konvencija, članak 33.). Neki dan slušam kako "Amnesty International" upozorava Tursku da krši međunarodno pravo kolektivnim kažnjavanjem Kurda na jugu zemlje.

Stručnjaci upozoravaju da kažnjavanje u određenim okolnostima može zaustaviti neželjeno ponašanje, ali da primjena kažnjavanja najčešće sa sobom donosi niz negativnih posljedica čak i kod pasa, a kamoli kod ljudi, u kojih ono rađa pojačanu agresiju, frustracije, neprijateljstvo i pogoršava međuljudske odnose. Jasno je da FIFA i UEFA kažnjavaju mase nevinih ljudi i institucija koje apsolutno nizašto nisu krive, a umjesto onih pojedinaca i grupica (ne)poznatih i neuhvatljivih koji zaista naprave ovu ili onu vrstu nereda. Dakle, njihovo kažnjavanje ne samo da uopće ne dotakne krivce, nego ih još motivira i hrani zlu radošću što su tako lako napakostili nevinima pa ih taj "uspjeh" još potiče na ponovne i još gore ispaide.

Na nacionalnim sportskim savezima je da što prije potaknu Ured UN-a za ljudska prava i slične međunarodne organizacije, pa i poneku skupinu nezavisnih pravnika, da konačno potegnu pitanje zašto UEFA i FIFA stalno krše Ženevske konvencije i gaze ljudska prava. Bit će to opravdana borba protiv komunističko-fašističkih ostataka koji uz pomoć tih mehanizama još žive u UEFA-i i FIFA-i. ■

Bez obzira na to što svaki školski psiholog uči i djecu i učitelje da je kolektivno kažnjavanje zabranjeno prema međunarodnom pravu i da ga zakon svake države zabranjuje, to očito ne vrijedi za FIFA-u i UEFA-u.

vrha bude ni kriva ni dužna kažnjena i sramoćenjem i drukčije cijela jedna država i narod, a posebice navijačka publika koja se iskreno veseli dobrom nogometu i zdravim odnosima u publici i na igralištima. Dovoljno je da netko pošalje par plaćenika da bace petardu na igralište ili započnu tučnjavu na tribinama pa da oba tima budu ponovno ni kriva ni dužna kažnjena. Dovoljno je da neki ograničenog uma počne vikati "ubij ustašu" ili "ubij četnika" ili da neki rasist baci bananu pred nekog tamnoputog igrača, eto kazne klubu, igračima i tisućama ljudi u publici. A one sežu od igranja pred praznim tribinama i pljačkaški visokih novčanih kazna pa sve do izbacivanja određenog kluba iz natjecanja. A i kad veći dio publike neprilično

neku silnu neprijateljsku histeriju zbog takvih plaćenih i/ili huliganskih i manjih ispada pa dignu dreku protiv klubova i Saveza, u konačnici protiv Hrvatske, a histerija ih tek popusti kad europski moćnici izreknu svoje kazne i razglase "sramotu i primitivizam" Hrvatske.

Bez obzira na to što svaki školski psiholog uči i djecu i učitelje da je kolektivno kažnjavanje zabranjeno prema međunarodnom pravu i da ga zakon svake države zabranjuje, to očito ne vrijedi za organizacije kao što su FIFA i UEFA, ali ni za njihove članove, sportske nacionalne saveze, čije ga nedodirljive administracije stalno gaze. Istina, najčešće čitamo kako Izrael gazi ta prava povremenim ukidanjima dozvola svim Palestincima na ulazak u određena područja

Sto godina od smrti Franje Josipa

U hrvatskome glavnom gradu bio je tri puta: prvi put 1852., drugi put 1869. kad je odobrio osnutak sveučilišta, a treći put 1895. kad je u njegovoj nazočnosti svečano otvoreno Hrvatsko narodno kazalište

Krunidba za ugarskog i hrvatskog kralja na Budimu 1867.

Piše: **Željko Holjevac**

“**N**jegovo c. i kr. Apostolsko Veličanstvo *Franjo Josip I.* su jučer 21. o. mj. u devet sati navečer u dvorcu Schönbrunn blago u Gospodinu usnuli”, objavio je vodeći bečki dnevni list *Wiener Zeitung* 22. studenoga 1916. na naslovnoj stranici. Bilo je to u jeku Prvog svjetskog rata, krvave četrdesetogodišnje apokalipse u kojoj je završilo “lijepo doba” (*La Belle Époque*) građanskoga optimizma i vedrine, znatnim dijelom podudarno s razdobljem vlada-

vine Franje Josipa. Ove jeseni navršava se stotinu godina od smrti austrijskoga cara i posljednjega ugarsko-hrvatskog kralja iz dinastije Habsburgovaca.

OD ALPA DO KARPATA

U bečkome dvorcu Schönbrunn rođen je 18. kolovoza 1830. dječak koji je na krštenju dobio ime Franjo Josip. Stupio je na prijestolje kao mladić 2. prosinca 1848. i vladao do smrti 21. studenoga 1916. prostranim habsburškim imperijem od Alpa do Karpata s više od 50 milijuna stanovnika. “Bog Te blagoslovio, budi samo dobar, Bog će Te štititi! Rado

sam učinio”, tim je riječima Ferdinand V. prepustio prijestolje svome 18-godišnjem nasljedniku u nadbiskupskoj palači u češkome gradu Olomouci. Franjo Josip donio je 4. ožujka 1849. *Državni ustav za Carevinu Austrijsku*, propisujući da se jedinstvena Habsburška Monarhija sastoji od jednoobraznih krunskih zemalja s uskom autonomijom. Nakon što je uz rusku pomoć slomio mađarsku revoluciju i dao pogubiti njezine prvake, Silvestarskim patentom na Staru godinu 1851. ukinuo je ustav iz 1849. i uveo otvoreni apsolutizam, provodeći modernizacijske reforme i sputavajući političke slobode. Državnički poslovi bili su Franji Josipu na prvome mjestu pa je i svoj privatni život podredio vladarskim obvezama, napose u kriznom desetljeću od urušavanja apsolutizma do uvođenja dualizma. Tako je u proljeće 1860. sazvao svoje savjetodavno tijelo – Carevinsko vijeće – u proširenome sastavu s uglednicima iz svih krunskih zemalja koje

Nakon što je slomio mađarsku revoluciju, Silvestarskim patentom 1851. ukinuo je ustav i uveo otvoreni apsolutizam, provodeći modernizacijske reforme i sputavajući političke slobode.

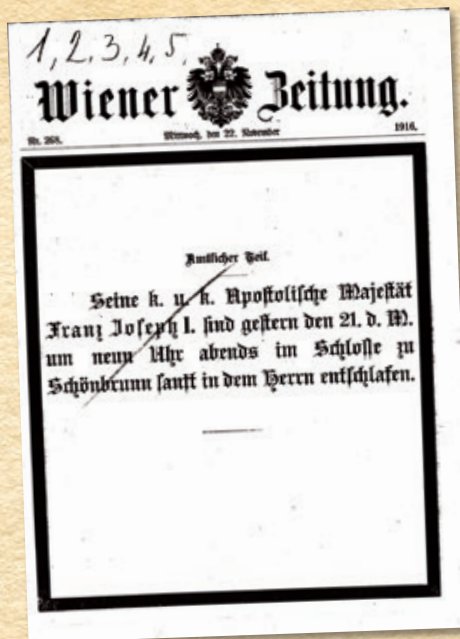
60. godišnjica vladavine (1908)

su priznate kao političke individualnosti. Austro-ugarskom nagodbom 1867. preustrojene su "zemlje krune ugarske" i "ostale Nj. Veličanstva zemlje" kao dvije "odijeljene i potpuno neodvisne stranke" koje su imale zajedničkoga vladara i zajedničke poslove.

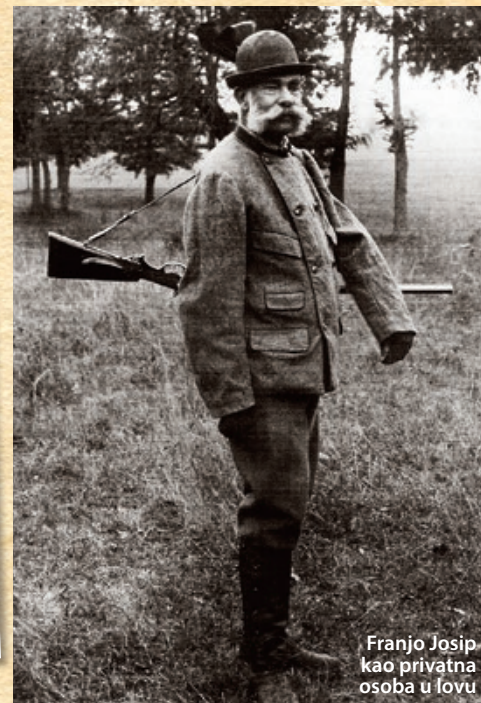
DRŽAVA U DRŽAVI

Dualizam je bio kompromis za vladara koji je odustao od neograničene vlasti i postao ustavni monarh i mađarske prvake koji su privremeno odustali od neovisne države i dobili državu u državi. Kao austrijski car i ugarsko-hrvatski kralj, Franjo Josip predlagao je i potvrđivao zakone, postavljao nositelje javnih dužnosti i zapovijedao oružanim snagama u ratu i miru, a državnim sudovi, u doba dualizma odvojeni od uprave, sudili su u ime Njegova Veličanstva.

I zimi i ljeti ustajao je neobično rano, negdje između tri i četiri sata ujutro. Već u pet sati sjeo bi za svoj pisani stol i satima rješavao različite spise. Svakog dana održavao je privatne audijencije, a dva puta tjedno i javne audijencije. Mnogobrojne i u pravilu vrlo zamorne protokolarne obveze i prilično česte dugotrajne javne ceremonije ne samo da nije izbjegavao, nego ih je krajnje strpljivo podnosio zadržavajući pritom uvijek savršeno dostojanstveno držanje. "Naš Car nema prijatelja jer njegove vlastite osobine to ne dopuštaju. On se nalazi sam na vrhu i govori s onima koji poslužuju, ali odbija razgovor. Samo moćni ljudi mogu razgovarati s njim, dok on sam

Novinska vijest o smrti cara i kralja

Franjo Josip kao privatna osoba u lovu

Odlazak posljednjega europskog monarha stare škole prije stotinu godina nagovijestio je suton moderne i osvit suvremene epohe u povijesti Srednje Europe i hrvatskih zemalja.

vjeruje kako živimo u najsretnijem razdoblju austrijske povijesti jer mu tako govore. U novinama on čita samo tekstove koje su mu označili crvenom bojom, a jedini dodir s realnošću bila mu je supruga Elizabeta dok se ona brinula o ozbiljnim stvarima", kritički se izrazio krunski princ Rudolf o svome ocu.

U ZNAK PROSVJEDA

U hrvatskome glavnom gradu bio je tri puta: prvi put je posjetio Zagreb 1852., drugi put je 1869. odobrio osnutak sveučilišta i najavio povratak Vojne kraji-

ne pod bansku vlast, a treći put je 1895. u njegovoj nazočnosti svečano otvoreno Hrvatsko narodno kazalište, a tom prilikom hrvatski studenti i učenici su u znak prosvjeda protiv mađarske prevlasti u ugarskoj polovici Dvojne Monarhije spalili mađarsku trobojnicu na Jelačićevu trgu. Austro-Ugarska je u vrijeme Franje Josipa bila uređena i uljudena europska država, ali je habsburški dualizam bio zapreka za političko sjedinjenje hrvatskih zemalja i teritorijalno povezivanje hrvatske nacije. Stoga je među Hrvatima na početku 20. stoljeća bilo sve više onih koji su smatrali da se hrvatsko pitanje ne može riješiti u Dvojnoj Monarhiji i da "trojedna kraljevina" treba potražiti svoju budućnost izvan crno-žute podunavske zajednice, iako je patriotska lojalnost mnogih Hrvata višestoljetnoj habsburškoj kruni još bila prilično živa. Habsburška himna – "Carevka" – počinjala je u hrvatskoj verziji:

*Bože živi, Bože štiti
Cara našeg i naš dom.
Vječnom Ti ih slavom kiti,
Snagom Ti ih jačaj svom.
Ti nam sretne dane množi,
Habsburškoj ih kući daj,
S njenom snagom zauvijek složi
Hrvatske nam krune sjaj.*

Doček vladara u Zagrebu 1895.

Franjo Josip na balkonu zgrade HNK prigodom svečanog otvorenja

"Ja sam uradio najbolje što sam mogao, ali sada je sve gotovo", izjavio je stari vladar na početku "Velikog rata" u kojem su sudjelovali, patili i pogibali i Hrvati, boreći se kao mobilizirani pripadnici austro-ugarske vojske na Balkanu protiv Srba i Crnogoraca, u Galiciji i Bukovini protiv Rusa, a od svibnja 1915.

i na Soči protiv Talijana. Mnogobrojni su na različite načine nastradali, mnogi se nisu živi vratili kući ili su se vratili kao invalidi, a preživjeli su se dugo sjećali strahota prvoga globalnog i totalnog rata u povijesti čovječanstva. Dok su hrvatski vojnici i domobranci na udaljenim bojištima prolijevali svoju krv "za kralja i domovinu", dolazak prvih ranjenika u Zagreb na vladarev rođendan 1914. potaknuo je humanitarne i karitativne djelatnosti u pozadini, a žene, djeca i starci zamijenili su muškarce na poljskim i drugim radovima. Stanovništvo je prikupljalo humanitarnu pomoć i plaćalo ratne zajmove, s crkvenih zvonika skidana su zvona i pretapana u topove i granate, a zbog pada produktivnosti, skupoće, rekvizicija i lihvarjenja počelo je nestajati hrane.

PROMJENA NA PRIJESTOLJU

Odlazak posljednjega europskog monarha stare škole prije stotinu godina nagovijestio je suton moderne epohe i osvit suvremene epohe u povijesti Srednje Europe i hrvatskih zemalja. "Mrtvo

tijelo u maršalskoj uniformi izloženo u vladarevoj djelatnoj sobi u Schönbrunn", naznačio je 9. prosinca 1916. za grebački *Ilustrovani list* ispod slike Franje Josipa na odru na svojoj naslovnoj stranici. Promjena na prijestolju bila je udarna vijest za hrvatske novine i javnost, a pojedinci poput Stanislava Tkaleca u Zagrebu, Gaje Ivasovića u Splitu i Nikole Buconića-Hercegovca u Sarajevu odali su Franji Josipu posljednju počast u stihovima. Austro-Ugarska ga nije dugo nadživjela jer ona nije bila nacionalna država ni austrijskih Nijemaca ni Mađara ni Hrvata i ostalih Slavena, a kao predmoderna dinastička tvorevina nije imala prave budućnosti u epohi modernih nacija i nacionalnih država. Na kraju rata koji je potpuno izmijenio lice Europe i svijeta Austro-Ugarska se kaotično raspala, a hrvatski narod je 1. prosinca 1918. ušao u novu južnoslavensku zajednicu. ■

ENG Franz Joseph, emperor of Austria and the last Hungarian-Croatian king from the Habsburg dynasty, died in Vienna on the 21st of November 1916.

ISELJENIČKA VIJEST

DENNIS VALCICH GOSTOVAO NA TRIBINI U NSK

ZAGREB - U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 12. listopada, u sklopu Zbirke inozemne *Croatice*, održana je šesnaesta iz ciklusa tribina na temu inozemne *Croatice*. Gost tribine bio je Dennis Valcich, kuhar i promicatelj hrvatske gastronomije u Australiji, a tribinu je vodila dr. sc. Željka Lovrenčić. Dennis Valcich rođen je na otočiću Ošljaku u blizini Zadra, a podrijetlom je iz mjesta Beli s otoka Cresa. U Australiju se doselio 1966. godine nakon što je u Dubrovniku završio jednu od najboljih ugostiteljskih škola. Trenutač-

no živi u Sydneyu, a Hrvatsku redovito posjećuje svake godine. U svojoj bogatoj karijeri vodio je restorane po hrvatskim klubovima, radio je i u uglednim australskim restoranima te vodio svoj restoran *Riva*. Gostovao je u mnogim radijskim i TV-emisijama, a o njemu i njegovu radu pisali su ugledni australski časopisi.

Na tribini posjetitelji su imali priliku čuti zanimljivosti vezane uz život i rad Dennisa Valcicha – na koje je izazove nailazio prilikom objavljivanja svoje prve hrvatske kuharice u Australiji, kako je pokrenuo i uređivao časopis *Maestral* koji je u Australiji promicao tamošnju iseljeničku hrvatsku zajednicu i kulturne posebnosti hrvatskoga naroda, koji su problemi hrvatske emigracije na tome kontinentu, kako je kuhati elitnome društvu iz predgrađa australskih gradova, kako bi izgledao tipični hrvatski jelovnik koji bi u obzir uzeo svu regionalnu raznolikost hrvatske kuhinje i dr.

Dennis Valcich hrvatskoj javnosti vjerojatno je najpoznatiji kao utemeljitelj *Croatian Food Festivala*, koji je niz godina gostovao u najboljim hotelima pet najvećih australskih gradova. Iskativši svoje kulinarsko umijeće i iskustvo života u iseljenuštvu, ovim kreativnim projektom dao je izniman doprinos brendiranju hrvatske autohtone kuhinje i njezinoj promidžbi u svijetu. (NSK)

"Križ će pobijediti crvenu zvijezdu petokraku"

Dr. Kunek je uz veliki rizik da ne izgubi državno radno mjesto počeo u tajnosti biti vrlo aktivan u ogranku Hrvatske seljačke stranke u Melbourneu i široj hrvatskoj iseljeničkoj zajednici

Tekst: Ante Babić

Nakon vrlo duge i teške bolesti u utorak, 18. listopada 2016., u Melbourneu je u 89. godini života preminuo veliki hrvatski domoljub, doktor veterine Ante Kunek.

Dr. Kunek rodio se 1927. u selu Mešići u Bosni i Hercegovini. Studirao je veterinu u Zagrebu, a 1956. godine pobjegao je iz komunističke Jugoslavije i otišao u Australiju. Ubrzo nakon dolaska u Australiju dobio je posao kao veterinarski inspektor u mesnoj industriji. Bio je vrlo cijenjeni stručnjak i do kraja radnoga vijeka radio je na toj dužnosti.

Budući da je radio za državni inspektorat, nije se smio javno baviti politikom. No, to nije zaustavilo dr. Kuneke da, i uz veliki rizik da izgubi to važno radno mjesto, ne bude u tajnosti vrlo aktivan u ogranku Hrvatske seljačke stranke u Melbourneu i široj hrvatskoj iseljeničkoj zajednici.

Dr. Kunek pisao je pod raznim pseudonimima izvrsne političke komentare i raščlambe za novine HSS-a u Australiji: *Slobodni dom*, *Hrvatsku istinu* i *Hrvatsku slobodu*. U tim je novinama oštro kritizirao zločinačku komunističku Jugoslaviju i zločinca Waltera Titu, kako ga je on od samog početka nazivao. Već u to vrijeme, dakle prije 60 godina, dr. Kunek odbijao je jugoslavenskoga komunističkog diktatora oslovljavati kao Josipa Broza jer je bio uvjeren da Tito nije bio Zagorac Josip Broz. Istodobno je beskompromisno zagovarao samostalnu hrvatsku državu.

Prije dvije godine, 2014., dr. Ante Kunek izdao je knjigu pod naslovom: "Za

dom, hrvatski rode, križevi bijeli neka nas vode". U knjizi je dr. Kunek objavio više izvora i svjedočanstava koji potvrđuju da je komunistički zločinac Tito ukrao identitet Josipa Broza iz Kumrovcu.

Kunek je u svojoj knjizi objavio više izvora i svjedočanstava koji potvrđuju da je komunistički zločinac Tito ukrao identitet Josipa Broza iz Kumrovcu.

S dr. Antom Kunekom postao sam posebno blizak kad su mu se 1975. godine rodila dva sina blizanca, Zvonimir i Krešimir. Krešimiru sam bio krsnik. Dvije godine kasnije, nakon podjele u ogranku HSS-a u Melbourneu i prestanka izlaza dotadašnjega glasila *Slobodni dom*, dr. Kunek i ja odlučili smo pokrenuti novo glasilo HSS-a u Australiji, *Hrvatsku istinu*. Novine smo više od godinu dana uređivali na običnome kuhinjskom stolu. Dr. Kunek osobno je platio tiskanje prva dva broja Hrvatske istine, oko tisuću dolara, što je tada bila znatna svota. Ja sam prihvatio dužnost glavnog urednika i besplatnog obavljanja svih drugih poslova oko izdavanja novina.

Nakon što sam u rujnu 1991. postao prvi glasnogovornik Ministarstva vanjskih poslova, zvao me je svaki dan i raspitivao se za stanje u Hrvatskoj i o velikosrpskoj agresiji. Godinu dana kasnije, kad je došao u Zagreb, rekao sam mu: "Ante, dobili smo rat, ali Hrvatska (i Ministarstvo vanjskih poslova) je, na žalost, još uvijek u rukama udbaša, komunisti i Jugoslavena." Često mi je kasnije govorio kako sam bio u pravu u ocjeni stanja u Hrvatskoj. No, nakon toga bi mi uvijek s još većom vjerom i sigurnošću u glasu rekao: "Kume, nije bitno koliko će trebati vremena, ali ja sam siguran da će na kraju križ pobijediti crvenu zvijezdu petokraku."

Dr. Ante Kunek pokopan je u Ivanić Gradu. Dragi Ante, dragi kume, neka Ti je laka hrvatska gruda zemlje za kojom si toliko žudio punih šezdeset godina. I Ti si sebe ugradio u temelje samostalne hrvatske države, koja još uvijek nije slobodna. ■

ENG Ante Kunek, a veterinary inspector by profession and a great Croatian patriot passed away in Melbourne on the 18th of October in his 89th year. He was very active in the local chapter of the Croatian Peasant Party and among the broader Croatian emigrant community in Australia.

Hrvati Sydneya uvijekovječeni Vinkovim fotoaparatom

"Kako je hrvatska crkva selila adresom s jednoga mjesta Sydneya na drugi, tako je i moj fotostudio mijenjao svoju adresu, uvijek u neposrednoj blizini naše crkve"

Vinko u svom studiju

Razgovarala: **Petra Mamić (Domovina)**

Foto: **Domovina; obiteljski album V. Bezić**

Australiski Hrvat Vinko Bezić fotografijom se profesionalno bavi više od 65 godina, a više od 55 godina fotografskim aparatom prati sve događaje u hrvatskoj zajednici u Sydneyu te ga i dandanas možemo vidjeti kako snima svojom videokamerom i fotoaparatom razne događaje u hrvatskim klubovima. Posjetili smo ga u njegovoj obiteljskoj kući uz more koja izgleda poput broda. U dvorištu kuće parkiran je i Vinkov auto registracije – SOLTA

(Vinko je rođen na otoku Šolti). Iako je u 85. godini života, upravo je zarazan njegov optimizam, jednostavnost i životnost, što uostalom svjedoče njegove slike. Dok gledam njegov improvizirani studio u dvorištu obiteljske kuće, pun starije i nove tehnike koja izvrsno radi, slušam i snimam priču iz njegovih usta – o jednom vremenu i životu, a to potvrđuju mnogobrojne fotografije i slike sa zidova obiteljske kuće i studija...

ČEKAJUĆI BURU

"Rođen sam 1932. u Grohotama na otoku Šolti. Odrastao sam bez braće i sestara. Osnovnu školu završio sam u Grohota-

ma, a nakon toga sam se odlučio za zanat te sam 1948. godine otišao u Šibenik u Mandalinu, gdje je bilo vojno brodogradilište, te sam tamo učio i završio za tokara. Nedugo nakon završetka škole jedan vikend kada sam bio na Šolti saznao sam za grupu svojih prijatelja koji su se spremali bježati za Italiju. Pridružio sam im se i nakon dva dana smo i krenuli – čekajući buru koja nam je trebala pomoći u bijegu jer barka kojom smo išli nije imala motor, nego samo jedro. Krenuli smo dobro, no negdje oko otoka Biševa, a na putu prema Italiji, bura je posve stala. Bili smo u strahu što će dalje biti, počela je kiša, mi smo počeli veslati i nedugo nakon toga imali smo sreće i naišli na talijanski ribarski brod – kočicu koja nas je zakačila i odvezla prema Italiji. Nakon uobičajene tadašnje

Vjenčanje mladih izbjeglica Vinka i Emilije u bazilici sv. Petra u Rimu

Iako je u 85. godini života, upravo je zarazan Vinkov optimizam, jednostavnost i životnost čemu, uostalom, svjedoče njegove slike.

procedure brzo sam se našao u izbjegličkom kampu.

Bilo je to, dakle, 1951. godine kada sam došao u Italiju. Imao sam neke daljnje rodbine u Americi te kada sam dospio u Italiju, namjeravao sam produžiti u Ameriku, no tada je tih godina to bilo dosta teško. Tako sam čekajući na priliku za put u Ameriku u kampu upoznao jednog fotografa te sam se počeo baviti fotografijom. Nakon nekog vremena taj fotograf je otišao iz kampa, a ja sam preuzeo njegov studio te sam ispočetka uglavnom slikao ljude u kampu radi izrade putovnica. U blizini kampa Aversa u kojem sam bio smješten, a koji se nalazio samo dvadesetak kilometara od Napulja, ubrzo sam krenuo slikati i po okolnim selima te tako razvijati svoj posao i zarađivati.

Dobro sam naučio talijanski te sam sljedećih osam godina tamo i živio. Uz pomoć svećenika Krunoslava Draganića, tada svima nama u progonstvu u Italiji poznatog svećenika, dobio sam ponudu za rad na teretnom brodu koji je vozio za SAD, kamo sam želio otići živjeti, te sam se ukrcao na brod u luci Pirej u Grčkoj kao dio posade tog broda. Tako sam krenuo na put koji sam mislio završiti na način da se javim i pridružim rodbini koja je tamo živjela. No, malo prije puta upoznao sam u kampu Emi-

Ispred svog fotostudija

Prvi posao u Australiji - u tvornici automobila 'Holden'

"Na svećeničko pitanje gdje su nam vjenčani kumovi bili smo dosjetljivi te smo zaustavili i zamolili jedan bračni par koji su bili posjetitelji u bazilici sv. Petra da nam budu kumovi."

liju, svoju sadašnju suprugu, te u dvojbi otići za Ameriku ili ostati s Emilijom, nakon puta za Ameriku i vožnji brodom po Americi ja sam se ipak vratio i izabrao sam Emiliju.

NIJE BILA ŠALA

Zanimljiv je bio susret s mojom Emilijom. Mi tada mladi momci jasno sa zanimanjem smo pratili dolazak mladih djevojaka iz Hrvatske u kamp koje bi isto bijegom dolazile kao i mi, a na pitanje Emiliji i njezinoj rodici odakle su, one su nam odgovorile "... ispod gaća". Mislio sam da me zafrkavaju. No, kasnije sam shvatio da se moja buduća žena nije šalila – jer je rodom bila iz Podgaća, malog mjesta u Istri istočno od Buzeta.

Oženio sam se nakon dolaska iz Amerike i to ne u kampu jer su tamo bili talijanski svećenici, nego u Rimu jer smo kontaktirali Hrvatski zavod svetog Jeronima u Rimu. Tako smo jedan vikend došli s pet drugih parova iz kampa u Rim te su nas odveli u baziliku svetoga Petra i mi smo tako na drugom oltaru lijevo od glavnog oltara bili i vjenčani. Zanimljivost je da smo na svećeničko pitanje gdje su nam kumovi bili dosjetljivi te smo zaustavili i zamolili jedan bračni par koji su bili posjetitelji u bazilici da nam budu kumovi. Rado su pristali te su potpisali za svih nas pet parova, zahvalili smo im, rukovali se s njima, te ih jasno više nikada nismo ni vidjeli ni čuli. Hrvatski svećenik koji nas je vjenčao

Emilija spremna za fotografiranje

odveo nas je u obližnji restoran, svih pet parova, platio nam ručak, i eto to je bila naša svadba. Pošto je nakon ručka već bilo kasno za vlak i vraćati se u naš kamp iz Rima u Napulj, prvu bračnu noć sam proveo među svećenicima gdje su nam dali smještaj, a moja tada supruga spavala je u dijelu kuće gdje su bile časne sestre u Hrvatskome zavodu svetoga Jeronima. Sutradan smo se vratili u kamp. Bila je to, dakle, prva bračna noć i bračno putovanje. Nakon godinu dana uputili smo se u Australiju.

Brodom smo supruga i ja iz Napulja došli u Melbourne, nedugo nakon toga došli smo u Sydney. Prvi posao sam preko tada poznatog svim tadašnjim Hrvatima gospodina Vujine dobio u tvornici "Holden" u kojoj sam radio nekoliko mjeseci. Tada sam upoznao jednog porijeklom Hrvata koji je imao u sydneyjskom Five Docku fotografski studio. Došao sam prvo na probu, par tjedana vikendom kod njega, te sam se i zaposlio u njegovu studiju i radio sljedeće dvije, tri godine.

PRVI FOTOSTUDIO

Pokraj tadašnje hrvatske crkve jedan Zagrepčanin Đuka imao je fotografski studio "Zagreb", a ja sam malo dalje otvorio svoj studio "Jadran". Nakon nekog vremena taj vlasnik studija "Zagreb" odlučio je otići u Kanadu te mi je prodao svoj studio za tadašnjih 3.000 funti. Za taj no-

"Moja žena mi je sve ove godine suputnik, pomaže mi u fotografskom poslu, a pošto je ona vrlo pobožna i mene je približila tom i takvom načinu gledanja na svijet."

vac tada sam mogao kupiti dobru kuću, npr. tjedna plaća je bila oko 15 funta. Kako se hrvatska crkva selila adresom s jednog mjesta Sydneya na drugi, tako je i moj fotostudio mijenjao svoju adresu, uvijek u neposrednoj blizini naše crkve.

U poslu mi je pomagala supruga koja je slikala u crkvi svatove i ostalo, a ja sam uglavnom radio slike i bio u studiju. Moja karijera fotografa počela je 1951. godine i evo ni danas nije završila. Moja supruga mi kaže da kada umrem da će sa mnom staviti kameru tako da imam što raditi, da mi ne bude dosadno. Sretan sam i zadovoljan svojom ženom koja mi je sve ove godine suputnik i pomaže mi u fotografskom poslu, a pošto je ona vrlo pobožna i mene je približila tom i takvom načinu gledanja na svijet. Moja supruga i ja smo često običnim danom, a ne samo nedjeljom, u obližnjoj crkvi.

SRETAN I ZADOVOLJAN ČOVJEK

U braku sa suprugom Emilijom dobili smo tri sina. Prvi je kao još malo dijete s osam mjeseci umro u Italiji, a zatim se rodio u Australiji 1964. godine Robert te 1970. godine Ron. Oba sina su liječnici, oženjeni, žive i rade u Sydneyu, a stariji Robert ima osmero djece!

Dok je bio komunizam nisam od-

lazio u Hrvatsku jer slikao sam sve demonstracije i sve događaje u hrvatskoj zajednici iako nisam bio u nikakvoj politici, no znao sam da dođem li, da sam na 'crnoj listi' i da će me uhapsiti. Prvi put sam išao u posjet Hrvatskoj u Domovinske ratu 1991., a tada je i malo prije mene došao moj sin Ron koji je kao liječnik radio nekoliko tjedana u Vojnoj bolnici u Zagrebu, a tom prilikom smo obišli cijelu Hrvatsku, ali i Mostar odnosno Hercegovinu. Ovog ljeta sam sa sinom Robertom i njegovom djecom posjetio Hrvatsku na tri tjedna i bilo je doista lijepo. Kćeri moga sina Roberta koje su bile prvi put u Hrvatskoj bile su toliko oduševljene svojim prvim posjetom Hrvatskoj, posebno Dubrovniku, da su rekle da bi željele tamo i ostati živjeti. Nedugo nakon našeg povratka iz Hrvatske moje unuke i njihov otac trčali su poznati sydneyjski maraton, a sve su imale hrvatske majice s poznatim kockicama i sve sam to, jasno, ja i uslikao.

Snimao sam doista puno toga, sve hrvatske političare koji su dolazili ovdje među nas u Australiju, dr. Tuđmana, Stipu Mesića, Sanadera, sadašnju predsjednicu Kolindu, umjetnike, pjevače, folklorne i sportske susrete, te tolike svadbe i razne druge svečane zgođe i događaje.

Što da vam na kraju kažem osim da sam sretan i zadovoljan čovjek, zahvaljujem svojoj supruzi Emiliji, svojim sinovima te svojim unucima, a i dragom Bogu da eto sve ove godine, desetljeća koja su iza mene, i dandanas mogu raditi posao koji volim - mogu snimati i pratiti aktivnosti i događaje iz naše hrvatske zajednice u Sydneyu." ■

ENG For over 55 years Australian-Croatian Vinko Bezić has recorded with photography all the events in the Croatian community of Sydney – he continues to this day to preserve for memory events at local Croatian clubs.

Istranin postao TV-zvijezda u Irskoj

"Nikada nisam mislio da ću završiti u televizijskim vodama. No, kada mi je prijatelj rekao da će me pozvati na audiciju, pomislio sam, ma idem pa što bude. Kasnio sam dva sata i na kraju su me odabrali"

Tekst: Naida Šehović

U travnju ove godine Labinjanin Mateo Šaina postao je domaćin TV-emisije 'First Dates Ireland' i tako stekao simpatije i naklonost mnogih Iraca. Emisija prati samce iz različitih dijelova Irske koji se pokušavaju povezati na večeri u restoranu. Osim u ulozi voditelja restorana, Mateo je u tom showu predstavljao i osobu koja pokušava povezati potencijalne parove. Njegov zadatak je bio pomoći ljudima da pronađu ljubav, a candidate i publiku je zadivio svojim osebujnim šarmom i spontanom pristupom uz koje vodi candidate u showu.

Šaina je rekao kako je u show pozvan nakon slučajnog susreta s producentima emisije koji su tražili najizglednije candidate za domaćine showa. U među-

Tijekom snimanja showa

"Sada mogu platiti sve račune pa sam zadovoljan. No, bilo bi lijepo vratiti se u Hrvatsku. Doma je doma, jednog dana morat ću se vratiti, samo je pitanje kada."

vremenu je promijenio i radno mjesto te otišao živjeti na drugi kraj Dublina. No, producenti showa su ga ipak angažirali za domaćina ovog realityja. Kako je ostavio veliki dojam, show ovog Hrvata nedavno je dobio i nagradu Irske akademije za film i televiziju za najbolji reality show u 2016. godini.

"Nikada nisam mislio da ću završiti u televizijskim vodama. No, kada mi je prijatelj rekao da će me pozvati na audiciju, pomislio sam, ma idem pa što bude. Kasnio sam dva sata i na kraju su me odabrali. Nakon prve sezone bilo je jako burno, ljudi su me počeli prepoznati na ulici. No, nisam ja celebrity. Slično je kao i u Hrvatskoj. Irska ima stanovnika otprilike kao i Hrvatska pa i ne možete biti celebrity. Što to uopće znači? Prepoznaju vas, ali sve drugo ostaje isto", izjavio je Mateo prilikom davanja intervjua za irske medije.

Kao 18-godišnjak, nakon služenja vojske, otišao je raditi u restorane u Austriji i Italiji, a zatim se skrasio u Irskoj gdje živi od 2004. Imao je čast raditi s vrhunskim kuharima Kevinom Thorntonom, Conradom Gallagherom i Dylanom McGrathom. Šaina kaže kako je

emisija o spajanju parova bila prva takva u Irskoj, snimljena početkom 2016., a posebnost je bila u tome što je sve bilo snimano i skrivenim kamerama.

"Sada mogu platiti sve račune pa sam zadovoljan. No, bilo bi lijepo vratiti se u Hrvatsku. Doma je doma, jednog dana morat ću se vratiti, samo je pitanje kada", priznaje Mateo koji osim što razmišlja o otvaranju vlastitog restorana u Irskoj, ima i želju otvoriti restoran kod kuće.

Prilikom dodjele nagrade vlasnica licencije COCO TV, Linda Cullen, posebno je na pozornici zahvalila upravo Mateu Šaini koji je osvojio irsku publiku i koji je, kako kaže, ispunio i u potpunosti opravdao njihova očekivanja te nadmašio svog prethodnika iz britanske produkcije ove emisije. Ova hrvatska senzacija, kako prenose irski mediji, uskoro će se pojaviti u novim nastavcima emisije 'First Dates Ireland' koja će, vjerujemo, biti jednako odlična kao i prethodna. ■

ENG Mateo Šaina, a native of Croatia's Istria County, is now a TV star in Ireland. As host of the First Dates Ireland show he has gained favour among many Irish and recently won the Irish Film & Television Academy's prize for best reality show in 2016.

Mateo sa irskim zlatnim kipićem

Pokraj ušća rijeke Jadro

Solin dobiva veliki značaj u starokršćanskoj povijesti jer u njemu dolazi do prvih pokršćavanja Hrvata, a rijeku Jadro mnogi nazivaju hrvatskim Jordanom. U ranome srednjem vijeku jedan je od centara hrvatskih vladara

Piše: Zvonko Ranogajec

Solin je grad u Splitsko-dalmatinskoj županiji, u neposrednoj blizini Splita, glavnog središta Dalmacije s kojim je urbano povezan. Prethodnica Solina je grčka Salona, najstarije urbano središte šireg prostora današnjeg Splita nastao u 3. st. pr. Krista. Solin je smješten blizu ušća rijeke Jadro u Kaštelanski zaljev, samo 5 km udaljen od Splita, a nalazi se na 5 metara nadmorske visine. Sjeverozapadno od Solina su obronci Kozjaka, a istočno obronci Mosora. Površina lokalne samouprave grada Solina je samo 18 četvornih kilometara, a sastoji se od 7 naselja. Solin je omeđen s dva grada, na jugu i istoku Splitom, na zapadu Kaštelima i na sjeveru općinom Klis.

ILIRSKO PLEME DALMATI

Prema zapisima grčkog geografa Strabona, Salona je bila luka u kojoj je ilirsko pleme Dalmati trgovalo s Grcima, tako da se s pravom ističe za prvo razdoblje Salone da je to grčko-ilirska naseobina. Na to upućuju ostaci bedema i predmeti grčkog podrijetla nađeni u Saloni i okoli-

Crkva sv. Marije na Gospinom otoku u Solinu

ci. Nakon grčke Salone grad preuzimaju Rimljani u prvom stoljeću prije Krista, a ime mu se prvi put spominje 119. godine pr. Krista za rata između Ilira i Rimljana. U građanskome ratu između Cezara i Pompeja stanovnici Salone staju na stranu Cezara, a kako je on pobijedio, Salona dobiva službeni naziv "Colonia Martia Julia Salona", čime je promaknuta u čast

kolonije. Grad se širi prema istoku i zapadu te dobiva dva nova dijela: uz stariji grčko-ilirski, noviji rimski na zapadu i istoku. Zbog toga se od tog vremena susreće i pluralni oblik za naziv grada - Salona. Za vrijeme cara Augusta Salona se razvija kao glavno političko središte provincije Dalmacije, a za cara Dioklecijana koji je rođen u Saloni ili okolici, grad doživljava svoj najveći uspon kao kulturno, prometno i vojno središte. U prvim stoljećima poslije Krista, Salona postaje dolaskom mnogobrojnih širitelja evanđelja s istoka značajno vjersko središte, a biskup Solina bio je metropolit

Rijeka Jadro

Za vrijeme cara Augusta Salone se razvija kao glavno političko središte provincije Dalmacije, a za cara Dioklecijana grad doživljava svoj najveći uspon kao kulturno, prometno i vojno središte.

Brojni hodočasnici i ove su se godine okupili uz solinski Jadro na blagdan Male Gospe, 8. rujna

Mlinovi na solinskoj rijeci

cije Dalmacije sve do vremena prodora barbarskih naroda. Kršćani u vrijeme velikog mrzitelja kršćana, cara Dioklecijana, doživljavaju pogrom i mučeničku smrt, a Crkva ih danas slavi kao solinske mučenike (Venancije, Dujam, Anastasije, Mavro). Prvi salonitanski biskup i mučenik sv. Dujam jedan je od najslavljenijih svetaca u današnjoj Dalmaciji.

Krajem 5. st. dolaze Istočni Goti pod čijim navalama pada Zapadnorimsko carstvo, no Salona opstaje još 130 godina jer se nalazi udaljenija od glavnih silnica, pa čak i pruža utočište nekima od posljednjih zapadnorimskih careva. Solin uništavaju 614. godine Avari i Slaveni, a preživjelo stanovništvo bježi na otoke i u Dioklecijanovu palaču u današnjem Splitu. Tada pada značaj drevne Soline i počinje rast novog središta Dalmacije, Splita.

GOSPA OD OTOKA

Solin nakon toga dobiva veliki značaj u hrvatskoj starokršćanskoj povijesti jer u njemu dolazi do prvih pokršćavanja

U drugoj polovici 19. stoljeća, a pogotovo u prvoj polovici 20. stoljeća, dolazi do ubrzanoga industrijskog razvoja Solina, ponajprije temeljenog na eksploataciji lapora ili pješčenjaka.

Hrvata, a rijeku Jadro mnogi nazivaju hrvatskih Jordanom. U ranome srednjem vijeku Solin je jedan od centara hrvatskih vladara. Na ostacima crkve i benediktinskoga samostana na oltarnoj pregradi stoji natpis s imenom kneza Trpimira, dok je u bazilici sv. Petra i Mojsija za hrvatskoga kralja okrunjen Dmitar Zvonimir. Kraljica Jelena Slavna podigla je dvije crkve, od kojih je jedna nakon više rušenja opstala do današnjih dana. Gospa od Otoka ili današnja župna crkva BDM jedno je od najstarijih marijanskih svetišta u Hrvata koje je 4. listopada 1998. godine pohodio papa Ivan Pavao II.

U srednjem vijeku (kraj 13. i poč. 14. stoljeća) Salona dolazi pod vlast hrvatskih velikaša Šubića, a od 1537. do 1669. godine pod vlašću je Osmanlija. Tada

Solin naseljava stanovništvo iz Dalmatinske zagore.

NEGATIVAN UTJECAJ INDUSTRIJALIZACIJE

U drugoj polovici 19. stoljeća, a pogotovo u prvoj polovici 20. stoljeća, dolazi do ubrzanoga industrijskog razvoja Solina, ponajprije temeljenog na eksploataciji lapora ili pješčenjaka. Podiže se industrija cementa, kao i brodograđevne funkcije koje u znatnoj mjeri devastiraju ekološku osnovu Solina, kao jedan od najboljih primjera negativnoga utjecaja industrijalizacije na kvalitetu okoliša. Tome je pridonijela i proizvodnja kancerogenih azbestnih proizvoda, salonita. Uz remonto brodograđilište značajna je i Jadranska pivovara, kao i mnogobrojne manje tvrtke.

Zbog intenzivne industrijalizacije u prošlom stoljeću bilježi se ubrzani porast broja stanovnika pa prema zadnjem popisu Solin ima kao prostor lokalne samouprave 23.926 stanovnika, a samo naselje Solin 20.212 stanovnika. Ostala veća naselja su Mravince s 1.628 st., Vranjic 1.110 i Kućine s 974 stanovnika. Među poznatijim Solinjanima tijekom povijesti nakon cara Dioklecijana bili su pjevač Toni Kljaković, pisac i slikar Jozo Kljaković, povjesničar Ljubo Boban te nogometaši Joško Jeličić i Nikola Kalinić. Solin je poznat kao središte astronomskih aktivnosti u Astronomskome centru Salona. ■

Ostaci antičke Salone

ENG Solin is a town in Split-Dalmatia County very near to Split, the economic hub of the southern Croatian Dalmatia region. Solin grew out of Hellenic Salona – founded in the 3rd century BC it is the oldest urban settlement in the broader area of present day Split.

PREDSTAVLJENA KNJIGA NEVENKE NEKIĆ "HRVATSKE HEROINE"

ZAGREB - Knjiga Nevenke Nekić "Hrvatske heroine" predstavljena je u utorak u Društvu hrvatskih književnika (DHK) u Zagrebu. O knjizi su govorili pomoćni zagrebački biskup mons. Valentin Pozaić, književnici Marija Peakić Mikuljan i Đuro Vidmarović te kazališni redatelj i književnik Miroslav Međimorec.

Ovo je knjiga žene o ženama čiji impozantan niz otvara hrvatska kraljica Jelena, rekao je mons. Pozaić dodavši kako je riječ o tekstovima koji se bave hrvatskim nacionalnim blagom o srcu, duši, umu i hrabrosti hrvatskih žena. Po riječima Marije Peakić Mikuljan knjiga pokazuje ono po čemu jesmo to što jesmo. Dodala je kako su u nju ugrađeni elementi hrvatske ženske samosvijesti. Međimorec je istaknuo kako su u knjigu utkani malo poznati životi hrvatskih žena koje svojom ljepotom, duhom, sposobnošću, žrtvom, pa čak i vojnom vještinom,

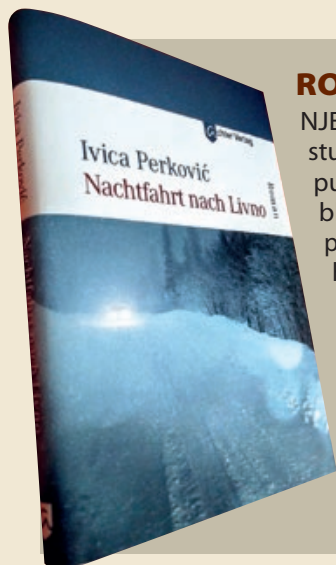

plijene pozornost. Vidmarović je napomenuo kako je ova knjiga prva knjiga ovakve vrste u nas.

Knjiga "Hrvatske heroine" obuhvaća razdoblje od tisuću godina hrvatske povijesti. Fokusirana je na djelovanje znamenitih ženskih likova u četrnaest portreta – od kraljice Jelene do Ivane Brlić Mažuranić – uronjenih u povijesne događaje i službene kronike.

Nevenka Nekić rođena je u Zagrebu 1942. godine. Na Pedagoškoj akademiji završila je povijest i hrvatski jezik, a na Filozofskome fakultetu u Zagrebu povijest i bibliotekarstvo. U književnosti se javila 1978. novelom "Jedan dan maloga čovjeka" i od toga vremena neprekidno surađuje u raznim časopisima. Piše pripovijetke, novele, eseje iz područja

likovne umjetnosti i književnosti, polemičke i političke članke, pjesme, drame, putopise, romane i lirsku prozu. (*Hina*)

ROMAN 'NACHTFAHRT NACH LIVNO' IVICE PERKOVIĆA

NJEMAČKA - Ivica Perković iz stuttgartskog Ostheima, u sklopu manifestacije Muse-O u Gablenbergu, predstavio je svoj prvi roman naslovljen "Nachtfahrt nach Livno" (Noćna vožnja u Livno), koji je objavljen u izdanju nakladnika Achter Verlag.

Knjiga govori o Niki koji na drugi dan Božića sjeda u auto kako bi posjetio svoje roditelje u Bosni i Hercegovini. Tijekom vožnje Niko

razmišlja o svom životu, prisjeća se bijega iz Bosne, svojih prvih dana u Njemačkoj i svoje velike ljubavi Karin, koju je upoznao u Njemačkoj i s kojom se odlučio izgraditi kuću. Nikina obitelj, u prvom redu njegova majka, nikako se ne mogu pomiriti s time da im je sin u vezi s Njemicom. Nakon velikog kraha i svađe Niko okreće leđa obitelji i Bosni i Hercegovini te prekida svaki kontakt. Mnogo godina kasnije snježna oluja pridonosi cijelom nizu događaja koji će utjecati na živote svih uključenih strana.

Perković u romanu prepričava i autobiografske dijelove, a na predstavljanju u Gablenbergu oduševio je publiku vrlo zanimljivim predstavljanjem knjige i s nekoliko anegdota i stereotipa iz života obilježenog kulturama i tradicijama Bosne i Hercegovine odnosno Njemačke. (www.crodnevnik.de)

Prodaje se unikatna drvena kuća (ručne izrade) cca 50 m², koja se sastoji od dnevne sobe, kuhinje, kupaone u prizemlju i galerije sa spavaonom. Kuća ima jednu natkrivenu i tri ne natkrivene terase na površini od 5602 m². U ograđenom djelu površine nalazi se veliki kamenjar s ukrasnim raslinjem i veliki voćnjak. Parcela se nalazi u zelenom pojasu, Štefanovec 40f, Markuševac, nedaleko glavne crkve a nekretnina je legalizirana. Pruža veliku mogućnost razvoja u budućnosti kao što je eventualna prenamjena u građevinsko zemljište.

Cijena: 180 000 eura **Kontakt:** 098404042, 014668221, 0995941891

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **studeni** godine...

Priprema: Hrvoje Salopek

1963.

"Kulturne i sportske veze između društvenih organizacija Hrvata u Jugoslaviji i Hrvata iz Gradišća u Austriji postaju iz godine u godinu sve intenzivnije", piše u uvodu reportaže o boravku nekoliko skupina gradišćanskih Hrvata u našoj zemlji. Tako su članovi društva "Mladost" iz Fileža boravili na Rabu, nogometaši iz Štikaprona gostovali su u Zagrebu, a sportski klub "Gradišće" iz Beča gostovao je u Labinu. Uz to, mladi Gradišćanci sudjelovali su na tečaju hrvatskoga jezika u Crikvenici.

3000 građana i kupališta u Rabu, među kojima turista iz Austrije, oduševljeno pozdravilo mlade Gradišćance koji su nastupili na pozornici.

U okviru kulturno društvo iz Fileža osnovano je pri-

TEČAJ HRVATSKOG KNJIŽEVNOG JEZIKA

Grupa od 24 učenika gimnazije i učiteljske škole iz Gradišća bora-

...i u okviru ovog programa koji je organiziran od strane Hrvatske matice iseljenika, mladi Gradišćanci su imali priliku posjetiti našu zemlju i upozna se s našim kulturnim i sportskim životom. Tako su članovi društva "Mladost" iz Fileža boravili na Rabu, nogometaši iz Štikaprona gostovali su u Zagrebu, a sportski klub "Gradišće" iz Beča gostovao je u Labinu. Uz to, mladi Gradišćanci sudjelovali su na tečaju hrvatskoga jezika u Crikvenici.

OTVOREN ISELJENIČKI PARK U SAMOBORU

zvukove tamburica mladih članova ansambla St. Georg Junior Tamburitzans iz Cokeburga, Pennsylvania, USA, kraj Šmidhenovog kupališta u Samoboru 25. rujna zasađene su prve mladice budućeg iseljeničkog parka. Prvo stablo zasadio je glavni predsjednik Hrvatske bratske zajednice gospodin John Badovinac...

1969.

"Uz zvukove tamburica mladih članova ansambla St. Georg Junior Tamburitzans iz Cokeburga, Pennsylvania, USA, kraj Šmidhenovog kupališta u Samoboru 25. rujna zasađene su prve mladice budućeg iseljeničkog parka. Prvo stablo zasadio je glavni predsjednik Hrvatske bratske zajednice gospodin John Badovinac..."

Tri sestre Franulić – Marija, Alma i Binki (zdesna u lijevu) nastupile su u okviru programa "Zlatnog trolista" naše narodne pjesme i plesa u SAD-u. Ansamblu "Vela Luka" iz Anacortesa.

Tri sestre Franulić, u ime Hrvatskog kulturnog društva "Vela Luka", uzele su u okviru programa "Zlatnog trolista" naše narodne pjesme i plesa u SAD-u. Ansamblu "Vela Luka" iz Anacortesa.

1988.

Hrvatski kulturni klub "Vela Luka" iz Anacortesa u američkoj državi Washington gostovao je u Hrvatskoj i BiH. Matica ističe da bi tri sestre Franulić – Marija, Alma i Binki zaslužile naslov 'zlatnog trolista' naših narodnih pjesama i plesa u SAD-u. "One su duša ansambla 'Vela Luka' iz Anacortesa."

Više nego ugodno otkriće

Anu Ganzu smatraju jednom od važnih djelatnica i humanitarki hrvatskog podrijetla, i to ne samo u hrvatskim krugovima i na području Mississaugae, nego i na širem kanadskom području

Ana Ganza

cijski vršnjak, bio sam više nego ugodno iznenađen Lončarovim otkrićem. To više što je u čitanci donio i njezin životopis.

PROGONSTVO ZBOG HRVATSKOG PROLJEĆA

Ana (Ankica) Ganza osmogodišnju školu završava u Lipovljanima, a Srednju ekonomsku školu u Novskoj. Tijekom studija na Sveučilištu u Zagrebu (1972.) udaje se za istaknutoga političkog djelatnika iz vremena hrvatskog proljeća, prof. Krešimira Ganzu. Fakultet Ekonomskih znanosti u Zagrebu završava 1974. god. (diplomirani ekonomist), a zatim godinu dana predaje u Srednjoškolskom

centru, u Malom Lošinj. God. 1976. sa suprugom i sinovima Ivanom-Zvonimirom i Markom-Domagojem, progonjeni radi Krešimirova sudjelovanja u studentskim aktivnostima za vrijeme hrvatskog proljeća, bježe u Italiju gdje dobivaju politički azil. God. 1977. prihvaća ih kanadska vlada i uz pomoć Karitasa odlaze u Kanadu te se naseljavaju u gradu Hamiltonu. Ondje 1978. dobivaju sina Petra-Krešimira.

Ana Ganza u Kanadi pokazuje snažan vitalitet. Prilagođava se situaciji u novoj, tehnološki i organizacijski visokorazvijenoj zemlji. Završava računarski studij na *Mohawk Collegeu*, u Hamiltonu, te pedagoški studij na Sveučilištu u Torontu. Zatim se zapošljava kao nastavnica u Srednjoj katoličkoj školi "Sveti Martin," u Mississaugai, gdje uspješno predaje već 32 godine, najprije ekonomsku grupu predmeta, a posljednjih 18 godina vjeronauk.

"Učenici hrvatskog podrijetla mogu subotom pohađati nastavu na hrvatskom jeziku od prvoga razreda osnovne pa do mature na srednjoj školi. Također, uspješno djeluju razne folklorne

Tekst: Đuro Vidmarović

Anu Ganzu, hrvatsku proljećarku, književnicu, prosvjetnu djelatnicu i humanitarku koja živi u kanadskome egzilu od 1977. godine, hrvatskoj javnosti predstavio je književnik iz Novske Duško Lončar 2004. godine, u knjizi "Zavičajna čitanka – Istine srca". U čitanci su objavljene četiri Anine pjesme, kronologija njezina života i rada te ulomci iz triju kritika o njezinim knjigama – Zlatka Tomičića, Milana Rakovca i Paula Jacksona. Do objavljivanja ove knjige autorica je bila nepoznata široj javnosti, pa čak i u svome užem zavičaju.

Zahvaljujući Lončarevoj "Zavičajnoj čitanci" otkrili smo kako je Ana Ganza rođena u Kraljevoj Velikoj 1947., mjestu duge povijesti, danas selu smještenom na rubu Lonjskog polja u općini Lipovljani. Kao čovjek koji se bavi hrvatskim etničkim rasućem, ali i kao Anin susjed po mjestu rođenja, i uz to njezin genera-

Od dolaska u Kanadu pa do danas Ana je organizirala mnogobrojne nastupe hrvatskih izvođača, kao i predavanja istaknutih hrvatskih profesora, književnika, znanstvenika, umjetnika i političara.

Ana Ganza i sv. Terezija od Kalkute

grupe i tamburaški zborovi, zavičajni klubovi, hrvatske radiopostaje i televizijski programi, a sve u svrhu očuvanja, njegovanja i promidžbe hrvatskoga jezika i kulture."

PREDAJE HRVATSKI U ŠKOLAMA

Ana Ganza predavala je hrvatski jezik u osnovnim i srednjim školama osim u Mississaugai, još i u Hamiltonu, Kitcheneru i Cambridgeu. Također je predavala folklor grupi "Hrvatsko selo" u Hamiltonu te pjevanje grupi "Plavi Jadran" u Oakvilleu, a i sama je plesala u grupi za odrasle "Croatia", Toronto. Od dolaska u Kanadu pa do danas Ana je organizirala mnogobrojne nastupe hrvatskih pjevača, grupa te predstave Hrvatskoga narodnog kazališta, kao i predavanja istaknutih hrvatskih profesora, književnika, znanstvenika, umjetnika i političara.

Anu Ganzu smatraju jednom od važnih djelatnica i humanitarki hrvatskog podrijetla, i to ne samo u hrvatskim krugovima i na području Mississaugae, nego i na širem kanadskom području. Dnevnik "The Toronto Star" nazvao ju je "neumornim dinamom hrvatskog podrijetla" te "glasom multikulturalizma, ravnopravnosti i mira". Iznimno je bila djelatna u prikupljanju pomoći za potrebite tijekom Domovinskoga rata. Godine 1994. bila je gost predsjednika Republike Hrvatske, dr. Franje Tuđmana.

Načelnica Mississaugae, Hazel McCallion, dodijelila joj je Nagradu Grada za dobrotvorni rad i uvođenje hrvatskoga

Godine 1996., u dogovoru sa majkom Terezijom, putuje u Indiju gdje je to ljeto provela s njom u Kalkuti, njegujući djecu beskućnike, bolesne i umiruće, i zaražene leprom.

jezika u srednje škole, a Predsjedništvo Kanade dodijelio joj je Nagradu države Kanade za dobrotvorni rad. Mnogobrojne nagrade dobila je i od raznih hrvatskih saveza i udruga u Kanadi.

NEDAĆE - SNAŽNO NADAHNUĆE

Vrlo je znakovito, a kod nas nedovoljno poznato, Anino prijateljstvo sa sv. Terezijom od Kalkute. Godine 1996., u dogovoru s majkom Terezijom, putuje u Indiju gdje je to ljeto provela s njom u Kalkuti njegujući djecu beskućnike, bolesne i umiruće, i zaražene leprom. Svo-

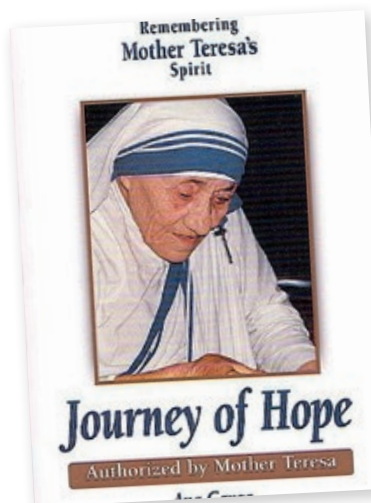
je osobno iskustvo s majkom Terezijom i njegom beskućnika opisala je u autoriziranoj biografiji "Journey of Hope" (Put nade).

Pjesnikinja Ana Ganza objavljuje 1993. zbirku stihova "Ognjište staro", koja postiže dobar uspjeh. Pjesme iz ove zbirke uvrštene su u "Antologiju pjesnika Amerike". Iduće, 1994., objavljuje na hrvatskome i engleskome jezi-

ku zbirku "Vječna prošlost" (*Forever Living Past*) - refleksije o Domovinskome ratu. Izabrane pjesme objavljene su joj u grupnoj zbirci "Po utrputim putovima", New York City, 2012. pjesma "Put nade" objavljena je u "Best Poems of 90's", Nacionalna knjižnica, New York, a pjesma o majci Tereziji "The Nun I Love" (Časna sestra koju volim) u Antologiji sjevernoameričkih pisaca. Ana kaže kako su joj životne nedaće bile snažno nadahnuće "jer u životu stvari se dogode točno onako kako se trebaju dogoditi. Izbor je na nama da li ćemo gledamo kao polupraznu ili napola punu. Ja je vidim napola punu".

U pismu koje mi je uputila Ana Ganza ističe: "Ponosna sam na moje hrvatsko podrijetlo, ali poštujem mogućnost koju mi je Kanada pružila, i meni i mojim sinovima, Ivanu-Zvonimiru, Marku-Domagoju i Petru-Krešimiru te mojim unucima. Ponosim se mojim sinovima; sva trojica su trinaest godina pohađali hrvatsku subotnju školu, govore hrvatski jezik i rado bi živjeli i radili u Hrvatskoj da je to Hrvatska država omogućila; no Petar i Ivan rade za američka poduzeća, a Marko predaje engleski u Kini." ■

ENG Ana Ganza is a prominent Canadian-Croatian, a writer, education professional and humanitarian that has lived with her family in exile following their political persecution in 1977.

Ana Ganza: Put nade
(autorizirana biografija Majke Terezije)

Ana Ganza: Vječna prošlost (Refleksije o Domovinskome ratu)

NAŠA
KUHINJA

Bajadera

PRIPREMA: U zdjeli pomiješajte sve sastojke za tamni dio (osim orahe) i rastopite na laganoj vatri, kad se otopi dodati orahe, ako vam se smjesa čini rijetka slobodno stavite još orahe i miješajte dok ne dobijete gušću ujednačenu smjesu. Na već lim za pečenje stavite masni papir za pečenje i prebacite na papir smjesu, rukama oblikujte kvadrat, zatim gornji dio i rubove poravnajte. Drugi korak je svijetla smjesa: pomiješajte mljevene orahe, keks, zatim vanilin šećer, maslac i vodu skuhaite i prelijte po smjesi orahe i keksa. Dobivenu masu stavite na već prethodnu tamnu masu i na kraju napravite glazuru na način da otopite na pari čokoladu s malo ulja i prelijte po kolaču, a po želji dodajte i malo ruma. Stavite sve u hladnjak da se stisne i ostavite preko noći.

Sastojci za svijetli dio:

- 9 žlica vode
- 1 vanilin šećera
- 20 dag mljevenih orahe,
- badema ili lješnjaka
- 30 dag mljevenih keksa
- 10 dag maslaca

Sastojci za tamni dio:

- 10 dag čokolade za kuhanje ili u prahu
- 10 dag šećera u prahu
- 10 dag maslaca
- 4 žlice mlijeka
- 10 - 15 dag mljevenih orahe, badema ili lješnjaka
- malo ruma

Za glazuru:

- 100 g čokolade za kuhanje
- žlica ulja
- kap ruma

Vrijeme pripreme:

30 min

CMC TV

TOP 30

1. **Petar Grašo** - Ne znan za se
2. **Mia** - Život nije siv
3. **Pravila igre** - Zagri me
4. **Crvena Jabuka** - Dolly Bell
5. **Antonela Doko** - Ta ljubav
6. **Vladimir Kočiš Zec** - Otkada te volim
7. **Sergej Četković** - Nek te ljubav dočeka
8. **Josipa Lisac** - Moja magija
9. **Markiz feat. Remi** - Predaja
10. **Jacques Houdek & Doris Dragović** - Ima nešto u tome
11. **Parni Valjak** - Za malo nježnosti
12. **Jacques Houdek** - Kad bi ove ruže male
13. **Klapa Munita & Tedi Spalato** - Vratite mi moja lita
14. **Ivan Zak** - Za ljubav rođeni
15. **Mejaši i Crvena Jabuka** - Noćima, danima
16. **Flyer** - Nismo sami
17. **Buđenje feat. Vanna** - Zajedno
18. **M.O.R.T.** - Na cesti
19. **BoBo** - Ninočka
20. **Iva Čurić** - Ne možeš
21. **Magazin** - Macho Man
22. **Željko Bebek** - Ja po kafanama
23. **Tereza Kesovija** - Posuđeno vrijeme
24. **Tonči & Madre Badessa band** - Amico mio goodbye
25. **Bang Bang** - Stranci
26. **Colonia & Slavonia Band** - Zlatni dvori
27. **Saša Lozar** - Za nas dvoje
28. **Mišo Kovač** - Takav sam rođen
29. **Mladen Grdović & klapa Munita** - Ostavljam vas moji najdraži
30. **Hari Mata Hari** - Staromodan tip

SREBRNA MEDALJA DRŽAVNOGA UREDA ĐURI BENKOVIĆU

NJEMAČKA - U prostorijama Hrvatskoga kulturno-sportskog centra *Blau-Weiß Tomislav* Heilbronn nedavno je upriličena dodjela Srebrne medalje Republike Hrvatske Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, koju je potpisao predstojnik Zvonko Milas, najdugovječnijem predsjedniku ovoga kluba Đuri Benkoviću.

Benković je svojim angažmanom više od četiri desetljeća pridonosio očuvanju jezičnog, kulturnog, povijesnog, vjerskog i nacionalnog identiteta Hrvata u Heilbronn. Dobio je priznanje za svoj predani rad s generacijama Hrvata s područja Heilbronna, a i šire. Pritom se misli i na njegov rad u klubu *Blau-Weiß Tomislav*, doprinos u radu Hrvatskoga svjetskog kongresa i angažman na Europskim danima. Pismo mu je čestitao i generalni konzul RH u Stuttgartu Slavko Novokmet. Priznanje Benkoviću uručio je voditelj Hrvatske katoličke zajednice Heilbronn fra Radovan Čorić na Benkovićev sedamdeseti rođendan. U organizaciji proslave sudjelovali su prijatelji, rodbina, članovi hrvatske zajednice Heilbronn, a predsjednik kluba *Blau-Weiß Tomislav* Tihomir Tominac dodijelio je prigodan poklon i u ime kluba. Među čestitarima bio je i zastupnik hrvatskih korijena u njemačkome parlamentu iz Heilbronna Josip Juratović, koji zbog obveza nije stigao osobno doći na dodjelu priznanja.

POČAST LUPISU U VIGNJU

VIGANJ - Sveučilišna knjižnica u Splitu pridružila se početkom listopada obilježavanju 140. godišnjice rođenja Ivana Lupisa Vukića organizacijom prigodne izložbe i stručnoga skupa, a poticaj je bila nedavna donacija njegove djece - Mare Pilković rođ. Lupis i Cvjetana Lupisa Vukića - dijela njegova arhiva rukopisnoj zbirci Knjižnice. Izložbu "Ivan Lupis Vukić (1896. – 1967.) za kulturu - srca" otvorio je na Odjelu specijalnih zbirki Sveučilišne knjižnice u Splitu prof. dr. sc. Branko Matulić, a publici predstavili autorica Mihaela Kovačić i ravnatelj Knjižnice mr. sc. Petar Krolo.

Izložba odabirom oko stotinu dokumenata nastalih u 19. i 20. st. donosi tek naznaku bogatoga životnog puta ovoga istaknutoga hrvatskog političara, novinara i iseljeničkog djelatnika te njegovu korespondenciju s mnogim uglednicima. Osobito bogat Lupisov publicistički rad, u domaćem i stranom tisku, osnova je za mnogobrojna interdisciplinarna istraživanja. Pisao je ne samo o iseljeničkoj politici i zakonodavstvu, zadrugarstvu, pomorstvu, turizmu i sl., već i putopise te prevodio odlomke iz beletrističkih djela. Kao pripadnik kruga hrvatskih političkih djelatnika oko A. Trumbića, F. Supila i P. Čingrije Lupis je 1908. godine izabran za najmlađeg zastupnika u Dalmatinskome saboru. Godine 1928. boravio je u Južnoj Americi sabirući građu o povijesti iseljeništa koju je zatim prenio u Split.

Na Pelješcu, u Lupisovu rodnom Vignju, održan je stručni skup u suorganizaciji s Odsjekom za povijest Filozofskoga fakulteta u Splitu, a uz potporu MO i Hrvatskoga doma Viganj te Općinom Orebić. Na skupu je, uz povjesničara Marijana Buljana, dr. sc. Mislava Rubića te Mihaela Kovačić, prigodnim filmom (*Ivan Lupis Vukić - biografija*) sudjelovala i voditeljica splitske podružnice Hrvatske matice iseljenika Branka Bezić Filipović.

Najsvečaniji dio događaja bilo je otkrivanje Lupisova spomen-poprsja, rada akademskoga kipara Kuzme Kovačića, u klasturu Hrvatskoga doma u Vignju, koje je otkrila njegova kći Mara Pilković. (www.unist.hr)

Sestre dominikanke u Hamburgu

Prve dvije sestre, Emanuela Škarica i Tadeja Bošnjak, stigle su u Hamburg 1974. godine ,samo za pokus', kako je napisala tadašnja vrhovna poglavarica Marija Kulonja, ali su sestre ostale do danas

Hodočašće u Rim 2013.

Piše: fra Jozo Župić

Sotoka Korčule, otoka u srednjodalmatinskom arhipelagu, i iz grada Korčule, grada i luke na sjeveroistočnoj obali istoimenog otoka, došle su sestre dominikanke, poput bijelih golubica u grad Hamburg, na sjeveru Njemačke, deveti grad po veličini u Europskoj uniji, grad od 90 konzulata. Pojava dominikanki, sestrinske zajednice koju je osnovao sv. Dominik Guzman (1171. - 1221.), u našim krajevima seže u 1241. godinu i to u Nin kraj Zadra. Sestre su bile prisutne i u Splitu, Šibeniku, Zadru, Dubrovniku i u ostalim gradovima u Dalmaciji. Sestre su zapisale da je iz 1345. godine sačuvan Red i zakon sestara Reda sv. Dominika, do sada najstariji tekst pisan latinicom. Kad su nastupile neprilike, ugašen je život većine samostana, osim onih u Splitu i Šibeniku.

ku. Ti samostani postaju jezgra sadašnje Kongregacije sestara dominikanki svetih Anđela Čuvara s kućom maticom u Korčuli. Nove temelje udario je glasoviti propovjednik, misionar i rodoljub, o. Anđeo Marija Miškov, tadašnji provincijal Hrvatske dominikanske provincije. On otvara zavod za žensku omladinu i predaje ga u ruke sestara 1905. godine.

BOGU, REDU, NARODU

On, kao utemeljitelj i obnovitelj nove Kongregacije, imao je viziju i njihove uloge te je dao uklesati riječi na pročelje samostana u Korčuli: Bogu, Redu, Narodu! Već dva mjeseca nakon utemeljenja, o. Miškov ucjepljuje novu Kongregaciju u dominikanski red. Zbog poratnih komunističkih prilika u zemlji sestre su bile prisiljene napustiti škole i odgojne domove, ali nisu klonule duhom, nego su pred očima imale geslo uklesano ne samo u kamen,

nego i duboko uklesano u njihovo srce: Bogu na slavu, Redu na ponos, Narodu na korist. I, evo ih i u Hamburgu. O njima, prigodom 40. obljetnice djelovanja u Hamburgu, govorila je s. Dolores Matić. Bilo je to 29. studenoga 2009. godine. Između ostalog je rekla: "Prve dvije sestre, s. Emanuela Škarica i s. Tadeja Bošnjak, stigle su u Hamburg 1. travnja 1974. godine ,samo za pokus', kako je napisala tadašnja vrhovna poglavarica Marija Kulonja, ali su sestre ostale do danas. Biće misije tkale su: s. Emanuela Škarica, s. Tadeja Bošnjak, s. Marija Lurdes Bešlić, s. Dijana Bačak, s. Andrijana Zebić, s. Felicitas Vukmanić, s. Rahaela Rukavina, s. Jasenka Mravak, s. Regina Vučić, s. Jasna Matić, s. Maristela Drožđan i s. Janja Martinović."

BITI SA SVOJIM NARODOM

Sestre su uz molitvu i žrtvu darivale i svoje fizičke i intelektualne sposobnosti. Nisu im trajno cvjetale ruže. I one su osjećale posljedice neuspjeha i nerazumijevanja, pogrešnog shvaćanja i drukčijih pogleda na događaje. I same su osjećale tuđinu, odijeljenost od svo-

U katedrali s kardinalom Bozanićem povodom 40. godišnjice misije, 29.11.2009.

je domovine, zajednice i krvne obitelji. Morale su prihvaćati drugu kulturu i jezik jer se jedino tako može u tuđini preživjeti. Uz to je uvijek trebalo naći mjesta za materinsko i nacionalno, za vlastitu tradiciju i običaje. Trebalo je ponekad spajati nespojivo, njegovati ono što je zamiralo i ostati vedar, poletan i uvijek spreman ponijeti tuđu bol. Na pitanje zašto su sestre u misiji, one su odgovarale: "Želimo biti sa svojim narodom, dijeliti njegovu sudbinu, njegove uspjehe i neuspjehe. Radi gesla: Bogu, Redu i Narodu, sestre preuzimaju razne avanture, prihvaćaju sve borbe i svladavaju prepreke. Biti znak Božje prisutnosti u svijetu, same biti Radosna vijest današnjim ljudima i vremenu u kojem živimo, to je zadatak svake sestre." Nigdje nije zapisano koliki mladi duguju svoj život sestrama, kolike su obitelji prebrodile krize, koliki su mladi i njihovi roditelji našli zajednički jezik nakon udaljavanja i zahlađenih odnosa, koliko djece je vratilo samopouzdanje jer su sestre vjerovala u njihovu sposobnost i njihovu dobrotu. Prve sestre Emanuela Škarica i Tadeja Bošnjak nakon dolaska ozbiljno su shvatile svoj zadatak. Uočile su potrebe doseljenika u Hamburg, osjetile njihovu muku i patnju, razumjele stanje njihova duha i na različite načine priskakale u pomoć. Mnogi su poznavali samo jednu riječ – "arbeiten". Bez posla, bez obitelji i doma, bez potpore i topline, sami u tuđini. Braća dominikanci i sestre bili su im sve. S njima su išli na policiju, na sud, kod liječnika i u potragu za stanom ili poslom. Teško je i zamisliti radni dan sestara i braće u to vrijeme. Razdavalali su

Nazaret, 2015.

se svima koji su ih trebali. Bilo je dana kada nisu imali vremena išta pojesti ni popiti čašu vode. Vrijeme je prolazilo i neprimodno stanje razdvojenosti obitelji nije se moglo održati. Stizale su supruge s djecom, mladi ljudi sklapali su brakove i djeca su se rađala u tuđini. Pastoral obitelji se sam nudio.

NASTOJANJE DA SE SAČUVA JEZIK

Katehizacija, pripreme za sakramente, nastojanje da se sačuva jezik, običaji i kultura da sve ne bi utonulo u drugu kulturu bez ostatka. Osnovana je Hrvatska dopunska škola "Bartol Kašić", crkveni zbor, razne sekcije, nabavlja se

i šiva narodna nošnja, njeguje se folklor. Cilj je bio očuvati vjeru otaca, svoj hrvatski jezik i kulturu, svoj nacionalni identitet. Pastoral se širi na ostala mjesta: Lüneburg, Wilhelmsburg, Stade. Uskoro se pojavila i nova stvarnost: umiranje naših sunarodnjaka. Stječu se prva iskustva ispraćaja na počivališta u domovinu. Sestre tješe obitelji, mole s njima, mole za njih. One su postale sinonim domovine u tuđini pa je povezanost trajno rasla i produbljivala se. Posjećuju se bolesnici po stanovima i bolnicama, zatvorenici u zatvorima. Izmjenjivale su se sestre i svaka je ponijela svoj dio tereta, svaka je dala svoj obol i ostavila trag u Misiji, a ta ista Mi-

Sestre su morale prihvaćati drugu kulturu i jezik jer se jedino tako može u tuđini preživjeti. Uz to je uvijek trebalo naći mjesta za materinsko i nacionalno, za vlastitu tradiciju i običaje.

Susret s bečkim kardinalom kod dominikanaca u Hamburgu

Na izletu sa župnim vijećem

Danas Kongregacija ima 109 doživotno zavjetovanih sestara, pet sestara juniorki i četiri kandidatice, koje žive i djeluju u dvadesetak zajednica.

sija duboko suosjećaja sa svojim narodom za vrijeme agresije na domovinu Hrvatsku, a nešto kasnije na Bosnu i Hercegovinu. Misija postaje utočište izbjeglih i prognanih. Svakog se primilo, saslušalo, sredilo papirologiju, odvelo do Caritasa i Senata. Sestre su se susrele s patnjom iz prve ruke. Bio je to pogled prestrašene djece, silovanih žena, uciviljenih majki i zabrinutih staraca. Sudjelovale su u organizaciji skupljanja pomoći za Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu. Nijemci i njemačka Crkva pokazali su veliku empatiju i solidarnost. Posebno treba spomenuti pomoćnog biskupa Hamburga mons. Jaškea, zatim ravnatelje škola i ostale institucije na koje su se sestre obraćale. Mons. Jaške klečao je s našim

narodom i molio kronicu u kapeli Misije. Njemačka Crkva, njezini duhovni pastiri, njemački narod i naši vjernici te braća dominikanci i sestre dominikanke, svi su bili ujedinjeni ljubavlju i dobrotom, spremnošću na svaku žrtvu za brata čovjeka.

DA SE NE UGASI PLAMEN

Sestra Dolores obećala je prisutnima prigodom 40. obljetnice djelovanja sestara u Hamburgu da će sestre, koliko je u njihovoj mogućnosti, biti i dalje s narodom, da se ne ugasi plamen ljubavi prema vjeri, obitelji, Crkvi i domovini, a sve u skladu s geslom Kongregacije: Bogu, Redu i Narodu! Danas Kongregacija ima 109 doži-

votno zavjetovanih sestara, pet sestara juniorki i četiri kandidatice, koje žive i djeluju u dvadesetak zajednica. Pročitah na njihovu portalu da dosta vremena posvećuju osobnoj molitvi i razmatranju vječnih istina. Zajednička molitva časoslova i krunica ima važno mjesto u životu članova dominikanskoga reda. Sestre posebnu pobožnost gaje prema nebeskoj Majci Mariji, mucu Isusovoj i prema euharistijskome Isusu. Po toj duhovnoj hrani mogu odgovoriti dominikanske pozivu: slava Božja, spas duša, duhovna potpora braći propovjednicima. Svaka sestra dominikanka nastoji pohranjivati Božju Riječ u svom srcu, poput Marije, s njom se sjediniti, da bi zatim Riječ uz njezino posredovanje postajala kruh za spas svijeta. Zahvaljujem časnim sestrama: Katarini Maglici, Dolores Matić i Janji Martinović na suradnji za ovaj broj časopisa Matice. ■

ISELJENIČKA VIJEST

U PRAGU PODIGNUTA SPOMEN-PLOČA U ČAST JOSIPA JURJA STROSSMAYERA

ČEŠKA - Na inicijativu Hrvatsko-češkog društva iz Zagreba, u petak 14. listopada u Pragu je na Trgu Josipa Jurja Strossmayera postavljena spomen-ploča koja podsjeća na zasluge ovoga hrvatskog velikana i na njegove veze s češkim glavnim gradom. Metalna ploča velikih dimenzija smještena je na stambenoj zgradi ispod natpisa s imenom trga, a natpis na češkome jeziku glasi: "Josip Juraj Strossmayer (1815. – 1905.), biskup đakovački i srijemski, veliki dobročinitelj hrvatskoga naroda, osnivač Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i modernoga Sveučilišta u Zagrebu, pobornik ekumenizma, suradnje slavenskih naroda i prijatelj Čeha, godine 1888. izabran je za počasnoga građanina Praga koji mu se 1925. odužio davanjem imena ovome trgu. U povodu 200. godišnjice rođenja podižu Veleposlanstvo Republike Hrvatske, Grad Zagreb, Hrvat-

ske-češko društvo i Gradska četvrt Prag 7." Akciju za postavljanje ploče pokrenuli su Hrvatsko-češko društvo i hrvatsko veleposlanstvo 2015. kad se navršavalo 200 godina od Strossmayerova rođenja, a financijsku potporu dao je Grad Zagreb. Ploču je izradio Centar za dizajn iz Zagreba prema nacrtima Vlade Milunića, hrvatskog arhitekta koji od 1956. živi u Pragu, projektanta Kuće koja pleše, najpoznatije zgrade suvremene arhitekture u Pragu.

Josip Juraj Strossmayer promicao je političku i kulturnu suradnju Hrvata i Čeha, bio je prijatelj s vodećim češkim političarima 19. stoljeća Františkom Palackim i Františkom Ladislavom Riegerom, s kojima se zalagao za federalizaciju Habsburške monarhije na načelima austroslavizma te je uživao veliku popularnost u Češkoj.

O POLOŽAJU NASTAVNIKA HRVATSKOGA JEZIKA

Na žalost, većina mojih izvrsnih bivših studenata nije dobila posao, između ostaloga i zato što na natječajima za zaposlenje uvijek imaju prednost pripadnici nacionalnih manjina

Proteklih nekoliko godina s radošću sam pratila stručni razvoj skupine svojih iznimno dobrih i izvrsnih studenata, koji su nakon ozbiljnoga studiranja uspješno branili svoje kvalitetne diplomske radove. Većina ih se odlučila za nastavnički smjer te su stekli diplomu koja im omogućuje da budu nastavnici hrvatskoga jezika u srednjim školama. Neki su usporedno studirali i završili znanstveni studijski smjer hrvatske kulture.

Očekivala sam da će se, unatoč zabrinjavajućim statističkim podacima o mogućnostima zapošljavanja mladih, u svojoj jedinjoj domovini Hrvatskoj moći zaposliti kao nastavnici hrvatskoga jezika ili pak u nekoj kulturnoj ili znanstvenoj ustanovi, ili nekoj drugoj ustanovi kojoj bi takovi mladi stručnjaci bili potrebni.

Piše: **Sanja Vulić**

Od početka studija podučavala sam ih kako mladi ljudi ne smiju biti usredotočeni samo na Zagreb i veće gradove nego trebaju tražiti i prihvaćati posao i u manjim sredinama, ako se ne uspiju zaposliti u većim. Također sam ih savjetovala da ne iseljavaju iz domovine, ako su o tom razmišljali. Mnogi su me poslušali, tražili posao u manjim mje-

stima, osobito ako iz njih i sami potječu. Nadala sam se da će u tom biti uspješni. Na žalost, većina ih nije dobila posao, između ostaloga i zato što na natječajima za zaposlenje uvijek imaju prednost pripadnici nacionalnih manjina.

Mojim izvrsnim bivšim studentima nije jasno, a ni meni, zašto ne mogu u vlastitoj domovini biti ravnopravni s drugima. Ni ne pomišljaju da bi trebali biti povlašteni, samo da imaju jednake mogućnosti kao drugi, a ne da im je glavni

nedostatak to što su Hrvati. Demoralizirani, ili potpuno napuštaju struku i, želeći barem nešto zaraditi, rade kao konobari po kafićima, prodavači u različitim tvrtkama i sl., ili na kraju ipak odlaze u inozemstvo. Nemali broj dobrih mladih stručnjaka usredotočuje se na traženje različitih međunarodnih stipendija koje im omogućuju odlazak iz Hrvatske na nekoliko mjeseci ili godina. Natječajni za takav način privremenoga financiranja mladih nižu se jedan za drugim, a mladi ljudi, bez zaposlenja u struci, nalaze u njima barem privremeno rješenje. Mnogi zbog toga odgađaju osnivanje obitelji, a nerijetko se više i ne vraćaju u domovinu.

To je sudbina onih koji završavaju humanističke studije, a među njima i studij hrvatskoga jezika i kulture. Mlade stručnjake iz područja prirodnih znanosti strane tvrtke same traže i pozivaju u inozemstvo. U takvim okolnostima čine mi se prilično apsurdnim obećanja demografske obnove Hrvatske, barem kad je o hrvatskom narodu riječ. ■

ISELJENIČKA VIJEST

POVRATAK FAUSTA VRANČIĆA U HRVATSKI ZAVOD SV. JERONIMA U RIMU

ITALIJA - O svestranome hrvatskom učenjaku, leksikografu i književniku Faustu Vrančiću u hrvatskim intelektualnim krugovima puno toga izrečeno je i napisano, ali se rijetko spominje kako je već kao dvadesetčetverogodišnjak postao član glasovite Bratovštine sv. Jeronima u Rimu. U spomen na to članstvo te u povodu obilježavanja 400. obljetnice objavljivanja Vrančićeva značajnoga djela *Machinae novae*, u Hrvatskome papinskom zavodu sv. Jeronima u Rimu održan je Znanstveni kolokvij o Faustu Vrančiću, čijoj organizaciji je znatno pridonio vlč. Marko Đurin, vicedirektor Zavoda. Program znanstvenoga kolokvija svečano je otvorio preč. Božo Radoš, rektor Zavoda. Slijedila su četiri predavanja. Franjevac dr. sc. Tomislav Mrkonjić govorio je o Vrančićevim tragovima u Rimu, dr. sc. Marijana Borić iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti o Vrančiću kao konstruktoru svjetskoga glasa, a prof. dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu o suvremenosti Vrančićeva leksika nakon više od četrdesetljeća. Izlaganje odsutne prof. dr. sc. Zrinke Blažević o intelektualnoj kulturi Vrančićeva doba

pročitala je Ivana Skočić, ravnateljica Memorijalnoga centra Fausta Vrančića na otočiću Prviću kraj Šibenika.

Taj znanstveni i kulturni događaj svojim su nazočnošću počastili Neven Pelicarić, veleposlanik RH pri Svetoj Stolicu i Damir Grubiša, veleposlanik RH u Italiji. Mnogobrojnim Hrvatima iz Rima koji su sa zanimanjem pratili kolokvij pridružili su se i Hrvati iz Milana, čiji je dolazak organizirala Snježana Hefti, predsjednica Hrvatske zajednice u Milanu. Zanimljiva srdačna rasprava nastavljena je i nakon službenoga dijela programa, na ugodnom prigodnom domjenku koji je uslijedio nakon svečane mise zadušnice za Fausta Vrančića u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima u Rimu. (Marijana Borić)

Sjeverni Velebit

Ličko-senjska županija

Osnovna karakteristika krškog reljefa jest izražena, ali selektivna topljivost stijena. Oborine uglavnom ne otječu površinom, nego u dubinu, pa ne čudi što je krš krajolik s najviše jama. Za razliku od špilja, koje se protežu manje-više horizontalno, jame su okomite šupljine nagiba kanala od 45° do 90°. Na sjevernom Velebitu, u području Strogog rezervata prirode Hajdučki i Rožanski kukovi, otkrivena je zasad najdublja jama u Hrvatskoj. Lukina jama duboka je 1431 metar i četrnaesta je najdublja jama na svijetu.

Naručite hit-fotomonografiju sa svih
200 unikatnih fotografija

Hrvatske iz zraka, velikog formata
(48x32 cm, tvrdi uvez).

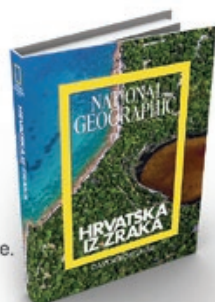
Cijena **200,00 kn** + poštarina.

Više informacija na:

www.hrvatskaizzraka.com/shop.

Za veće narudžbe nudimo dodatne popuste.

Kontakt: asistent@rostuhar.com

'Trpezom' obilježen kraj sezone

"Dubrovačkom trpezom" dugom 120 metara službeno je obilježen na Stradunu kraj ovogodišnje turističke sezone u Dubrovniku, a direktorica tamošnje Turističke zajednice Romana Vlašić istaknula je kako se do Nove godine prvi put u povijesti očekuje milijunti dolazak u Dubrovnik. Vlašić je napomenula kako na Trpezi sudjeluje 90-ak izlagača, od hotelijera i ugostitelja do učenika Turističke i ugostiteljske škole. Pročelnik Upravnog odjela za turizam Grada Dubrovnika Vlaho Margaretić rekao je kako je ova Dubrovačka trpeza, humanitarnoga karaktera, simboličan kraj sezone, ali i zahvala svim Dubrovčanima koji su pridonijeli uspješnoj sezoni.

'Švedska šibica' u Dubrovniku

U Kazalištu 'Marin Držić' u Dubrovniku postavljena je nova premijera 'Švedska šibica', autora A. P. Čehova, pod redateljskom palicom mladoga ruskog redatelja Dennisa Azarova. "Predstava nosi puno dobrog humora, razvijali smo ga i dodavali nešto iz sebe. Iako, za mene je to 'smijeh kroz suze', baš kao što je Čehov ipak tužan. Publika treba pogledati predstavu sa željom da dobije zadovoljstvo", rekao je nakon premijere Azarov. Ravnatelj Kazališta Ante Vlahinić istaknuo je kako je ova 'dubrovačko-ruska suradnja' počela na proljeće u sklopu projekta Dubrovnik Art Forum.

SusedgradFest 2016.

Centar za kulturu i obrazovanje Susedgrad organizirao je u zagrebačkom naselju Gajnice *SusedgradFest 2016*, na kojemu je koncert održao i doajen hrvatske glazbe Stjepan Jimmy Stanić sa svojim Swing kvartetom. Iako u visokim godinama, Stanić je izvrsno otpjevao repertoar od 15-ak pjesama istodobno pokazujući da s publikom i dalje odlično komunicira u svome poznatome humorističnom stilu. Na Festu su nastupili i plesni studio *Step by step* te drugi izvođači.

Kolona čeka prijevoz do Mirogoja

Na blagdan Svih svetih, kao i na Dušni dan, ZET-ovi autobusi besplatno su vozili posjetitelje Mirogoja. U prometu su bile i izvanredne autobusne linije prema svim većim gradskim grobljima. Autobusi su kretali čim bi se popunili. Na 'Sisvete' na Trgu bana Jelačića formira se tako po običaju dugačka kolona građana koji polako koračaju prema autobusnoj postaji na Kaptolu. Zanimljiv je to i nesvakidašnji prizor za neupućene, pogotovo za mnogobrojne turiste koji borave u Zagrebu.

'Plava Hrvatska mora pomoći zelenoj'

Svečanom sjednicom općinskog vijeća na Grudi, Općina Konavle obilježila je 24 godine od oslobođenja te Dan općine, a načelnik Luka Korda tom prilikom je ustvrdio kako su se Konavle nakon Domovinskoga rata izdignule iz pepela te da danas 'plava Hrvatska mora pomoći zelenoj'. "Imamo puno projekata i to je jedan kontinuitet. Ne smijemo prekinuti rad za naše nadolazeće naraštaje. Konavle su se dignule iz pepela kao najljepše cvijeće, ali to je zaliveno žrtvama. Konavle imaju dobru geopolitičku poziciju. Susjede imamo kakve imamo, ne moramo biti prijatelji, ali moramo biti susjedi", rekao je Korda.

Dodijeljene nagrade Adria

Na Danima hrvatskoga turizma dodijeljene su nagrade Adria i priznanja Hrvatske turističke zajednice, Ministarstva turizma i Hrvatske gospodarske komore. Nagrade su dobile: Općina Konavle za najuspješniju destinaciju ruralnoga turizma, Grad Mali Lošinj za najuspješniju destinaciju turizma zdravlja, a Grad Dubrovnik za najbolju *city break* destinaciju. Za autentičnu primorsku destinaciju "Malo misto" proglašen je grad Komiža, dok je grad Poreč proglašen najboljom "Destinacijom za ljetni odmor". U kategoriji "Atrakcije" za plažu godine proglašena je plaža Banj u Šibeniku, dok je vodeni park *Aquae Vivae* iz Krapinskih toplica proglašen za najbolju atrakciju u kategoriji "Rekreacija i zabava".

HRVATSKO IZDANJE KNJIGE "DRAŽEN – ŽIVOT I OSTAVŠTINA KOŠARKAŠKOG MOZARTA"

Godinu i pol nakon što je doživjela svoju američku premijeru na engleskome jeziku, u prostoru Muzeja 'Dražen Petrović' predstavljeno je hrvatsko izdanje knjige "Dražen – život i ostavština košarkaškog Mozarta", australskog autora Todda Spehra, kojemu je to literarni prvijenac. O knjizi i načinu na koji je ona nastajala govorio je sam autor. U svibnju 2016. godine knjiga je doživjela reizdanje, što je bio temelj za dogovor o hrvatskome prijevodu i izdanju knjige. Za razliku od američkog izdanja, koje ima 380 stranica, 22 poglavlja koja kronološki prate život i karijeru Dražena Petrovića, od njegovih košarkaških početaka u rodnome Šibeniku pa sve do zvjezdanoga statusa u NBA ligi za koji se izborio u dresu New Jersey Netsa, koji danas stanuju u Brooklynu, i tragične smrti na njemačkoj autocesti 7. lipnja 1993. godine, u hrvatskom izdanju stala su na 280 stranica.

ČILIĆ IZBACIO GOFFINA I IZBORIO ZAVRŠNICU U LONDONU!

Najbolji hrvatski tenisač Marin Čilić izborio je nastup na završnome turniru osmoroce najboljih igrača svijeta koji će se održati u Londonu od 13. do 20. studenoga! Čiliću je to uspjelo nakon što je u osmini finala ATP turnira iz serije Masters 1000 u Parizu svladao izravnog suparnika za londonsku završnicu, Belgijca Davida Goffina sa 6 : 3, 7 : 6 (9). Čilić će tako drugi put u karijeri nastupiti na Mastersu, prvi put je igrao 2014. kada je izgubio sva tri susreta u skupini. U četvrtome međusobnom ogledu protiv Goffina, sva četiri su igrali ove godine, Čilić je ostvario prvu pobjedu i to u dvoboju u kojemu je zbog velikog uloga bila prijetna velika nervoza obaju igrača.

KARATE: HRVATSKA SE SA SP-a VRATILA S BRONCOM ANĐELA KVEŠIĆA

Hrvatska karate reprezentacija vratila se sa Svjetskog prvenstva u Linzu, gdje je jedini osvajač medalje za Hrvatsku bio Anđelo Kvešić u teškoj kategoriji (+84 kg). "Drago mi je da sam probio led. Nakon osam godina i zlata Danila Domdjonića, muška medalja u borbama na SP-u, to je sad jedan veliki motiv meni i svima ostalima. Jer, ako sam mogao ja, mislim da mogu i ostali", skromno je istaknuo Anđelo Kvešić koji u nižim dobnim kategorijama nikad nije osvojio medalju na europskim ili svjetskim prvenstvima. U borbi za odličje bila je i Maša Vidić, djevojačkog prezimena Martinović, koju je u završnome susretu za bronzu svladala Irananka Hamideh Abbasli s 2 - 0. U igri za svjetsku ekipnu bronzu drugi put u povijesti bila je i hrvatska ženska vrsta u katama, koja je poražena od Italije.

BOGDANOVIĆ S NOVE TRI TRICE NADMAŠIO DRAŽENA

U porazu od Bostona Bogdanović je postigao 21 bod, uključujući i tri trice. S tim tricama prestigao je Dražena Petrovića po broju pogođenih trica u dresu Netsa. Legendarni košarkaš u velikoj, ali na žalost kratkoj karijeri u Netsima, postigao je 220 trica, a Bogdanović, koji je u Brooklynu od 2014. godine, sada ima tri trice više. "Uvijek je lijepo čuti svoje ime u istoj rečenici s Draženom. Velika je čast za mene što sam ga prestigao u ovome", rekao je Bogdanović koji je postao i 12. najbolji tricaš u povijesti kluba. Bogdanovićev rekord karijere po broju bodova je 44, koliko je postigao 76ersima u ožujku prošle godine, a zanimljivo je da je tako izjednačio najbolji učinak Dražena Petrovića u najjačoj ligi, koji je '93. također za Netse ubacio isto toliko Houstonu.

RIJEKA NEZAUSTAVLJIVO GRABI KA JESENSKOJ TITULI

Nogometaši Rijeke zadržali su se na vodećoj poziciji Prve HNL nakon što su u nedjelju 30. listopada na gostovanju u Zagrebu svladali Lokomotivu s 2 - 0 (0 - 0). Bivši igrač Lokomotive Franko Andrijašević doveo je Rijeku u vodstvo u 63. minuti, nakon što je dobro reagirao na ubačaj Josipa Mišića te sa sedam metara volejem svladao Danijela Zagorca. Vodstvo Rijeke u 79. minuti udvostručio je Austrijanac Alexander Gorgon, a ponovno je asistent bio Mišić. Rijeka je novom, 12. ovosezonskom pobjedom zadržala šest bodova prednosti u odnosu na drugoplasirani Dinamo, treći je Osijek s 27 bodova, a Hajduk četvrti s 25.

STIPE MIOČIĆ STIGAO U HRVATSKU

Stipe Miočić, UFC prvak u teškoj kategoriji, stigao je u Hrvatsku u pratnji supruge. Ove godine Miočić je obranio naslov u UFC-u, u Clevelandu je svladao Alistaira Overeema. Prvi dan boravka družio se s navijačima kojih u Hrvatskoj ima priličan broj. Zatim je odradio trening s Mirkom Cro Cop Filipovićem, a zatim je dobio iznenađni poziv predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, koju je na veliko veselje posjetio. Miočić je fotografiju s predsjednicom objavio na Instagramu i napisao: "Ne možeš svaki dan imati tu čast da upoznaš predsjednika neke države. A ja sam imao apsolutnu čast danas upoznati predsjednicu Hrvatske. I mogu reći kako je jedna izuzetno draga osoba, jedna od najljubaznijih osoba s kojima sam ikad razgovarao."

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

PHOTO BY SAŠA HALAMBEK

